

STOJANŮV

KVĚTEN

*Májová kázání o arcibiskupovi Dr. Antonínu Cyrilu Stojanovi
podle životopisu od prof. ThDr. Františka Cinka*

Redakčně upravené a aktualizované vydání k příležitosti výročí 100 let
od jmenování A. C. Stojana olomouckým arcibiskupem (1921–2021)

1. čtení

ÚVODNÍ

*Zdravas, Maria! Anděl Páně z nebe
poselství spásy všemu světu nese
a všechno tvorstvo pozdravuje tebe,
Rodičko Boží, v přeradostném plese.
Ó hvězdo jitřní světa zatmělého,
oroduj za nás vždy u Syna svého.*

Tato a nespočetné další písně budou v našich kostelích zaznívat ke cti Panny, Matky a Královny Marie po celý květen. Růženec a loretánské litanie, tyto duchovní věnce z nejkrásnějšího kvítí denně budeme klást k nohám Rodičky Boží.

Letos chceme s Boží pomocí promlouvat na zvláštní téma. Budeme si vyprávět o muži, který od útlého mládí až do posledního dechu Matku Boží vroucně uctíval, který k Ní přiváděl nespočetná procesí, který Jí na Svatém Hostýně znovu vybudoval nejmilejší moravskou poutní svatyni a který Jí tam připravil nejskvělejší hold – slavnou korunovaci Hostýnské madony v roce 1912. – Budeme vyprávět o životě a díle služebníka Božího arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana, který žije v srdcích zbožného lidu pod milým názvem „TATÍČEK STOJAN“.

Dnes již nežije nikdo, kdo by ho osobně znal. Mladší generace o něm ví málo nebo nic. Proto nám bude prospěšné, abychom zblízka poznali jednoho z největších synů cyrilometodějské Moravy.

Dnes uslyšíme kratince jeho životopisná data. V dalších májových promluvách pak kapitoly z jeho života.

1. Narodil se dne 22. května 1851 v hanácké vesničce Beňov u Přerova.
2. Latinské školy navštěvoval u otců piaristů ve Staré Vodě u Města Libavé, v Příboře a v Kroměříži, kde r. 1872 maturoval.
3. Čtyři léta bohosloví studoval v Olomouci, kde ho roku 1876 vysvětil na kněze arcibiskup Fürstenberg.
4. Jako novokněz nastoupil do Štítů (tehdy Šilperka) na severní Moravě. Potom byl 11 let kaplanem v Příboře (1876–1877).
5. Na jeden rok se vrátil na severní Moravu do Svěbohova (1887–1888) a pak byl dvacet let farářem v Dražovicích u Vyškova. R. 1897 jako dražovický farář se stal poslancem a byl jím až do své smrti r. 1923, tedy 26 let.
6. V letech 1908 až 1917 byl proboštem kapituly u sv. Mořice v Kroměříži. Od r. 1917 do r. 1921 byl sídelním kanovníkem metropolitní kapituly v Olomouci.
7. Po odstoupení kardinála Lva Skrbenského od 1. října 1920 spravoval olomouckou arcidiecézi jako kapitulní vikář. Dne 10. března 1921 ho jmenoval papež Benedikt XV. olomouckým arcibiskupem. Zemřel jako moravský metropolita dne 29. září 1923 v Olomouci a byl pohřben v královské kapli velehradské baziliky.

Tolik úvodem v několika větách o jeho životě.

•

Když učený břevnovský mnich Kristián psal koncem 10. století „Život a umučení sv. Václava a jeho babičky sv. Ludmily“, povzdechl si v úvodu takto: „Kdyby těla tak vynikajících svatých a tak hodných svědků Kristových, oplývající divy znamenitých zázraků, chovali v zemích Lotharovců a Karlovců anebo jiných křesťanských národů, byli by již dávno tyto události, abych tak řekl, zlatým písmem vyličili. A byli by je oslavili zpěvem responsorií a antifon a výmluvnými kázáními a stavbou mnoha klášterů... Kdežto my chováme se k nim jaksi nedůstojně. A ačkoliv den co den vidíme, my nehodní, divy jimi způsobené, jakoby v nedůvěře setrváváme a jim sloužit zapomínáme. Jen tolik budiž pověděno o naší netečnosti.“

Tato kritika by neměla platit i o nás. Od smrti arcibiskupa Stojana uplyne brzy již sto let. Jeho památka však nebledne, o čemž svědčí i následující data sledující průběh jeho beatifikačního procesu. Přípravné práce ke Stojanovu blahořečení zahájil již v roce 1948 olomoucký arcibiskup Josef Karel Matocha. Diecézní proces byl otevřen 14. července 1965 a ukončen na 67. zasedání vyšetřující komise dne 10. října 1985. O necelé dva roky později byla akta diecézního procesu odevzdána Kongregaci pro svatořečení v Římě. V únoru r. 1996 byla správnost procesu kongregací potvrzena a papež potvrdil dekret o hrdinských ctnostech služebníka Božího A. C. Stojana. V roce 2016 pak papež František uznal jeho heroické ctnosti.

Po celý měsíc květen budeme rozjímat o kráse Stojanovy duše a velikosti jeho apoštolské práce. Vždyť on „opravil za svého života dům, za svých dnů opevnil chrám. Jako oheň a kadidlo v kadidelnici...“ (Sir 50,1.9)

□ **Promluv svými slovy:**

1. Nedávná doba i naše země mají svaté kněze a velké apoštoly. Dobře je poznejme.
2. Stojan je velký ctitel sv. Cyrila a Metoděje, ale ještě větší apoštol mariánské úcty.
3. Hrdiny víry nejenom obdivujeme, ale i následujeme.

POJĎME DO BEŇOVA!

Nastoupíme-li v Přerově u nádraží do autobusu (linka Přerov – Moštěnice – Líšná), za čtvrt hodiny jsme malé hanácké vesničce, Beňově. Prostranná návěs s řadami selských stavení, kostel a přízemní fara. Kousek pod ní stávala jako nazaretský domek stará hanácká chaloupka s dvorkem a stodůlkou. Před chaloupkou dva lesní stromy a záhon květin. Tři okna chaloupky hleděla k jihu na travnatou návěs. Mezi nimi bývala zasazena mramorová deska s reliéfem a na ní krátký nápis: „Zde se narodil 22. 5. 1851 arcibiskup Antonín Cyril Stojan, nezapomenutelný lidumil. Svému zakladateli Jednota duchovenstva. Svému rodáku obec Beňov.“ To všechno je však minulostí. V roce 1985 byl totiž s přičiněním tehdejších komunistických úřadů Stojanův rodný dům zbourán. Na jeho místě se dnes nachází Stojanův pomník, který byl přičiněním tehdejšího beňovského duchovního správce P. Cyrila Jurošky postaven již krátce po demolici domu, na Velikonoce 1986.

Dřevěnou brankou od silnice se dříve vcházelo na dvorek, do předsíně a dveřmi vpravo do světničky s dřevěným stropem. Ve světnici býval starý nábytek, na stěně upomínky na zdejšího významného rodáka. Právě zde se 22. května 1851 narodil chudému domkaři, obuvníkovi a kostelníkovi Františku Stojanovi a jeho manželce Josefě, rozené Kubíčkové, syn Antonín. Bylo to páté z osmi dětí. Hned na druhý den ho zavezli do kostela P. Marie Nanebevzaté v Horní Moštěnici a na křtu svatém mu dali jméno Antonín Paduánský.

Beňov měl v té době asi 700 obyvatel, všichni katolíci. Beňovští farníci si v r. 1855 postavili kostel a r. 1870 byl Beňov z Horní Moštěnice vyfařen. Dostal vzorného duchovního správce P. Vincence Roubala. Za jeho vedení do r. 1890 vyšlo z Beňova šest novokněží.

Stojanovi rodiče byli příkladně zbožní a pracovití. Denně se s dětmi poctivě ráno a večer vkleče modlili. Děti říkaly své matce po hanácku „maměnko“. Ona nábožnému chlapci pořídila oltářík. Antonín byl ve škole vždycky první a od mládí toužil po kněžství. Všechny členy Stojanovy rodiny přežila jeho sestra Františka, provdaná Bergerová, která odchovala církvi také syna – kněze. Dožila se 84 let a zemřela r. 1933 v Moravském Berouně.

Když psal v roce 1932 prof. Dr. František Cinek Stojanův životopis, sdělila mu o mládí svého bratra a o rodině Stojanově nejcennější zprávy. S nevýslovnou láskou vzpomínala na svého vzácného bratra arcibiskupa.

Na beňovském hřbitově je rozměrný hrob s bílým mramorovým křížem, kde odpočívají Stojanovi rodiče a několik členů Stojanovy rodiny, které vázalo pouto rodinné lásky.

Ze silnice za Beňovem je krásný pohled k Svatému Hostýnu, který v 19. století prožíval své duchovní vzkříšení. K této posvátné hoře chlapec Antonín Stojan od dětství s rodiči putoval, podobně jako dvanáctiletý Ježíš z Nazareta do Jeruzaléma.

Veliké Boží požehnání spočívá na domech a rodinách, kde kvetou víra, naděje a láska.

Promluv svými slovy:

1. Beňov měl pověst jako spořádaná, obětavá, hluboce zbožná obec. Jak je to s naší farností?
2. Láska a obětavost pro náš farní kostel.
3. Zvláštní Boží požehnání spočívá na početných rodinách.

DESET LET STUDENTEM

(R. 1862–1872)

Teplá a kouzla otcovského domu pro chlapce Antonína netrvalo dlouho. Když toužil sloužit Bohu jako kněz, musel napřed na německé a latinské školy. Dopomohl mu k tomu šetrný strýc Fabián. Chudí rodiče neměli na to dost prostředků. Kam ale chlapce na studia poslat? Dobře byly známy tehdy školy otců piaristů v Kroměříži, v Lipníku nad Bečvou, ve Staré Vodě, v Příboře a jinde. Stojanovi rodiče jistě znali slavné poutě na Starou Vodu u Budišova, kam každoročně putovala do piaristického kostela sv. Anny početná procesí z Kroměříže i z Přerova. Do Staré Vody na hlavní školu k piaristům posílali rodiče chlapce z Hané, aby se tam naučili němčině a mohli pak pokračovat na školách latinských.

A tak se jedenáctiletý synek Antonín Stojan rozloučil s maminkou a tatínkem a zavezli ho do klášterní školy ve Staré Vodě u Města Libavé. Tento lesnatý kraj byl tehdy čistě německý. Zazníval však českým zpěvem, když tam po ukončených žních putovala početná procesí z hanáckých nížin.

Řád zbožných škol piaristů založil v Římě koncem 16. století španělský kněz sv. Josef Kalasanský a jeho řád vykonal i u nás úctyhodné dílo. Piaristé vzdělali a vychovali v našich zemích v 17. a 18. století celé generace studentů. Úcta k Matce Boží, láska k hudbě a zpěvu byla radostí jejich žáků. Antonín Stojan jako dobrý zpěvák byl přijat mezi studenty fundatisty, a tak se ocitl na kůru malebné barokní svatyně na Staré Vodě.

Na starovodské německé hlavní škole studoval Stojan v letech 1862–1864. Pak byl přijat na nižší gymnázium v Příboře. Starobylé městečko Příbor, kde kdysi nalezla s dětmi útočiště matka blahoslaveného Jana Sarkandra, dala Stojanovi nižší latinské vzdělání v letech 1864 až 1868. Stojan tam našel nový domov v rodině měšťana Rajmunda Buzka. Vyšší gymnázium navštěvoval Stojan už na rodné Hané, v Kroměříži, kde r. 1872 s vyznamenáním maturoval. Tak úspěšně skončilo studentovo desetileté putování Moravou za vzděláním.

Zde je třeba vděčně vzpomenout tolika obětavých duší, které chudému, ale nadanému venkovskému chlapci studia umožnily: krajně obětaví rodiče, sourozenci, strýc Fabián a teta Markéta Matušková, u které student o prázdninách bydlíval. Nebýt jich, nebylo by ani arcibiskupa Stojana.

Obětavost rodiny a dobrodinců zavazovala studenta k houževnatosti a vděčnosti. Stojanova příbořská pamětnice, paní Šitavancová, o něm dosvědčuje: „První čas byl přetížen prací. Neměl volné chvíle. Když bylo po škole, musel nejdříve obejít své spolužáky, které vyučoval. Sám studoval teprve večer. Ale byl do práce jako oheň.“ Stojanův kroměřížský spolužák, evangelík Antonín Daněk, vzpomíná na gymnazistu Stojana jako na vzor horlivosti, národního uvědomění a neskonalé dobroty srdce: „Stojan byl Slovanem nejčistšího zrna, a to po celý život od mládí do smrti. To dokazuje mimo jiné zvláště jeho slovanská skromnost, ušlechtilost a dobrota... Byl veliký kněz, veliký Čech, velký vlastenec, Slovan a Boží dobrák.“

Vděk patří také profesorům piaristického řádu, kteří deset let Stojana vzdělávali a vychovávali. Do českých dějin se zlatým písmem zapsali znamenití piaristé: Gelasius Dobner, největší dějepisec 18. století, a Mikuláš Adaukt Voigt. Kroměřížští gymnazisté zvláště ctili P. Mathiu, který kdysi Stojana mimořádně pochválil a předpovídal mu velikou budoucnost.

Stojan byl svým dobrodincům upřímně vděčný. Manželům Buzkovým, u kterých jako student v Příboře bydlel, říkával „tatínku a maminko“. A když se jako novokněz stal v Příboře kaplanem, pouto přátelství se ještě více upevnilo.

Také nikdy nepochovala Stojanova láska k rodné vesnici a chaloupce. Necht' o tom svědčí den, kdy jako arcibiskup přijel do rodného Beňova. Bylo to 10. července 1921. Pan arcibiskup Stojan přijel vlakem do Horní Moštěnice, odkud se s průvodem ubíral k Beňovu.

Jedna z mnoha vzpomínek: „U kapličky před dědinou kázal zastavit a pomodlit se. Beňovští čekali u slavobrány, kterou významně postavili svému slavnému rodáku u rodné chaloupky arcibiskupovy. Vívali jej kněží, zastupitelstvo obce, spolky, malý Hanáček, kterému při proslovu tekly slzy. Panu arcibiskupovi ovšem také. Hnul se průvod ke kostelu. Ale pan arcibiskup zabočil přes silniční příkop a vešel do chaloupky, ve které se narodil. Když vešel nízkými dveřmi do nízké jizby, rozhlédl se kolem, sepjal ruce a hlasitě plakal. A my s ním. Za hodnou chvíli povstal, požehnal domek, požehnal děti a domácí, podělal všechny rŕženci a šli jsme do kostela... Tam vystoupil na kazatelnu a pravil: „Mívám ve zvyku, že kamkoliv přijdu, děkuji za milé uvítání. Dnes mně však, rodáci moji milí, odpust' te, že jen krátce k vám volám: ‚Pán Bůh zaplat'! Srdce moje je dnes přeplněno city, že mně není možno mluvit...‘ Po bohoslužbách šel na hrob svých rodičů, kde poklekl a dlouho se modlil za svého tatíčka a maminku...“

□ **Promluv svými slovy:**

1. Máte doma studenta? O jeho vzdělání pečují druzí, o jeho výchovu však vy, rodiče.
2. Rodiče, mluvíte s vašimi dětmi o tom, čím by chtěly být, jaké školy by chtěly studovat? Nezapomínejte, že v naší arcidiecézi máme také bohatou nabídku církevních škol.
3. Děti, chlapeci, děvčata! Dovedete ocenit obětavost rodičů pro vás? Děláte jim radost, anebo s vámi mají spíše jen samé starosti?

4. čtení

STOJAN BOHOSLOVEC

(R. 1872–1876)

Dne 18. července 1872 složil Antonín Stojan na piaristickém gymnáziu v Kroměříži s vyznamenáním maturitu. Hned se hlásil do olomouckého kněžského semináře, do něhož byl již v srpnu přijat. Tak zaměnil památnou Kroměříž za historicky nejvýznamnější moravské město Olomouc. Olomouc – město kostelů – stará pevnost – sídlo moravských biskupů – sídlo první moravské univerzity, ze které však tehdy zbyla jen teologická fakulta. Arcibiskupem byl v té době Bedřich Fürstenberg, budovatel dómu sv. Václava, od r. 1879 kardinál.

Bohoslovec Antonín Cyril Stojan oblékl černý talár a přijal postřižiny čili tonzuru. Po čtyři léta se v posluchárnách bohovědné fakulty, v seminární kapli sv. Alexeje a ve studovných arcibiskupského kněžského semináře připravoval na svoji budoucí kněžskou dráhu. V prvním ročníku bylo tehdy 50 bohoslovců.

Bohoslovce a mladou kněžskou generaci obou moravských diecézí ovlivňovalo od r. 1863 cyrilometodějství a Velehrad. Svatý Cyril a Metoděj byli ideálem svatosti, učenosti a pastorační práce mezi lidmi. Dr. František Sušil, profesor Nového zákona v brněnském semináři, básník, překladatel spisů církevních otců, sběratel moravských národních písní, se stal duchovním vůdcem mladých moravských kněží. Jeho verše: „Církev a vlast, ty v mojích milují sestersky se nadrech, každá má srdce půl, každé má srdce celé“ – to byl duchovní program mladých cyrilometodějských nadšenců v brněnském i olomouckém semináři. Zakládali časopisy a knihy, psali, básnili, organizovali, šířili osvětu. Soluňští bratři byli jim vzory, profesor Sušil duchovním rádcem, Velehrad pramenem živé vody a ohniskem. R. 1835 si olomoučtí bohoslovci založili v semináři „Slovanskou knihovnu“, která byla vůbec první knihovnou svého druhu v Olomouci. Ve farnostech zakládali a obdarovávali ne snad jen desítky, ale stovky knihoven.

Do mladého cyrilometodějského ovzduší v olomouckém semináři vešel r. 1872 Antonín Cyril Stojan. Kronikář Odboru pro zakládání knihoven r. 1872 až 1875 o něm napsal: „V olomouckém semináři se objevil mezi četnými posluchači výhradně studiu se věnujícími jiných vospělý, tichý, širšímu rozhledu ve vzdělání přející a zvláštní podnikavostí vynikající – Antonín Stojan.“

Roku 1875 věnovali olomoučtí bohoslovci velehradskému farnímu úřadu 127 knih, a tak se stali zakladateli velehradské lidové knihovny. Velehradský farář Josef Vykydal zaznamenal do tamní pamětní knihy tento krásný čin bohoslovců, kteří mají v čele „mladého, ale nadmíru příčinlivého kolegu, ctihodného pana Antonína Stojana“. Stojan bohoslovec se stal duší a vůdcem všech podniků, které olomoučtí bohoslovci organizovali. A jejich cesty vedly z Olomouce na Velehrad přes Beňov.

Čtyřletá cesta k oltáři však nebyla bez překážek. Podle tehdejších vojenských předpisů museli bohoslovci 1. ročníku konat branný výcvik. A tak střídavě oblékali kleriku nebo vojenský kabát. Hned byli na dómě, hned zase v kasárnách. Z této Stojanovy služby se dochoval vtipný příběh: Jako voják byl Stojan na menších manévrech. V horkém dnu táhla jeho setnina utmáčená a hladová hanáckou vesnicí. Žízeň byla veliká. Piva nebylo a vodu nechtěli vojáci pít. Stojan se nabídl a šel hledat občerstvení do nejbližšího statku. „Máme hlad a žízeň, prodejte nám chleba a mléka!“ Mladá selka, sama doma, chová nemluvně v náručí a omlouvala se: „Nemohu shánět v domě, kdo by mně opatroval dítě?“ „Tak dejte mi to dítě, já je zatím pochovám,“ praví dobromyslný voják. Selka svolila a hledá občerstvení. Stojan se jí ptá, jestli to chlapec nebo děvče. Uslyšel, že děvče, a řekl s úsměvem: „Až doroste a bude se vdávat, přijdu ji sezdát.“ Selka se směje, jak on, voják, může sezdávat? Tu jí sděluje, že je bohoslovec. Selka na slib nezapomněla. Když se jí po letech dospělá dcera vdávala, požádala P. Stojana o splnění slibu. Dojel a sezdal ji.

To je obrázek Stojana dobrotivého a veselého srdce. Vždyť svatý smutný – je smutný svatý!

„BUĎ MŮJ ŽIVOT JEDNA BOŽÍ CHVÁLA“

(Stojan vysvěcen na kněze 5. července 1876)

Čtyři léta v bohosloví agilnímu Stojanovi rychle uběhla. Vyvrcholila kněžským svěcením na svátek slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje 5. července 1876 v olomoucké katedrále. O tomto dni, pro kněze nejposvátnějším, čteme ve Stojanově duchovním deníku, který počíná 5. červencem 1876 a končí 25. října 1877. Je to nejdrahocennější Stojanova autobiografická památka. Stojanovým světitelem byl sám moravský metropolita arcibiskup Bedřich Fürstenberg. Poslyšte, co Stojan o své ordinaci zapsal:

Slavnost sv. Cyrila a Metoděje (5. 7. 1876)

O deváté hodině započala ordinace, leže na zemi dle vedení veledůstojného pána Blažka, našeho spirituála, obnovil jsem ona předsevzetí, jimiž úplně jsem se zříkal světa a což jeho jest a zcela Bohu se obětoval. Opět a opět jsem opakoval: „Buď můj život jedna Boží chvála, slastí Kristus, chotí Církev, tužbou ctnosti Krása a mzdou lidu spása.“ Ježíše Krista skrytého ve svátosti úpěnlivě jsem vzýval, v duchu u nohou jeho v loretánské kapli jsem ležel a ho vroucně, vroucně prosil. – Vzýval jsem Máti Boží, svaté apoštolky naše Cyrila a Metoděje, blahoslaveného Jana Sarkandra, okolo jeho kaple jda, „dejž, ať jsem knězem takovým, jakým jsi byl ty“. Přijav Ježíše Krista, prosil jsem ho, aby mne již neopouštěl. A kdo dovede všechny ty zbožné a převroucí vzdechy a prosby opětovat, které před trůn Boží velebnosti jsme předkládali! A jak v těch chvílích teprve jsem poznal snahy našich apoštolů sv. Cyrila a Metoda. Tenkrát jsem seznal a poznal, co od nás žádají a jakou dráhu jest nám nastoupit.

„Ježíši, Maria, Josefe, stůjte při mně v posledním boji! Ježíši, Maria, Josefe, s vámi ať v pokoji dojde má duše. – Nic jsem sobě nevymínil, ale vše Bohu odevzdal. Hospodine, pomiluj nás.“

Po ordinaci došli jsme do arcibiskupské residence, kde nám nejdůstojnější arcibiskup přelaskavě mluvil: Vstoupit máme do šlépějí sv. Cyrila a Metoděje. Odporučoval nám, abychom se do politiky mnoho nepletli, ale stali se jmenovitě výbornými katechety. Poté nešpory a kompletář v dómě, já byl hebdomadářem (předříkával); jako při všem jsem býval poslední, když se jednalo o to někam dojít, do refektáře, do školy, tak i nyní skončil jsem vše, adoraci, čtení při stole, večerní i ranní modlitbu a hebdomadářství při hodinkách. Požehnání naposledy od veledůstojného pána spirituála Blažka, šli jsme naposledy poobědvat... Po obědě jsme byli u veledůstojného pána superiora se představit a já řečnil (děkoval a odprošoval).

Z Beňova náramně mnoho se přišlo podívat na obřady, došel sem můj otec, matka, bratr, sestra a mnoho jiných. Maměnka přinesly koš pečiva, což já dal rozdat na všechny stoly, všem bohoslovcům. Doručena mi adresa (blahopřání) 3. ročníku. Ukázal jsem vše Beňovským. Blahopřání P. Blaschkeho a rozloučil jsem se se svými přestavenými... Uvedl jsem ještě rozmanité drobnosti do pořádku, rozloučil jsem se se všemi místy seminářskými, kde jsem prodléval, jmenovitě, ale s kaplemi a knihovnou, s bohoslovci 3. ročníku, jichž jsem byl dohlížitelem, uděliv jim požehnání. Odešel jsem, doprovázen sestrou a bratrem a v duchu semináři žehnaje, ze semináře. Před seminářem čekali na mě rodičové. Na cestě zastavil jsem se v kapli blah. Jana Sarkandra. Své přátele jsem poslal napřed, a sám v kapli blahoslavence jsem ho požádal o vše dobré. Pozastavil jsem se na chvíli u Antonína, dómského kostelníka,

a u bratra našeho p. faráře Roubala, načež jsem odejel po železnici do Přerova a odtud na voze domů. Po cestě jsem se modlil hodinky a jiné modlitby. U rodné chýše se vůz zastavil, já však bez prodlení si vyžádal klíč a šel jsem do našeho kostelíčka. A nyní do té chýše, kdy jsem byl zrozen, jsem vstoupil jakožto kněz. Světnice již byla přichystaná, tatíček mne přijali slovy pohnutlivými, již mi z paměti vymizela. To však vím, že mi vynutila slzy.

Po vroucí večerní modlitbě odebral jsem se ke kmotře Markytě, která mne vždy o prázdninách uhostívala. S Bohem započal jsem ten den. Přivstal jsem si okolo čtvrté hodiny a již jsem byl v kapli a s Bohem jsem jej skončil.

Památným provždy zůstane mi ten den, on kdysi bude rozhodným, ten den byl prvním dnem nového života. Budou-li však všechny dny mého života takovými, jakým byl tento, tu nebude se mi strachovat. Bože, Ty můj a já tvůj. –

Tak začal novokněz P. Antonín Cyril Stojan naplňovat své životní heslo „Bud' můj život jedna Boží chvála...“

□ **Promluv svými slovy:**

1. Co působí svátost kněžství?
2. Kněz – druhý Kristus.
3. Světitel: biskup – nástupce apoštolů; nekatolické církve bez biskupů, bez svěcení kněží, bez Eucharistie atd.

6. čtení

„KÉŽ TVŮJ OLTÁŘ NIKDY NEUHASNE“

(Stojanova primice dne 9. 7. 1876)

Postaví-li farníci kostel, je to veliké a záslužné dílo. Vychová-li však farnost novokněze, je to zásluha před Bohem ještě větší. Vždyť bez kněze slovo Boží umlkne, věčné světlo uhasne, přestane tajemná Kristova přítomnost v Nejsvětější svátosti, chrám se vyprázdní a zpustne. – Farníci beňovští si v r. 1855 postavili kostel a do r. 1890 slavilo v něm své primice šest rodáků. A mezi nimi byla slavná a Bohu milá primice P. Antonína Stojana, v neděli dne 9. července 1876. Poslyšte opět slova samotného primicianta z jeho duchovního deníku:

„Své prvotiny jsem měl slavit 9. července 1876, pročež mi bylo se připravit ke dni tak důležitému. Umínil jsem sobě, že až ke dni budu konat exercicie, došel jsem (6. července) do kostela, kdež byly slouženy dvě mše svaté od faráře a veledůstojného pána Uherka. Tento mně podal, já navzájem mu udělil kněžské požehnání, kteréž i jiným cizím jsem udělil, byv zvláště o to požádán. Maměnka též přistoupila i otec a bratr, avšak nepožehnal jsem jich: Pro vás, jiné požehnání jsem uchoval... Ostatek dne jsem strávil ve zbožnosti. Pozval jsem kmotry, učitele, Martínkovu a kmotru na svou svatbu; pak jsem nařídil domácím, aby mi dali pokoj se vším, ničím mne neobtěžovali a též jídlo mi ke kmotře donesli.“

Tak se po dva dny v usebranosti duchovních cvičení primiciant chystal na svou první mši svatou. Přišla neděle 9. července 1876, svátek sv. Pavlína.

„O tom nejdůležitějším dni si mám napsat, abych – čta to po roce – opět živě byl upamatován na den nejblaženější celého svého života. Ano, byl to můj nejblaženější den, ač s jakousi bázni započal. Vykonav tu nejvroucnější ranní modlitbu, odebral jsem se do kostela na ranní služby Boží. Co jsem se modlil, ovšem již nevím, že však jsem se převroucně modlil, to vím. Po těchto službách Božích jsem požádal veledůstojného pána Huberta Ettla (kapucína), aby mě ještě vyzpovídal. Já tak mnohým jsem byl zúzkostněn, ač den před tím jsem se zpovídal. Ještě té chvíle na mne nepřítel člověčenstva a spásy dorážel. Poté jsem se odebral ke kmotře a nyní jsem započal přípravu ke mši svaté... Ó, jak vroucně jsem se modlil před obrazem Božského Srdce Páně. Modlil jsem se, jako snad nikdy předtím. Ó, požehnaný okamžiku! Ó, kdyby každá příprava byla takovou! Po půl deváté hodině jsem došel do rodné chýšky. Tato byla okrášlená a nad vchodem se stkvěl obraz posvátného Velehradu, což mne rovněž došlo. V jizbě již rodičové byli připraveni s jinými příbuznými. Stůl stál připraven, na něm kříž za sklem, po obou stranách hořely svíčky a za křížem visel na stěně překrásný obraz Božského Srdce Páně. Já pokleknul a připravoval se... Zazněla střelba a zvon. V chýši naší, chaloupce, tak mnoho lidí a přece hrobové ticho. Povstanu a dívám se tak na obraz Božského Srdce Páně, tu již vidím překrásný, velký průvod, jenž pro mne docházel. Ta tichost, ta důstojnost toho okamžiku, ta mi vynutila slzy a já dívaje se na Ježíše Krista pronášel jsem přání, aby i v hodinu smrti mi tak bylo... Když kněží měli vstupovat do světlice, tu já jsem popošel naproti. Otec a matka usedli, já stál před nimi a veledůstojný pán Vincenc Roubal dav pozdravení započal svou dojemnou řeč, kterou všechny pohnul k pláči. ‚Před 25ti lety se vám zde, rodičové, narodil chlapeček...‘ Já pokleknul a nyní naposledy mne žehnaly ony ruce, které mi tak často žehnávaly, ano zvláštní útěchou mi povždy bylo, když odcházejí ze svátků nebo prázdnin, od rodičů jsem byl žehnan. S okem zaroseným děkoval jsem za vše mi prokázané dobro od mého narození až do této chvíle, políbil rodičům ruce, bratrovi, sestřím a příbuzným podal. Vše plakalo a já též. Poté zapěl náš p. farář ‚Bože, chválíme Tebe‘ a já oblékal kněžské šaty, načež v slavném procesí Boha chválíce a vlebíce mne vedli do kostela. Na kostele a domech prapory. Kázání bylo před kostelem pro velký nával lidí. Nebe se vyjasnilo, a jako by nám přálo, povleklo se povlakem a tak umírnilo sluneční vedro. Kázání bylo výborné, všem se nesmírně líbilo... Po kázání jsem měl Asperges a Veni Sancte Spiritus. A tak započal jsem první mši. Ó té vroucnosti, ó té zbožnosti! Při Memento vzpomínka při mši sv. – ó, tu jsem přednášel prosby, dlouhé byly, dlouhé! Poprvé jsem byl Kristoforem, nositelem Krista. Ó splňte se prosby, které jsem přednášel Ježíši Kristu...! Zpívaná byla píseň: ‚Ejhle, oltář Hospodinův září...‘ Předojemný byl okamžik, když jsem podával svým rodičům a příbuzným. Neméně dojemným byl okamžik svatého požehnání. Lidstva bylo mnoho. Po službách Božích jsem se převléknul a dával novokněžské požehnání.

Primiční hostina byla na faře... Školáci došli s praporem na hostinu, byli uhoštěni skvostně... Žebráci byli rovněž uhoštěni. Večer jsme se sešli všichni příbuzní v chaloupce...“

To byla první mše svatá budoucího cyrilometodějského apoštola a metropolity. Prosme Pána žní, aby hodně, hodně takových dělníků nám posílal.

□ **Promluv svými slovy:**

1. Tak zbožná byla příprava novokněze Stojana na první mši sv. Jaká bývá naše příprava na přijetí Eucharistie? Jaké díkůčinění?
2. Jako Stojanovi rodiče tak i vy žehnejte v důležitých okamžicích svým dětem. (Před prvním sv. přijímáním, před svatbou, před odchodem syna nebo dcery na školu, mimo domov apod.)
3. Primice se stojí zato zúčastnit, i kdyby byla velmi daleko. Velká cena novokněžského požehnání.

TÝDEN P. ANTONÍNA

Dne 9. července 1876 slavil novokněz P. Antonín Stojan v rodném Beňově primici a dne 5. srpna už byl na svém prvním působišti ve Štítech, dříve Šilperku. Byl tam však jen měsíc, ale tamní farář P. Talský ho dovedl ocenit: „Tento panáček by dovedl roztočit půl světa.“ 7. září téhož roku nastoupil do Příbora, kde kdysi čtyři léta studoval nižší gymnázium. Toto město pak bylo po jedenáct let svědkem jeho mladistvé kněžské horlivosti. Zde započaly jeho velké akce pro zvelebení Sv. Hostýna a Velehradu; organizoval cyrilometodějskou pouť do Říma r. 1881 a oslavy roku 1885 – jubileum tisíce let od smrti sv. Metoděje.

Příborský rodák MUDr. Mořic Remeš nám dochoval obrázek kaplana P. Stojana: „Moje vzpomínky na P. Antona, neboť tak mu v Příboře říkali, sahají do útlého mládí. Vidím před sebou mladého kněze, hubeného, bledého, zřejmě chorobného vzezření, čemuž nasvědčoval i hlas, ale zaníceného pro své povolání, ať už kázícího nebo modlícího se u oltáře... Kdykoliv jsem P. Antonína viděl nebo o něm slyšel, vzpomněl jsem si vždy na sv. Aloise, jak nám o něm náš katecheta vypravoval...“

Nelze ve čtvrthodince podat ani kusý přehled jeho kaplanské činnosti. Možno však nahlédnout do jeho duchovního deníku, přečíst záznamy o jeho pastorační činnosti a ty budou jako výhled z vysoké věže:

Vezměme například úsek z jeho prvního kněžského roku.

21. 1. 1877 – Neděle – Ráno jsem zpovídal do 10 hodin, též jednu Němku po první, poté vykonána u mne generální zpověď; měl jsem křesťanské cvičení o zpytování svědomí. Večer byla schůze arimatejského spolku, při níž byl jsem zvolen do výboru a pak byl jsem zvolen, abych sepsal dějiny arimatejského spolku. Psala mně slečna Luisa Troeltschová. (Jejího otce v Kroměříži P. Stojan zaopatřoval.)

22. 1. 1877 – Pondělí – Zpovídal jsem 14letého kluka, první zpověď, rodiče se o něho nestarali, teprve hospodář ho obléknul a ke sv. zpovědi poslal. Měl jsem pohřeb. Po pohřbu jsem křtil; pak psal křestní listy; odpoledne škola. Psal jsem p. arcibiskupovi, veledůstojnému pánovi Blažkovi, Dr. Sobeckému – sepsal jsem sobě dluhy a vložil do Katolické politické jednoty tři zlaté na dobročinné účely. Dostal jsem totiž knížku a v této také i budoucí příspěvky budu ukládat. Peníze však nepatří mně, nýbrž dobročinným účelům. Navštívil jsem umírající, zavřel jsem několik holek po škole.

23. 1. 1877 – Úterý – Zpovídal jsem snoubence. Byl jsem hostem na svatební mši sv. našeho sluhy Francka Kuřece. Poté dodán mi dar (cíchy, ručníky atd. – od neznámých). Odpoledne náboženství ve III. a IV. třídě u chlapců a v V. dívčí třídě zeměpis. Vykládal jsem o Sv. Hostýnu. Večer jsem byl na okamžik na svatbě.

24. 1. 1877 – Středa – Křtil jsem, censuroval jsem, měl jsem dějepis v V. třídě dívčí. Odpoledne jsem křtil a byl jsem povolán k nemocnému bez sebe ležícímu děvčeti, asi devítiletému. Nebyla ještě u sv. zpovědi. Vyptal jsem se otce na všechno, zdali bylo pobožné, zda se učilo atd. Rozhřešil jsem je podmíněčně, udělil poslední pomazání a pak generální absoluci. Censuroval jsem.

25. 1. 1877 – Čtvrtek – Uváděl jsem; byl jsem s Pánem Bohem v Sýkorci, kde jsem zaopatřil mladého svobodného člověka. Odpoledne škola, večer jsem se připravoval na kázání.
26. 1. 1877 – Pátek – Připravoval jsem cvičení; měl jsem pohřeb (dvě děti zemřely jedněm rodičům), vykonána u mne generální zpověď. Dopoledne náboženství v III. v chlapecké třídě a v páté třídě dívčí zeměpis.
27. 1. 1877 – Sobota – Pochoval jsem ve Větrkovicích mládence; byl jsem ve škole v V. třídě. Odpoledne jsem křtil Vincence Paulánského. Měl jsem požehnání, studoval jsem kázání, křesťanské cvičení.
28. 1. 1877 – Neděle – Měl jsem dvojí kázání, zpovídal jsem, generální zpověď u mne vykonána. Ohlašoval jsem o soškách bl. Jana Sarkandra. Dopoledne křesťanské cvičení, četl jsem Katolické politické jednotě. Přijímal do spolků a řešil ledajaké otázky. Psal mi veledůstojný pán Kroutilík. Karlům a Františkům jsem rozeslal gratulace.

•

Tak vypadala pastorační práce novokněze P. Antonína, který v Příboře kaplanoval celých 11 let a vykonal pro duchovní a hmotné zvelebení za ta léta tolik, že mu město udělilo čestné občanství. U něho všecko bylo činem. Jeho vlastenectví je činem, jeho křesťanství je činem, jeho kněžství je činem.

Naplnil slova sv. Tomáše Kempenského: „Dobré je číst o Bohu, lepší je modlit se k Bohu, nejlepší je pro Boha něco konat.“

Stejně tak musí být u nás. „Víra bez skutků je mrtvá.“ (Jan 2,26)

8. čtení

HODINA NÁBOŽENSTVÍ U P. ANTONÍNA

Stojan byl 11 let kaplanem, rok administrátorem, dvacet let farářem. Byl zavalen prací pastorační, spolkovou, poslancekou, zvelebováním Sv. Hostýna a Velehradu. Přitom však nikdy nezanedbal katechezi žactva, křesťanská cvičení a přípravu mládeže ke svátostem. Jeho poměr k mládeži a ke škole byl otcovský a přátelský. Jeho náboženská výchova radostná a jadrná, plná víry. Zapaloval mladá srdce láskou ke Kristu. „Dívali jsme se na něho s posvátnou úctou a bývalo ve škole jako v kostele. Však uměl také vykládat! Ani jsme nedýchali a dodnes, myslím, mnozí z nás by mohli krásné podobenství a části biblické dějepavy vypravovat doslova,“ tak napsal jeden z jeho nespočetných žáků.

Dochoval se nám svazek jeho katechezí. Poslyšte, jak v nich mluví např. o Písmě svatém a jeho vážnosti:

I. „V Písmě svatém je přehled dějin od stvoření až do konce.

Jejich středem je Ježíš Kristus. „Já jsem Alfa a Omega, první a poslední, počátek a konec.“ (Zj 22,13) Říká se Písmo ‚svaté‘, poněvadž Bůh je jeho původcem a protože slouží k posvěcení

člověčenstva. Jmenuje se ‚bible‘ z řeckého slova ‚Biblia‘, tj. knihy, tedy po našem ‚listář‘. Židé užívají slova ‚Thora‘ (Zákon). Také se říká ‚Testament‘ – závět’, což hlavně platí o Novém zákoně. Písmu sv. se říká také ‚Kánon‘ – řecké slovo ‚seznam‘ – pravidlo. Písmo sv. je seznam knih, do něhož nesmí být přidána žádná jiná kniha nová. A z něho žádná, která je v něm, nesmí být vypuštěna. Obsahuje pravidlo víry a mravů. Řada knih je pevně uzavřena, protože jen ta kniha náleží k Písmu sv., která je od Církve jako ‚vdechnutá‘ uznána a do seznamu přijata a poněvadž v něm musí zůstat na věky. Písmo sv. má části dějepisné, které jsou nejstarší ‚knížní‘ památkou světa. Sv. Augustin nazývá Písmo sv. ‚Srdcem Božím‘, jelikož obsahuje myšlení Boží.“

II. „Písmo sv. má Božskou vážnost – autoritu.

Židé pohlíželi na Písmo jako na knihy svaté, neomylné, božskou důstojností a váhou opatřené. O tom svědčí Josef Flavius, žid svobodomyšlného ducha z doby zničení Jeruzaléma: ‚V pravdě se ukazuje, jak svým knihám důvěřujeme. Ač tolik staletí uběhlo, nikdo se neodvážil k nim něco přidat, ani v nich něco změnit, nebo z nich ubrat, nýbrž všem židům od dětství vštípena víra, že jsou to přikázání Boží, že dlužno k nim lnout, a kdyby bylo třeba, i za ně zemřít.““

III. Poslyšme dále, jak varoval katecheta Stojan mládež před těžkým hříchem:

„Četl jsem nedávno, že v Americe byla jistá osada pro různé nepravosti potrestána církevní klatbou. To je hrozný trest pro katolickou obec. Co se děje při takové klatbě? Zvony se zaváží, varhany zarazí, věčné světlo se zhasne. Nejsvětější svátost oltářní se z chrámu odnese, kostel se zavře a neudělují se svátosti. A něco podobného se děje u člověka, který se dopouští těžkého hříchu. Odchází z něho Ježíš Kristus, Duch Svátý, anděl strážný a v srdci jeho je pusto a prázdno. Světlo víry hasne.

Smutno a prázdno je v Boží přírodě: byla zima. Naše země se odvrátila od slunce, jen šikmo a postranně ji slunce osvětlovalo. Odtud ta krutá a smutná zima. Přišel sníh a led. A na ledě přece nic neroste. A jak se to má s naší zemí, tak i se srdcem, které se dopustilo těžkého hříchu. Co je slunce se svým světlem a teplem pro zemi, to je Ježíš Kristus se svou milostí pro duši. Nablízku tohoto Božského Srdce Páně se daří všechen bohumilý život. Když člověk těžce hřeší, odvrátí se od Božského Srdce. To v duši odumře vše a nastane tam také smutná a pustá zima i led...

A což, když hříšník v těžkém hříchu bez lítosti zemře? Kde se ocitne jeho duše? Sv. Augustin kdysi kázal o pekle a o věčných trestech. Posluchači se velmi vyděsili a vyslali k němu poselstvo. Toto poselstvo pravilo biskupu Augustinovi: ‚V neděli jsi nás kázáním o pekle a o věčných trestech velmi postrašil. Podívej se do svatých knih, je-li tomu tak!‘ Příští neděli při kázání odpověděl sv. Augustin: ‚Poslali jste ke mně poselstvo, abych nahlédl do svatých knih o pekle a věčných trestech. Dal jsem se ihned do práce a přiznávám se, že bych byl býval rád, kdybych nebyl našel, co jsem tvrdil. Než musím – jak sobě, tak i vám – říci, že nejméně na 23 místech jsem našel to, co jsem tvrdil o pekle a věčných trestech.‘

Často slýcháváme: ‚Zhřešil jsem a nic zlého se mi za to nepříhodilo.‘ Nejedem pokrývač domů a věží byl od jiných napomínán, aby si počínal opatrně. Ale ten je odbýval slovy: ‚Stokrát jsem byl již na vyšších věžích a nic se mně nestalo. Tady odtud nepadnu.‘ A spadl. Stokrát krácel a skákal komediant po laně, a když po sté prvé skákal, spadl, a zlomil si vaz.

‚A co se mnozí nahřešili, to já jsem pravým nevíniátkem. A pak jsem přece ještě mladý a plný života.‘ Co je tady třeba říct? ‚Pane, neuved’ nás v pokušení.““

Stojan měl skálopevnou víru a jako katecheta učil věřit – víru milovat. Do své kartotéky si vepsal slova sv. Augustina: ‚Víra je největší dar nebes. Není většího bohatství a většího pokladu nad víru, neboť tato vysvobozuje hříšné, osvěcuje slepé, uzdravuje nemocné,

ospravedlňuje věřící, smiřuje kající, rozmnožuje spravedlivé, korunuje mučedníky, posilňuje panny, posvěcuje kněze a nechá vás brát podíl se svatými anděly na věčném Božím dědictví!“

□ **Promluv svými slovy:**

1. Základy víry mají dětem do duše vštěpovat rodiče.
2. Pak má Církev Kristův příkaz: „Běžte a učte...“
3. Jak dbáme o dobrou náboženskou výchovu našich dětí?

9. čtení

ZPOVÍDAL S NEUMDLÉVAJÍCÍ VYTRVALOSTÍ

Sv. Alfons z Liguori, velké světlo mezi duchovními učiteli, prohlásil s bolestnou úsečností: „Kněz, který nemiluje zpovědnice, nemiluje duši.“

P. Stojan, když se blížil k prvnímu působišti Štítům, poklekl, požehnal své první působiště a šeptal k Bohu všemohoucímu: „Pane, dej mi duše, ostatní si ponechej!“ Stojan celým kněžským srdcem miloval svěřené duše, proto miloval i tu svátost, která kající duše očisťuje a posvěcuje. Stojan byl zpovědníkem rázu sv. Faráře arského.

1. Poprvé zpovídal 20. srpna 1876. V duchovním deníku si o tom napsal: „Po prvé jsem zpovídal, nemohl jsem se k tomu nikterak odhodlati, již pouhé pomyšlení mnou zachvělo. Až tuto neděli po vroucím vzývání...“

Příborská farnice Šitavancová o mladém zpovědníku Stojanovi vypráví: „Jakým byl zpovědníkem, dosvědčuje svědectví těch lidí, kteří se pokládali za šťastné, že se jim dostalo milosti zpovídat se u P. Antonína. A proto, že P. Antonín koná s kajícíky generální svatou zpověď. Sahal otázkami do minulého života a poznával, jak lidé mnoho věcí nepokládají za hřích. Upozorňoval, poučoval, varoval a zapřísahal. A milost Boží provázela jeho snahu. Mnoho a mnoho lidí nabylo klidu svědomí a nové chuti k životu.“

2. Jako gymnazista dával v Kroměříži kondice v rodině p. Troltsche, kde též předčítal starému pánovi. Jaké důvěry a úcty si získal v této vážné rodině, je patrné z toho, že starý pán Troltsch si jej jako kaplana z Příboru telegramem povolal k svému loži před smrtí a prosil jej, aby ho připravil na smrt.

3. Je nespočetné množství dokladů o tom, jak dbal o pokoj svědomí svěřených duší. V Dražovicích, kde byl dvacet let farářem, nebylo snad nikoho, kdo by aspoň v čas velikonoční nepřijal svátosti. Většina farníků však přijímala svátosti častěji v roce. Tak dosvědčuje Stojanův osobní kaplan P. Jan Staněk.

4. Když se stal poslancem vídeňského sněmu, hned si u vídeňské konsistoře vyřídil zpovědní pravomoc. A stal se neúnavným zpovědníkem a apoštolem vídeňských Čechů. V době velikonoční jezdil ještě s jinými českými kněžími do rakouského městečka Lasse (mezi

Vídni a Bratislavou), aby tam zpovídal český lid. Nedbal námahy, nedbal času. A kolik výloh jej to stálo, ví jediný Bůh. Někdy byl tak vysílen, že se únavou jedenkrát ve zpovědnici zhroutil. Když byl vynesena ze zpovědnice a byl přiveden k sobě, tázal se přivolaného lékaře: „Je to od srdce?“ Když ho lékař ujistil, že činnost srdce je v pořádku, nedal se zdržet a šel dále zpovídat.

5. Kdo jej vídal o poutích hostýnských a velehradských, ví, že hlavní péčí jeho bylo, aby se všichni poutníci mohli vyzpovídat. V pozdních hodinách nočních a skoro ráno, nejčastěji ještě za tmy, zpovídal s neumdlévající vytrvalostí... V časných ranních hodinách pobíhal velehradským nádvořím, probouzel a sháněl kněze, vodil je do zpovědnic a rozdělával houfy kajícíků... Málo vídeňských zpovědníků dostihlo nebo předstihlo po této stránce prostého českého poslance, který byl mimo parlament ve Vídni činným téměř výlučně jen ve zpovědnici... O nedělích a svátcích, kdykoliv byl v Kroměříži, zpovídal od páté hodiny ranní a kostel opouštěl až před polednem... I jako arcibiskup tíhl stále a všude ke zpovědnici, ač byl prací zavalen a jeho síly už úplně vypovídaly. Nejednou se objevil časně ráno ve zpovědnici olomouckého chrámu. I jeho metropolitní dóm jej nevídal jen při pontifikálních funkcích u oltáře, nýbrž i časně ráno v šeru zpovědnice...

6. Nakonec si poslechněte Stojanova otcovská slova, kterými jako arcibiskup volal své ovečky ke svátosti smíření: „Pán Ježíš je naším Spasitelem a jako Spasitel musel nám zanechat prostředek, kterým docházíme ujištění, že naše hříchy jsou nám odpuštěny. Bez takového ujištění by ani nebyl Spasitelem.

Takovým prostředkem je sv. zpověď, při níž kněz na místě Božím nám hříchy odpouští a poskytuje ujištění, že jsou nám odpuštěny. Převzácná to záruka, za kterou nemůžeme být dost vděčními. Je však naší povinností, abychom se této záruky chopili a jí používali. Jiné pomoci není, kdo řádným způsobem se chce smířit a posvěcující milost obdržet. Na posvěcující milosti Boží všechno záleží. Bez ní jsme před Pánem Bohem mrtví. Věru, veliké povzbuzení pro nás, abychom i my zůstávali v posvěcující Boží milosti. Ztratili-li jsme milost posvěcující, abychom ve zkroušené sv. zpovědi ji našli a ve stavu tom pak Bohu milý život vedli. Nevymlouvejme se a neomlouvejme se různými nicotnými vytáčkami. Kdyby Pán a Spasitel byl něco hodně přísného na odpuštění hříchů ustanovil, zajisté bys to, aby byl zproštěn hříchu, vykonal. Když však tak snadný prostředek, sv. zpověď soukromou ustanovil, proč bys to nevykonal? Máte tolik různých příležitostí, jejichž zdar vám leží na srdci. Dovoláváte se Božího milosrdenství.

Na suchou zemi nerado prší. Zavlažte své srdce posvěcující milostí Boží a hojných milostí nebesa vylejí na vaše srdce.“

□ **Promluv svými slovy:**

1. Dva naši čeští světcí (sv. Jan Nepomucký a sv. Jan Sarkander) položili život za svátost pokání. Proč my častokrát o tuto svátost nedbáme?
2. K čemu je dobrá životní zpověď a co obnáší?
3. Snažme se přijímat svátosti co nejčastěji, nejen o Velikonocích a Vánocích.

STOJAN PŘED NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOSTÍ

Církev opatruje mnoho duchovních i hmotných pokladů. Ten nejdrahocennější je božská Eucharistie, Tělo a Krev Páně. Církev koná mnoho a mnoho posvátných modliteb a obřadů. Ten nejposvátnější je oběť mše svaté. Církev má mnoho prostředků, aby věřící duchovně posilovala a nasycovala. Ten nejúčinnější lék a pokrm je svátostné přijímání Těla a Krve Páně. A všechny tyto dary Kristovy zprostředkuje duším kněz. Mluvíme-li o Stojanovi – knězi a biskupovi, chceme vědět, jaká byla jeho úcta k Nejsvětější svátosti.

1. Čteme-li jeho duchovní deník a v něm jeho přípravu a průběh první mše svaté, řekneme si: „Tak vypadá pravý kněz Kristův a pravý ctitel Nejsvětější svátosti.“ A Stojanova láska k svátostnému Kristu za 47 kněžských let nikdy neochabla. Naopak, víc a více hořela.

Stojan jako poslanec byl věčně na cestách, projížděl Moravou a celým Rakouskem křížem krážem. Každá jeho cesta však začínala a končila před svatostánkem. Byla-li noc a kostel zavřen, s obnaženou hlavou a kleče u dveří pozdravoval svátostného Spasitele. Jeho sloužení mše svaté bylo usebrané, jeho přítomnost v domě Božím byla tichá, posvátná, hluboce zbožná.

Netrpěl, aby kostelník nebo ministranti chodili před oltářem hlučně nebo ledabyly. Péče o stavbu a výzdobu tolika kostelů nesla pečeť jeho lásky ke svátostnému Kristu. Jako arcibiskup zavedl v rezidenční kapli denní svátostné požehnání. Tam také končily všechny jeho arcipastýřské porady s rádci a spolupracovníky. Nejednou ho našli prací vysíleného na klekátku před svatostánkem.

2. Máme tolik, tolik povzbudivých důkazů o tom, jak vedl své ovečky k častému přijímání Těla Páně. Dochovaly se nám jím osobně složené eucharistické modlitby. Předříkával je dětem, odrostlé mládeži i dospělým jako přípravu na díkůčinění při sv. přijímání. Vanou z nich božské ctnosti, které vléval do duší posilovaných přijetím Eucharistie.

Aspoň jeden obrázek o tom, jak pozvedal ve své dražovické farnosti eucharistický život: Od 5. do 13. ledna 1892 uspořádal v Dražovicích lidové misie, tedy duchovní cvičení pro celou farnost, která tehdy čítala asi 700 duší. Kázali P. Cibulka ze Sv. Hostýna a P. Vostatek z Velehradu. Všichni farníci se s nevšední horlivostí a radostí zúčastňovali všech kázání a všech pobožností; přišli z blízka i z daleka i cizí, aby se stali účastníky sv. misií. Nikde se po tu dobu nepracovalo. Kostel býval přeplněn od rána do večera. Při tom se lidé také notně postili, protože nikdo nechtěl zůstat doma a vařit. Páni učitelé, dva činní a jeden na odpočinku, dobrým příkladem předcházeli věřícím ve všem. Podle zjištění všichni farníci, schopni přijetí svátostí, je přijali, jeden farník, hlídač a pomocník na brněnském nádraží, se dokonce zúčastňoval sv. misií s nevšedním sebezapřením. Ke sv. přijímání kvůli noční službě nemohl však přistoupit, učinil ale tak hned v neděli po sv. misiích, což tím chvályhodnější... Také na 300 přespících přistoupilo kromě toho ke svátostem.

3. Stojan jako duchovní organizátor nespočetných poutí neúnavně dbal o to, aby všichni poutníci byli také u stolu Páně. Společné sv. přijímání při slavné bohoslužbě tvořilo vždycky zlatý hřeb těchto „stojanovských duchovních“ obnov. Nikdy nesměl chybět známý průvod s Nejsvětější svátostí, se zaslíbením eucharistickému Srdci Páně a společnou obnovou křestního slibu. Všechno začínalo a končilo před Eucharistií. Se zvláštní zálibou míval kněz a arcibiskup Stojan promluvy těsně před sv. přijímáním. A v těch jeho prostých slovech žhnula plápolající

víra i eucharistická láska. Příznačné byly jeho promluvy, jež sám vždycky předříkával před svatostánkem. Závěrem byl vždy prostinký, ale hluboce vroucí hold Nejsvětější svátosti a tak zvané „stojanovské“ duchovní přijímání... A kdyby kaple v arcibiskupské rezidenci mohla mluvit o tolika úpěnlivých, horoucích modlitbách vysíleného, starostmi i chorobou ztrýzněného arcipastýře, ta by vyprávěla!

4. Dochovalo se nám mnoho Stojanových eucharistických modliteb a pojednání. Závěrem si poslechněme aspoň malý úryvek, jak Stojan povzbuzoval k návštěvám Pána Ježíše ve svatostánku: „Kdykoliv máme příležitost, zastavme se v kostele a vykonáme malou, krátkou návštěvu Nejsvětější svátosti oltární. Nejdeme okolo svého přítele, aniž bychom s ním nějakého slova nepromluvili anebo aspoň do jeho příbytku nenahlédli. Pán Ježíš je nade všechno – učinme u Něho návštěvu. Naše srdce se povznese. Pán k nám tajemně promluví a takové slovo vyváží vše, co nám může poskytnout svět. Ježíš Kristus, přítomný ve svátosti, jménem nás všech vzdává Bohu Otci bez přestání nejvyšší poctu. Návštěvník svou soukromou pobožností se přidružuje ke Kristu... Kristus Pán ve své svátosti připravil stánek svého milosrdenství a svých milostí. Proto i každá věřící duše je povzbuzená k důvěrné naději slovy sv. Pavla: ‚Přistupme tedy s důvěrou k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost, kdykoli potřebujeme pomoci.‘ (Žid 4,16)“

□ **Promluv svými slovy:**

1. I pro nás má být Nejsvětější svátost středem duchovního života.
2. Časté a rané sv. přijímání nám zdůrazňuje i 2. vatikánský koncil.
3. Návštěvy Nejsvětější svátosti v našem farním kostele. Není Pán Ježíš ve svatostánku od nás opuštěný?

11. čtení

STOJAN MEZI MLÁDEŽÍ

Stojan, který pocházel z osmi dětí, byl velkým příznivcem katolické mládeže, u které byl také velmi oblíben. Stojan rozuměl mladým srdcím, vždyť jeho srdce mělo prostotu dítek Božích. Od studentských let měl mládež kolem sebe, shromažďoval ji, vzdělával, podporoval, obveseloval. Krojované mládeži vyhrazoval na všech slavnostech první místa. A nebylo pro něho větší radostí, než když řadil na Velehradě a na Sv. Hostýně naši mládež v národních krojích do průvodů.

1. Jeho sestra Františka ještě v pozdním stáří vzpomínala na studentská léta svého bratra Antonína, jak ustavičně četl a pořád psal. Soustředoval kolem sebe studenty ze širého kraje a Beňov se stal střediskem studentů z celého okolí. Už jako student založil v Beňově knihovnu, pamětní knihu a konal četné přednášky.

Mládež rodné obce projevila Stojanovi dík a lásku při jeho primici. Stojan na to vzpomíná ve svém duchovním deníku, jak v předvečer primice přišel se školními dětmi pan řídící Mazáč:

„Netrvalo dlouho a tu vidím naši chalupu obklopenou školáky; měli malé pochodně v rukou, a co hrdlo stačilo, zpívali a pan rektor Mazáč předehrával; zapěvše kterousi píseň, odebrali se k mé kmotře, kde jsem bydlel, a zde nanovo zpívání započalo. Poznat jest mi, že takové zastaveníčko mi bylo milejší, než nevím co...“

Po ukončení primice školáci došli a byli štědře pohoštěni.

2. Jako kaplan i farář vždycky a všude věnoval mládeži otcovskou péči. Jako katecheta úzkostlivě dbal o náboženský život dětí. Sdružoval je ve spolku „Dětství Ježíšovo“. Když ve škole některý hoch dělal kříž nedbale, napomínal ho P. Antonín: „Ty lenochu, jen natáhni ruku a udělej kříž pořádně. Pán Ježíš musel pro tebe tři hodiny s rozpjatýma rukama viset na kříži.“ Jindy zase v neděli a svátek, když se zvonilo na bohoslužby, chodil P. Antonín v Příboře na náměstí a sbíral tam mládence a škole odrostlou mládež i učně a vodil je do kostela. To trvalo nějakou dobu. Po čase, jakmile jej zhlédli, už věděli, co to znamená, a šli do kostela sami.

3. Dlouho opomíjenou venkovskou mládež sdružil ve spolek Katolické omladiny a byl jejím doživotním protektorem. S organizací Katolické omladiny začal v r. 1906 a r. 1909 měla už 390 skupin a 15 tisíc členů. Ve svém vzletném svolání jim pravil: „Na nás má nároky Bůh, vlast a lidská společnost.“

4. Stejně jako o venkovskou omladinu pečoval o studenty, kteří měli u něho vždy otevřené dveře i štědrou dlaň. Jako arcibiskup zavedl pro podporu katolického studentského hnutí kostelní sbírku zvanou „Mikulášský dar“. Ta každoročně chudé studenty podporovala a umožňovala jim zvláště konat prázdninová duchovní cvičení.

Jako mladý kněz chodíval Stojan rád se studenty na procházky a vycházky na památná místa. Když byl duchovním správcem ve Svěbohově u Zábřeha, zašel se studenty a přáteli k prameni řeky Moravy na Kralickém Sněžníku. Vstoupil tam do potůčku vyvěrajícího z pramene Moravy a chvíli vodu zastavil. „To budou v Uherském Hradišti hledět“ řekl, „že jim voda najednou neteče.“ Na Sněžníku se tehdy stýkaly hranice Čech, Moravy a Pruska. P. Stojan se položil k mezníku a pravil: „Hlava do Čech, nohy do Německa, ale srdce do Moravy.“

Známý právník a spisovatel Dr. Jaroslav Řehulka zachytil pěkný obrázek, jak kroměřížský p. probošt Stojan při své kanovnícké instalaci podělil kroměřížské děti: „V sobotu před instalací byly spižírny a komory na proboštství plné vonného, křehkého pečiva. Večer, aniž by kdo z domácích tušil, přihrnul se k proboštství houf dětí, vedených Dr. Stojanem. Vlastně ne houf, ale celé nekonečné stádo. A Dr. Stojan šel pátrat po zásobách. Našel je. A vzal nádoby a řešeta, vynášel a poděloval. A děti braly, jedly, jásalý. To bylo večer. Ráno hospodyňky lomily rukama nad prázdnými řešety. Ale Dr. Stojan byl vždy spokojen a kroměřížské děti též.“

Z nesčetných vzpomínek na dobrodiní P. Stojana uveďme alespoň jednu (napsala ji Aloisie Nyznerová, roz. Hanzelková z Příbora):

„Můj bratr již v mládí jevil veliké hudební nadání. Bylo mu 12 let, když se učil hrát na housle. Ale byli jsme chudobní, bylo nás hodně dětí a výdělek malý. Rodiče nemohli bratrovi housle koupit. Chlapec ve škole plakal, že housle nemá a že maminka mu je nemůže koupit. Náhodou byl přítomen P. Stojan a tázal se chlapce: ‚Pověz mi, jak by to bylo, kdybys měl housle v ruce a mohl na ně hrát?‘ Chlapec odpověděl: ‚Velký pane, to jak by mi sám anděl sednul na struny, abych mohl na ně dobře zahrát.‘

Tu mu velebný pán řekl: ‚Nu neplač už. Tu máš lístek a utíkej k panu Míčkovi a on ti housle dá.‘ A skutečně, chlapec přiběhl domů, od radosti celý bez sebe, nemohl ani promluvit. Už měl pěkné housličky.“

A nakonec několik Stojanových rad mládeži:

- Studuj, pracuj, všestranně se vzdělávej, ukaž, jak se prakticky žijí křesťanské zásady, které hlásají blaho všech!
- Pro křesťana není na světě vznešenější práce nad službu Boží.
- Pravda je někdy bezohledná, trpká – přítelem je filozof Platón, ještě větší přítelkyní je pravda!

□ **Promluv svými slovy:**

1. Stejně jako Pán Ježíš, tak i kněz by měl věnovat čas pastorační péči rodin a dětí. „Nechte dítky a nebraňte jim přijít ke mně.“ (Mt 19,14)
2. Starost Církve o dospívající mládež. Ukazovat mladým důležitost víry v jejich životě.
3. Podobně jako sv. Josef Kalasanský nebo sv. Jan Bosco, tak i Stojan oslovoval mladé svou radostnou zbožností a veselostí.

12. čtení

DRAŽOVICKÝ FARÁŘ

Stojan prošel všemi stupni duchovní správy: jedenáct let byl kaplanem (Příbor), dva roky administrátorem a expozitou (Veřovice a Svěbohov) a dvacet let byl farářem v Dražovicích u Vyškova (v letech 1888 až 1908). Při tom byl pak ještě od r. 1897 poslancem. Jak vypadala jeho duchovní vinice, co pro ni vykonal a jak to vypadalo na jeho faře?

1. Dekret Stojanova jmenování na dražovickou faru má datum 27. listopadu 1888. Patronem dražovické farnosti byl olomoucký arcibiskup. Dražovice patřily do brněnské diecéze do slavkovského děkanátu, poštu a nádraží měly v Novém Rousínově. Dražovice měly tehdy 804 obyvatel, přířažené Podbřežice 394 obyvatel. V celé farnosti bylo jen 20 nekatolíků. Dražovický farní kostel měl patrona sv. Jana Křtitele. Byl ale v bídném stavu. Mladý příborský kaplan Stojan toto místo dostal s úkolem, aby tam postavil kostel nový. Měl být stavitelem chrámu. Farníci se napřed tak velkého díla obávali, ale energie nového p. faráře odstranila všechny překážky a strachy. Za jediný rok postavil Stojan nový kostel, nový hřbitov, kostel nově vybavil, pořídil i zvony a křížovou cestu. Již 25. srpna 1889 brněnský biskup Dr. František Bauer nový dražovický kostel i hřbitov slavnostně posvětil. A Stojan k tomu dni uspořádal ve farnosti takovou slávu, jakou v obou moravských diecézích nikdy nikdo nepřipravil. Byla to nábožensko-národní slavnost celé farnosti i celého okolí. Celá farnost u stolu Páně, zpěvy, hudba, průvody, kázání, národní kroje, děti, mládež, dospělí, všechny korporace byly v jednom malebném kruhu. Všichni pohoštění, všichni nadšeni. Všechny místnosti na faře přeplněny. Stojan přespal tu noc na půdě ve slámě.

Biskup světitel byl dojatý k slzám. Radoval se a děkoval, když viděl tak kvetoucí Boží vinici. Krojované selky podělily nejdůstojnějšího pana biskupa s celým doprovodem skvostnými hanáckými koláči, že o nich psali až v brněnských novinách. Na slavnost byl pozván a přijel známý spisovatel P. Václav Kosmák, který ji také dovedně popsal. Plný nadšení Dražovické

povzbuzoval: „Zůstaňte věrni svému národnímu kroji, své víře, abyste byli ve cti. Dnešní překrásná, vpravdě národní slavnost je nejlepším důkazem, jak krásný je náš národ a co dovede. V něm je ještě ryzí zlato, vše ostatní je pozlátko.“

2. Tak se stal Stojan stavitelem prvního chrámu. Druhým byl filiální kostel v přiřazených Podbřežicích, posvěcený r. 1907. Pak stavěl a zdobil další a další. Přitom však nezapomínal pečovat ještě usilovněji o výzdobu chrámu Ducha Sv., kterými jsou podle slov apoštola Pavla duše křesťanů (1 Kor 6,18–20; 2 Kor 6,16). Je třeba pozorně pročítat „Pořad služeb Božích“, jak jej psal a ohlašoval po dvacet let v dražovickém kostele farář Stojan. Ty stránky jsou prodchnuty láskou ke svěřeným duším. Všechny ty výzvy, slavnosti, křesťanská cvičení, přijímání svátostí, koloběh církevního roku vydávají až do dnešních dnů živé svědectví o tom, že dražovický farář byl pastor angelicus, ignis ardens, fides interpedita (andělský pastýř, planoucí oheň, neochvějná víra). V ničem si nezdal s francouzským svatým farářem arským Janem Maria Vianneyem. Radostnými slavnostmi s organizačním talentem ho jistě předčil. Sv. Jan Vianney byl zřídlem, z něhož přicházejí čerpat lidé z dalekých končin. Stojan byl zřídlem i bystřinou, která se roztékala a zavlažovala duše i v dalekých končinách.

3. Jak to vypadalo na dražovické faře? Byl to opravdu „Hotel Stojan?“ Z poschod'ové fary obsadil Stojan jen dvě světnice, ostatní místnosti sloužily jako kancelářské místnosti pro akce velehradské a hostýnské. Při faře bylo 70 měřic pole, které bylo pronajato. O své tak zvané „obročí“ či hospodářství Stojan nepečoval. Nestačilo pokrýt ani jeho cestovní výlohy. Prvních deset let mu domácnost vedla starší, drobná, neduživá neteř příborského děkana Holečka. Po její smrti mu hospodařily jeho vlastní neteře Vincencie a Marie Hřívovy. Bylo to však krušné hospodářství. Stojan vynikal dobročinností, nespořivostí a pohostinstvím. Od něho žádný prosebník neodešel s prázdnou. Sám pak leckdy neměl jako poslanec ani na cestu do Vídně. Tu říkával domácím: „Lidičky dobří, sežeňte mi aspoň šest korun na cestu do Vídně, však zpět mi už zase Pán Bůh pomůže.“ Energická neteř Marie Hřívová založila na faře v Dražovicích malé hospodářství a tak zajišťovala domácnost. Strýček však ani nevěděl, že mají na faře kravku a že dělají žně. Pastorage, stavba kostelů, akce pro zvelebení Velehradu a Hostýna, od r. 1897 činnost poslanecká, ty vyplňovaly dny a noci celá léta. Neznal tak péče o vlastní hmotné potřeby. Jemu stále tanula na mysli Spasitelova slova: „Proto vám říkám: Nedělejte si starosti o svůj život, co budete jíst, ani o své tělo, do čeho se budete oblékat. Podívejte se na ptáky: Nesejí ani nežnou ani neshromažďují do stodol, a váš nebeský Otec je živí. Copak nejste o mnoho cennější než oni?“ (Mt 6,25n) Stojan hledal nejprve a jedině království Boží a jeho spravedlnosti a co mu bylo ještě přidáno, rozdal.

4. O vynálezci bleskosvodu P. Prokopu Divišovi je známo, že míval neshody se svými farníky. A leckterá farní pamětní kniha svědčí o různých neshodách mezi pastýři a ovečkami. Nic takového nebylo u Stojana. Ten neměl ve farnosti nepřátel. Nikdo se také jeho slovem neurazil. A když r. 1908 po dvaceti letech odcházel jako probošt z Dražovic do Kroměříže, všechno tonulo v slzách. Málokterá farnost se loučila se svým farářem tak vroucně a tak dojemně... Poslední Stojanův zápis v dražovické farní kronice zní: „Pán Bůh žehnej farnosti dražovické na přímluvu Matky Boží, sv. Cyrila a Metoděje, sv. Petra a Pavla.“

VE SLUŽBÁCH HLAVNÍHO PŘIKÁZÁNÍ

(Stojan poslancem)

Po jednadvacetileté pastoraci, po devítileté práci jako duchovní správce v Dražovicích u Vyškova, v roce 1897 začal Antonín Cyril Stojan pracovat ve veřejném politickém životě. 24. ledna 1897 byly na Moravě vypsány všeobecné volby. Strana katolicko-národní postavila na prvním místě za kandidáty poslaneckého mandátu tehdy už věhlasného faráře, cyrilometodějského horlitele a budovatele Hostýna Dr. Antonína Cyrila Stojana. Volit ho měly okresy Vyškovsko, Kyjovsko, Kroměřížsko, Uherskohradištsko a Uherskobrodsko. Co přivedlo kněžského horlitele, aby se vrhl do politické práce? V poslaneckém mandátu byla široká možnost pomáhat lidem, uskutečňovat přikázání lásky ve velkých rozměrech, pracovat pro rozkvět církve i národa. Jeho životní vášní bylo pomáhat všem. Často si opakoval v duchu „Následování Krista“. A ten je největším učitelem lásky k Bohu i bližnímu.

Brněnský deník „Hlas“ podal o Stojanovi výstižnou charakteristiku, která ho k poslanectví opravňovala. Tento list o něm napsal: „Dr. Ant. Cyril Stojan je vzorem katolického kněze, vlastence, Slovana... Zdá se, že slabostí a křehkostí lidské povahy v něm ani není. Jeho duch je vždy činný za věcmi blahodárnými, vlasteneckými, bohumilými... V Příboře k tomu pracoval, aby obecní městské zastupitelstvo se stalo českým. Věc se zdařila. V Příboře neúnavně pracoval, aby se zřídilo české gymnázium... V Příboře jeho přičiněním podařila se jedna z prvních krajských výstav, a to bez subvencí státních, zemské a jiné... V Příboře založil pokračovací průmyslovou školu pro učně a sám ji také zprvu vydržoval... Vězně v trestnici navštěvoval, poučoval je ve svatém náboženství, učil je číst a psát. Mezi lid rozdával na sta poučných a vzdělávacích knih zdarma... Pro podporu chudé školní mládeže založil spolek sv. Mikuláše. Spolek vydal na tisíce zlatých pro chudé děti. Přičinil se, aby řemeslná družstva, zřízená podle živnostenského řádu, dostala se do řízení českých rukou... Byl spoluzakladatelem spolku Metoděj. V jisté horské vesnici vystavěl jednotřídní obecnou školu a prostrannou kapli sv. apoštolů Cyrila a Metoděje. Je spoluzakladatelem spolku Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje. Spolek ten zřídil slovanskou školu v Soluni, aby tamní křesťanská, slovanská mládež se mezi Turky nepoturčila. A co učinil pro obnovu posvátného Velehradu? Oprava svatyně stála bezmála na sto tisíc zlatých. V té práci měl velký podíl důstojný pán Dr. Stojan. A co náš posvátný Hostýn, kde Matka Boží divy tvoří? Nehlásá také obnovená svatyně s nově vystavěnými budovami všem věrným Moravanům ve svaté víře neúnavnou pracovitost dp. Dr. Stojana? A což katolicky smýšlející moravská inteligence není díky zavázána dp. Dr. Stojanovi za to, že na posvátném Velehradě každoročně pro ni jsou duchovní cvičení, akademie a sjezdy? V Dražovicích obnovil chrám Páně, rozsádl mnoho ovocného stromoví, připravuje nadějně hochy do střední školy. Dr. Stojan je zkušeným učitelem pro obecné školy, sloužil i na vojně... Vůbec vyniká Dr. Stojan tak výtečnými ctnostmi a vlastnostmi, že by to byla velmi šťastná volba nejen pro náš okres, než i pro naši milou Moravu. Navrhujeme, aby ne pro jeho zásluhy byl jednomyslně zvolen Dr. Stojan, nýbrž pro dokázané vlohy, pracovitost, svědomitost a činnost buď zvolen, tam, na říšské radě je takových mužů zapotřebí a ne ryby, ne kyvadla, ne dietáře, ne takové, kteří zákony, na kterých měli přece také pracovat, před voliči také kritizují, že nevyhovují...“

Pokud bylo možné zjistit, řečnil Stojan 3. února 1897 na schůzi Katolické jednoty v Kyjově. A podle Hlasu si získal v Kyjově rázem důvěru všech. Prohlásil se přívržencem svobody ve smyslu nauky Kristovy a žádal tuto svobodu pro všechny stavy.

Stojan vyšel jako vítěz z volebního boje 9. března 1897. Ten den strávil Stojan na modlitbách na Velehradě a u františkánů v Uherském Hradišti. Když mu blahopřáli k poslanecké volbě, opakoval: „Mám radost, že Hospodin nedal zahanbit svůj lid.“

Od r. 1897 začaly Stojanovy poslanecké cesty Moravou, do vídeňského parlamentu, po roce 1918 do pražského parlamentu, jeho schůzování, vymáhání podpor, intervenování na všech možných ministerstvech, psaní nespočetných žádostí, přijímání nespočetných žadatelů a deputací, styky s poslanci, senátory, ministry, generály...

Pověst říká, že Tataři u Hostýna navršili celý kopec hlíny a kamení, aby dobyli hostýnské hradisko, kam se křesťané utekli před nimi ukrýt. Kdybychom však navršili všechny ty Stojanovy písemnosti, provolání, knihy, brožury, všechny ty peníze, které prosebníkům, obcím, organizacím, kostelům, ústavům světským i církevním vymohl, vyprosil a rozdal, bylo by to úctyhodné návrší. Byla by to hora blahoslavenství.

1. Šel člověk svatý před námi,
šel věčně chud a přitom stále vesel.
Své srdce jiným rozdával
bez křiku a hlučných hesel.

2. Obměkčit uměl ministry,
odměnit jejich sluhy,
a proto míval na světě
vždy dluhy a jen dluhy.

3. V paláci nakonec octl se
a v síních plných křesel,
však chudé a dluhy stále měl,
a proto zemřel chud a vesel.

□ **Promluv svými slovy:**

1. Stojanova veřejná činnost byla stálým uskutečňováním přikázání lásky k Bohu, k bližnímu, i k nepřítelům.
2. Na Stojanovi se naplňuje osmero blahoslavenství (Mt 5,3–12) v dokonalé míře.
3. Jsme takovými křesťany, jaké jsou naše skutky lásky k bližnímu. Zbožná slova bez skutků lásky jsou neoppylené květy, které ovoce nepřinesou.

VE ŠLÉPĚJÍCH SOLUŇSKÝCH BRATRŮ

Tisícileté výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje v druhé polovině 19. století roznítlo v našich zemích a v celém Slovanstvu mohutné plameny náboženského i národního nadšení. Sv. Cyril a Metoděj zazářili jako apoštolové víry a vzdělanosti všech slovanských národů. Posvátný Velehrad se stal cílem nespočetných poutí a manifestací. Soluňští bratři byli nedostižnými vzory tehdejší kněžské generace. Snad u žádného jiného národa na světě neměli a nemají národní světcí takový obrodný vliv jako u nás sv. Cyril a Metoděj. Po tisíce letů zažehli u nás nový letniční oheň v církevním i národním životě. Písně „Ejhle, oltář“, „Bože, cos ráčil“, „Hvězdy dvě“, „Ejhle, svatý Velehrad už září“ jsou nevadnoucími květy cyrilometodějské úcty z předminulého století.

Aspoň jednu ukázkou, jak tehdy cyrilometodějství zapalovalo srdce: 25. a 26. srpna 1863 oslavovalo Brno památku sv. Cyrila a Metoděje. Sjelo se tam na 50 000 účastníků a vůdcové národa Palacký, Rieger a Purkyně. Brněnská „Beseda“ konala pod širým nebem v Lužánkách pěvecký koncert. Účastnily se ho naše nejvýznamnější pěvecké sbory s dirigenty. Mezi nimi byl též hudební skladatel P. Pavel Křížkovský. „Když spustilo 1100 českých zpěváků za průvodu dechové harmonie (Křížkovského) cyrilometodějský chvalozpěv ‚Hvězdy dvě se z Východu berou v slavnostním průvodu...‘, všechno obecenstvo bylo uchváčeno nejhlubšími dojmy. Když sbory zapěly závěrečnou větu skladby, nebylo možno ubránit se slzám a pohnutí. Ovace činěné skladateli lze přirovnat k vichřici, která zachvátila celé publikum. To tleskalo, dupalo, křičelo, mávalo šátky a Palacký osobně vzdal skladateli čest a chválu. Za ním také jiní.“

Toto cyrilometodějské nadšení naplnilo duši studenta a pak bohoslovce Stojana. Když potom při kněžském svěcení ležel na tváři před oltářem v olomoucké katedrále, osvícen Duchem Svatým „poznal snahy našich sv. apoštolů Cyrila a Metoděje, tehdy seznal a poznal, co od nás žádají a jakou dráhu jest nám nastoupiti“. Všechna pak Stojanova kněžská a arcipastýřská práce byla nadšeným pokračováním v díle sv. Cyrila a Metoděje.

Dnes si alespoň krátce uveďme nejvýznamnější Stojanovy cyrilometodějské pomníky či akce:

1. Už jako nejmladší příborský kaplan zorganizoval ve prospěch velehradské svatyně obdivuhodnou loterii. Měla dvě stě tisíc losů, které rozeslal po celém Rakousku, ba i do Ameriky a Austrálie. Vynesla 28 211 zlatých. To bylo roku 1870. Rok nato byl Stojan hlavním organizátorem cyrilometodějské pouti do Říma. Papež Lev XIII. 30. září 1880 zvláštním okružním listem rozšířil úctu sv. Cyrila a Metoděje na celou Církev. Na popud vyšehradského probošta Václava Šulce byla uspořádána koncem června 1881 do Říma všeslovanská děkovná pouť. Přes Vídeň, Lublaň, Terst a Loretu dorazili delegáti ze všech slovanských zemí do Věčného města. Dne 5. července 1881 přijal poutníky Lev XIII. obklopen 29 kardinály a 40 preláty. Jménem všech poutníků papeže pozdravil a poděkoval za lásku ke slovanským národům djakovský biskup Josip Strossmayer, Chorvat. Latinskou prosbu o posvěcení obrazů pro Hostýn, Prahu a Radhošť přednesl papeži P. Antonín Stojan, příborský kaplan. Ten měl také lví podíl na zdaru pouti. Audience u Lva XIII. trvala čtyři hodiny. Baziliky sv. Petra, sv. Pavla, sv. Klimenta, Santa Maria Maggiore a mnohé další kostely zaznívaly cyrilometodějskými písněmi tak jako nikdy. Po návratu z římské pouti sešli se pak poutníci na Sv. Hostýně a kazatelé, mezi nimi i P. Stojan, referovali věřícím o velkolepém úspěchu římské pouti. Tato římská pouť Stojana tak uchvátila, že na ni nikdy

nezapomněl a často o ní vyprávěl. Stojí též za to připomenout, že naši římszí poutníci přinesli tehdy do Říma část ostatků sv. Cyrila (úloemek z jeho pravé ruky), jež uchovával klášter v Rajhradě. Lev XIII. dal tuto drahocennou relikvii rozdělit a věnoval ji Velehradu, metropolitnímu chrámu sv. Václava v Olomouci, Petrovu v Brně a rajhradskému kostelu. A Stojan měl tyto ostatky v nesmírné úctě.

2. Dne 9. dubna 1885 uplynulo tisíc let od smrti sv. Metoděje. Arcibiskup olomoucký Fürstenberg, brněnský biskup Dr. Bauer, čeští biskupové a chorvatský biskup Strossmayer vydali k tomuto památnému výročí zvláštní pastýřské listy. Biskup Strossmayer připutoval na Velehrad, plný dojetí se dlouho modlil před sousoším sv. Cyrila a Metoděje a nakonec se sklonil a políbil zemi velehradského chrámu. Polští poutníci tam přinesli skvostný Matějkův obraz sv. Cyrila a Metoděje.

V jubilejním roce 1885 připutovalo zase na Velehrad statisíce poutníků. Předsedou výboru jubilejních CM slavností byl známý olomoucký prelát hrabě Pötting. Příborský kaplan P. Antonín Cyril Stojan byl členem finančního odboru. Na Velehrad přivedl Stojan 7. července 1885 z Příbora 800 poutníků, z nichž velká část přišla na Velehrad pěšky. Příborská hudba s 24 muzikanty poutníci v šestistupech a jejich vroucí zbožnost byli na Velehradě středem pozorností.

Pro poutníky z Příbora sehnal P. Antonín na Velehradě nocleh, „sobě našel tajný útulek, aby se mohl přes noc modlit. To on uměl dělat i doma v kaplance. Často se stalo, že našli ráno postel netknutou.“

Když se pak poutníci posílení ve víře loučili s Velehradem, zaznívala prostorami chrámovými tato píseň: „Dítky, na odchod se strojme, loučení nám nastává. V žalozpěvu zpěvy spojme, zlatá doba skonává. Líbáme tvé svaté prahy, s Bohem, Velehrade drahý!“

□ **Promluv svými slovy:**

1. Jako v roce 1863, tak i při dalších výročích v poslední době (např. v roce 2013) nám zazářily postavy sv. Cyrila a Metoděje vždy v nové a nové kráse.
2. Sv. Cyril a Metoděj představují nám znova: Písmo sv., liturgické knihy v mateřské řeči, živé slovo Boží. A stejnými prostředky znovu obnovil náš duchovní život i 2. vatikánský koncil.
3. Po čem toužila generace A. C. Stojana, se splnilo až v jubilejním roce 1963. Tehdy byly znovu nalezeny ostatky sv. Cyrila, původně uložené v chrámu sv. Klimenta v Římě, které se ztratily za napoleonských válek. Papež Pavel VI. je znovu uložil v chrámu sv. Klimenta, a to na oltář sv. Cyrila a Metoděje, zbudovaný chorvatským biskupem Strossmayerem.

STOJAN A DUCHOVNÍ ROZKVĚT VELEHRADU

Svatí Cyril a Metoděj nebyli pro Stojana jen velikány z úsvitu našich dějin. Velehrad mu nebyl jen monumentální památkou. Soluňští bratři byli Stojanovi stále živými učiteli a Velehrad nevysychajícím zřídlem: „Řekou živé vody, jasnou jako křišťál, vytékající zpod trůnu Božího a Beránkova.“ (Zj 22,1) Stojan chápal Velehrad jako ohnisko duchovní obrody, křesťanské osvěty a sjednocení slovanských křesťanů. Proto celou svou nezdolnou energií budoval nová cyrilometodějská hnutí.

1. Na prvním místě to byl náboženský spolek Apoštolát sv. CM pod ochranou blah. Panny Marie. Jeho účelem bylo modlit se a pracovat za sjednocení slovanských křesťanů v jedné Církvi Kristově tak, jak to činili naši věrozvěstové sv. Cyril a Metoděj. Plán tohoto sdružení uzrál v duši příborského kaplana P. Antonína Stojana už v roce 1885. Po překonání mnoha překážek byl spolek r. 1891 potvrzen olomouckým arcibiskupem Fürstenbergem a brněnským biskupem Dr. Bauerem. Apoštolát se rozšířil ve všech slovanských diecézích. Roku 1895 měl už 60 000 členů a jejich počet rok od roku vzrůstal, až dosáhl počtu asi 300 000 členů. Stojan byl od založení spolku v roce 1891 až do roku 1919 jednatelem Apoštolátu, potom až do své smrti r. 1923 jeho předsedou. Apoštolát se stal prvním slovanským misijním spolkem. Měl mnoho horlitelů na Slovensku i mezi vídeňskými Čechy, kde povznesl českou pastoraci. Pečoval o početné vystěhovalce z našich zemí do ciziny a posílal misionáře a nejrůznější knihy. Od r. 1910 do r. 1948 vydával Apoštolát vlastní časopis, který měl výborné zpravodajství ze všech slovanských zemí. Začal budovat mosty ekumenismu mezi katolíky a pravoslavnými.

2. Vedle Apoštolátu sv. CM, který má zcela duchovní program, založil Stojan tzv. Družstvo Velehrad. Jeho úkolem bylo zvelebovat velehradský chrám a klášter a starat se o cyrilometodějské památky v naší vlasti. Družstvo mělo na Velehradě vybudovat ústavy, které by byly centrem cyrilometodějských sjednocovacích snah pro všechny Slované. Tento spolek založil Stojan r. 1902 a byl po dvacet let jeho jednatelem. Stojan spolu s velehradským rektorem P. Janem Cibulkou adaptoval velehradskou klášterní budovu. V přízemí vybuvoval tzv. Slovanský sál, který pak sloužil sjezdovým shromážděním.

3. Aby se stal Velehrad střediskem nové duchovní obnovy, zavedl zde Stojan také duchovní cvičení pro laiky. Členové Tovaryšstva Ježíšova mohli tak na Velehradě pracovat jako exercitátoři a plnit veliký úkol, daný jim sv. Ignácem z Loyoly. První exerciční kurz se na Velehradě uskutečnil ve dnech 26.–30. srpna 1893 a zúčastnilo se jej 109 exercitantů. Toto datum je počátkem laických duchovních cvičení u nás, které pak požehnaně rozkvetly. Byly pro všechny stavy a přinášely vzácné ovoce, zvláště mezi studenty a inteligencí. Stojan často sám duchovní cvičení řídil a dbal na jejich hluboký a radostný průběh. Exercitanti s rozzářenou duší odcházeli z exercičního ticha a přinášeli světlo víry dalším a dalším. Jako arcibiskup vybuvoval pak Stojan v roce 1922 na Velehradě také krásný exerciční dům, který byl vrcholným dílem Stojanova budování duchovního Velehradu. Do jeho základů dal zazdít pamětní listinu s tímto textem: „Zdráv buď, Velehrade, hvězdo skvoucí! Zde Pán zjevil se nám všemohoucí!“

Na Velehradě je kolébka našeho křesťanství. Zde dlužno pokleknout a vzdát díky milosrdnému Bohu za dar víry. Zde nutno prosit za utvrzení ve víře. Místo třikrát svatě, požehnáno a posvěceno chůzí, prací a potem sv. Cyrila a Metoděje. Sem pospíchali předkové

čerpát milost, útěchu, sílu a statečnost... Z Velehradu vyšlo světlo ke slovanským národům, ať vychází i v budoucnu světlo víry právě ke Slovanům. Ať se odtud šíří myšlenka sblížení se ve víře, čili unie všech slovanských národů!

4. Stojan dobře věděl, že cyrilometodějská idea potřebuje také vědecké pracovníky. Cyrilometodějské dílo se za tisíc let mezi Slovany podivuhodně rozrostlo. Staroslovanská liturgie i dějiny potřebují vědecké bádání. Proto založil vědecký ústav s názvem Akademie Velehradská. Jejím úkolem bylo pořádat schůze učenců, vydávat vědecké publikace, vypisovat stipendia a ceny pro všechny badatele v oboru staroslověnštiny a církevních dějin. Stojanovi podal na tomto poli pomocnou ruku lublaňský prof. Dr. František Grivec, rodem Slovinc. A celá řada dalších, mezi nimi Dr. Vajs, Dr. Dvorník, Dr. Vašica, Dr. Snopek, Dr. Cinek a další. Akademie Velehradská vykonala úctyhodné dílo na poli staroslověnské vědy.

•

Stojan měl široké srdce a jeho zrak ozářen světlem víry viděl daleko, daleko do budoucnosti. Proto budoval a sdružoval, modlil se a vzdělával, přiváděl křesťanský lid k pramenům živé vody, které tryskají do života věčného (Jan 4,14). Právě tímto zřídlem nezkalené Kristovy nauky je naše cyrilometodějská víra. A svatí Cyril a Metoděj jsou strážci naší pravověrnosti: „Cyrilem a Metodem bdí Bůh nad svým národem!“

□ **Promluv svými slovy:**

1. Zbožní poutníci říkávají, že Velehrad má podivuhodné duchovní kouzlo. Tam sílí naše víra. Tam cítíme těch bezmála 1160 let našeho křesťanství. Vnímáme touhu mít živou víru.

16. čtení

„ABY BYLI V DOKONALÉ JEDNOTĚ“

Čteme-li a rozjímáme v Písmu sv. Kristovu velekněžskou modlitbu, svírá naše srdce tíseň. Cítíme lítost nad tím, že jsme my, křesťané, rozdělení a rozštěpeni, oslabeni a odcizeni. Cítíme bolest i vinu za to, že je mezi námi křesťany porušena jednota víry i lásky. „Otče svatý, zachovej ve svém jménu ty, které jsi mi dal, aby byli jedno jako my...“ (Jan 17,11) Tak se modlíme slovy Spasitelovými za jednotu své Církve.

Stojan jako vroucí ctitel sv. Cyrila a Metoděje cítil zvlášť palčivou bolest nad tím, že jejich dílo bylo podlomeno nesvorností a rozkolem a odtrženo od Stolce sv. Petra. Proto jako kněz činu začal pro sjednocení odloučených Slovanů konkrétně pracovat. Velehrad byl pro něj posvátným místem, na kterém by se měli všichni praví ctitelé sv. Cyrila a Metoděje v jednotě a lásce sejít. Po dlouhé a pečlivé přípravě se Stojanovou zásluhou uskutečnil na Velehradě ve dnech 24. až 26. července 1907 první unionistický sjezd. Byli pozváni vynikající horlitélé o unii z Ruska, Ukrajiny, Bulharska, Makedonie, Francie a Itálie. Záštitu nad sjezdem převzal olomoucký arcibiskup Dr. František Bauer. Na sjezd se dostavili metropolita Lvovský Ondřej Szepticki, bulharský arcibiskup ze Sofie monsignore Mennini, římský augustinian Aurelio

Palmieri, prof. Jan Urban z Krakova, prof. Dr. František Grivec z Lublaně, ředitel Njaradi a prof. Pazman ze Záhřebu a další. Celkem 76 účastníků z Čech, Slovenska, Ruska, Ukrajiny, Chorvatska, Slovinska, Itálie a Německa. „Duší sjezdu byl ovšem náš dobrý Stojan. Čilý, neúnavný, na vše pamětlivý, o každého pečlivý a ve všech snahách obdivuhodný.“ Na sjezdu byly referáty na témata: „Co mohou činit katoličtí bohovědci pro východní církev“, „O katolických proudech v ruské theologii“, „O pokusech o unii“, „O poměru sv. Cyrila a Metoděje k Římu“ atd. Pozdravný telegram sjezdu zaslal také sám papež Pius X. Závěrečná usnesení prvního velehradského unijního sjezdu byla shrnuta do 18 bodů. Všechny nabádaly k navázání kontaktů mezi odloučenými východními bratry zvláště v oboru teologicko-vědeckém. Hned k tomuto sjezdu byla připojena valná hromada Apoštolátu sv. CM, sjezd bohoslovců a akademiků. Tak vešel do dějin na půdě posvátného Velehradu první unijní kongres.

Na druhý velehradský unijní sjezd od 31. 7. do 3. 8. 1909 přijeli již také zástupci pravoslavných: Vasil Gooken, kterého s poženáním na Velehrad poslal petrohradský patriarcha Antonij, dále Alexander Malcev, pravoslavný duchovní z ruského velvyslanectví v Berlíně, který měl na sjezdu také přednášku. Počet přednášejících odborníků na sjezdu se oproti předchozímu kongresu značně zvýšil. Stejně tak i na třetím unijním velehradském sjezdu r. 1911. Na tento sjezd přijel biskup Epifan Šanov z rodného města sv. Cyrila a Metoděje, ze Soluně. Na rok 1914 byl připraven čtvrtý velehradský unijní sjezd. Měli přicestovat delegáti ze Srbska, Rumunska i Ruska. Světová válka však vše zmařila. Velehrad se tak stal cílem prosebných poutí za mír.

Jakmile se stal Stojan olomouckým arcibiskupem, r. 1921 a 1922 uspořádal na Velehradě dvě unijní porady. Unijní sjezdy pro poválečné nesnáze v mezistátních stycích nebylo možno uskutečnit. Na těchto poradách bylo učiněno několik dalších usnesení ve prospěch sjednocení.

Pro úplnost je třeba doplnit, jak pokračovaly velehradské unijní snahy za Stojanova nástupce arcibiskupa Dr. Leopolda Prečana. Arcibiskup Prečan svolal na dny 30. 7. až 3. 8. 1924 čtvrtý velehradský unijní sjezd. Zúčastnil se ho zástupce Sv. stolce pražský nuncius Marmaggi, zástupce čsl. vlády, 24 arcibiskupů a biskupů. A tolik delegátů z celého světa, že je Velehrad stěží mohl umístit. Pius XI. zaslal kongresu zvláštní apoštolský list. Roku 1925 byl uspořádán unijní sjezd v Lublani a předsedal mu moravský metropolita Dr. Leopold Prečan. Tentýž moravský metropolita svolal v r. 1927 k 1100. výročí sv. Cyrila pátý unijní kongres a roku 1932 šestý velehradský kongres. Pius XI. opět zaslal kongresovým jednáním, jež měla vysoký vědecký a mezinárodní ráz, zvláštní dopisy.

Stojí za to uvést slova z dopisu, který unijnímu kongresu na Velehradě zaslal pravoslavný teolog Sergej Nikolajevič Bulgakov z Paříže: „V nejhlubším mystickém smyslu rozdělení mezi pravoslavím a katolictvím neexistuje. Obě církve jsou neviditelně sjednoceny jednotou tajemství... Eucharistický Kristus se v nás nerozdělil... Nikoliv teologické závodění se vši svou beznadějností, ani rozepře se vši svou nesmířlivostí, nýbrž sám Kristus ať sjednotí rozdělené kolem svého svatého kalichu.“

I dnes, kdy byla myšlenka unionismu na Velehradě opět vzkříšena, s úctou poklekáme ve velehradské bazilice u hrobu apoštola unie arcibiskupa Stojana, který o sjednocení křesťanského Východu a Západu konkrétně usiloval už koncem 19. století.

□ **Promluv svými slovy:**

1. Antonín Cyril Stojan myšlenkou unionismu usiloval o to připravit cestu ke sjednocení křesťanů. Těmto snahám dal později za pravdu i 2. vatikánský koncil.
2. Potřeba vytrvalé modlitby za sjednocení křesťanů, na úmysly Sv. otce.
3. Navazujme v duchu lásky šetrně a trpělivě kontakty s odloučenými bratry, a modleme se za ně. Odstraňujete barikády křivd, nevraživosti a nepochopení nakupené za tolik staletí!

„HORO KRÁSNÁ, SPANILÁ, KDE PŘEBÝVÁ MARIA“

„Horo krásná, spanilá, kde přebývá Maria, jak jsi krásná k milování, svatá Panno Maria!

Uslyšel jsem libý hlas, jak Maria volá nás: Pojdte ke mně, dítky moje, už je čas, už je čas!“

Tuto píseň zaznamenal P. František Sušil v Moravských národních písních a svědčí o velké lásce k posvátnému Hostýnu. Sušil na svých procházkách po kopcích blízko Brna ukazoval svým přátelům směr k hostýnským horám a říkal: „Smekněte a pozdravme Matku Boží, která tam divy tvoří!“ Řada Sušilových básní patří Hostýnu a Hostýn patří k posvátným horám naší vlasti.

Stojan již jako student a bohoslovec rád z rodného Beňova putoval na Hostýn. Jako novokněz krátce po své primici 10. července 1876 se odebral na Sv. Hostýn a tam obětoval mši sv. Ve svém duchovním deníku si o tom zapsal: „Na Sv. Hostýně, kde jsem se jako student vroucně modlíval, zde jakožto kněz po prvé jsem Máti Boží vzýval.“

Hostýnská mariánská svatyně byla Josefem II. zrušena, roku 1787 odsvěcena a zpusťována. Klesla do rozvalin. Zbožný lid však na temeno hory putoval dál. Zásluhou známého místopisce rajhradského benediktina P. Řehoře Wolného, Dr. Fr. Sušila a dalších horlivelů se v roce 1841 započalo s opravou zřícené hostýnské svatyně. Dne 2. července 1845 rajhradský opat Viktor Šlosar obnovený hostýnský chrám zase vysvětlil. Pak se hrnuli na posvátnou horu poutníci z blízka i z daleka. 6. května 1855 na Hostýně slavnostně ohlašoval olomoucký arcibiskup Fürstenberg článek víry o Neposkvrněném početí Panny Marie. Sešlo se tam na 30 000 poutníků. Hostýn však neměl samostatnou duchovní správu a nic, co by sloužilo potřebám poutníků. Dne 31. května 1881 se proto sešli v Přerově na faře příborští kaplani Dr. Schneider a P. Antonín Stojan a skupina kněží z několika moravských diecézí k poradě, jak zvelebit a vybudovat duchovní správu na Hostýně. Z 600 set moravských obcí nasbírali na 5000 podpisů a zvláštní delegace šla do Olomouce poprosit kardinála Fürstenbergra, aby se akce zvelebení Hostýna ujal. Kardinál ochotně vyhověl, a tak bylo založeno Družstvo svatohostýnské. Jeho jednatelem se stal P. Stojan a tento jednatel uměl jednat. Rozeslal na 80 000 dopisů a proseb, aby ctitelé Matky Boží dary a půjčkami pomohli na Hostýně zbudovat klášter a duchovní správu.

A Stojan uměl pro Boží věc prosit. Výsledek jeho proseb ukazují tyto skutečnosti: Družstvo svatohostýnské mělo r. 1881 už 10 000 členů. V roce 1885 stála už za hostýnskou svatyní klášterní budova, jejíž stavba vyšla na 22 000 zlatých. Cihly na kopec vynesli poutníci, mezi nimi jako první vynášel cihly na temeno hory P. Antonín Cyril Stojan, příborský kaplan. Dne 3. září 1881 sešlo se na Hostýně asi 100 000 poutníků, s nimi na 200 kněží. Na Hostýn byl tehdy přinesen po cyrilometodějské pouti v Římě obraz Zvěstování Panny Marie, posvěcený papežem Lvem XIII., který dodnes visí ve svatohostýnské bazilice na zdi proti kazatelně. Kardinál Fürstenberg získal pro hostýnský klášter kněze Tovaryšstva Ježíšova z Prahy. Prvním superiorem se stal na Hostýně P. Jan Cibulka, který po boku P. Stojana rok od roku budoval Hostýn v nejpřednější naše poutní místo. O Hostýnu pak celou Moravu zaznívala tato píseň:

„Usedla si holubice čistá
na temeno hory zelené,

Paní krásná, Matka Pána Krista
na hostýnské výši milené.

Jako hvězda z temna lesů svítí,
hlavu její zdobí rajske kvítí,
Moravan k ní s touhou pohlédá,
prosebné k ní ruce pozvedá.“

Tak budovala Stojanova láska k Matce Boží Hostýn a jeho nezdolná energie tam vybudovala vítězné Ochránkyni Moravy důstojný stánek.

□ **Promluv svými slovy:**

1. Znáte a vážíte si významných poutních míst v naší vlasti?
2. Znáte historii našeho farního kostela, našich kaplí, křížů a soch? Nechodme kolem nich bez zájmu. Nedopusťme, aby byly zanedbávány, neudržovány, poškozovány.
3. Přiložme ruku k dílu, buďme štedří, když se opravují naše katolické svatyně. Kdo dává Bohu, nic neztrácí. Dává na dobrý úrok.

18. čtení

„HOSTÝN V SLÁVĚ KRÁLOVSKÉ NÁM ZÁŘÍ, MATKA BOŽÍ SKVÍ SE NA OLTÁŘI“

Nad kopulí hostýnské baziliky září veliký monogram Maria. Dal jej umělecky ukovat a silně pozlatit pro barokní hostýnskou svatyni hrabě Rottal v polovině 18. století. Po zrušení poutního kostela bylo celé zařízení chrámu odvezeno a kostel nakonec klesl do zřícenin. Onen zlatý monogram Maria však přetrval všechnu zkázu. Roku 1842 byl na obnovenou svatyni znovu připevněn a září tam dodnes. Blednou a zanikají jména mocných tohoto světa. Jméno Boží, jméno Ježíše Krista a jeho Matky Marie zůstanou na věky. Hostýn od svého znovuposvěcení r. 1845 rok co rok vzkvětal. Maria si našla budovatele hostýnské svatyně v Antonínu Cyrilu Stojanovi.

Po zbudování kláštera získal Hostýn trvalé a obětavé strážce. A Matice svatohostýnská za jednatelství Stojanova pracovala pro zvelebení poutního místa tak jako žádná podobná instituce u nás. Uvedme aspoň několik zpráv z dějin tohoto místa:

- Roku 1887 byla svatyně pokryta plechem – za 12 000 zlatých. Kroměřížský rodák malíř Jan Zapletal kostel maloval v letech 1887 až 1890. Na vlysu obepínajícím pod klenbou celý kostel zaskvěl se nápis: „Zdravas, vítězná Ochrano Moravy! Zůstaň Matkou lidu svému!“
- Roku 1887 připutovali na posvátnou horu poutníci z Čech a tak se zde posílili ve víře i v národním uvědomění. R. 1891 byla vystavěna vedle hlavní hostýnské svatyně krásná

kaple ke cti blah. Jana Sarkandra, holešovského faráře a hostýnského poutníka. První mši sv. tam obětoval 14. srpna 1891 sám kardinál Fürstenberg. Na druhý den pak slavně hostýnský poutní chrám posvětil biskup brněnský Dr. František Bauer, za přítomnosti kard. Fürstenberga, který pro stáří nebyl už s to dlouhé obřady vykonat, neboť panovalo velmi špatné počasí, bouře a déšť. Lid se pak celou noc modlil a zpíval a tisícové zástupy přicházely na horu vzdor velké nepohodě. Při svěcení hlavního oltáře a při ukládání svatých ostatků do něj byla pořízena dotvrzovací listina tohoto znění: „Léta Páně 1891, dne 15. srpna já František Saleský, brněnský biskup, posvětil jsem chrám a tento oltář na počest Nejblahoslavenější Panny Marie Vítězné, Nanebevzaté a ostatky sv. Mučedníků: Václava, krále a mučedníka, Kateřiny panny, Markéty panny, Longína mučedníka, bl. Jana Sarkandra v něm jsem uzavřel. Uděluji všem věřícím odpustky, kteří dnes tento chrám navštíví...“ Když déšť ustal, kázalo davům šest kazatelů. Na 5000 lidí přijalo Tělo Páně. Kardinál Fürstenberg sloužil na nově posvěceném oltáři pontifikální mši sv., která byla jeho poslední (20. srpna 1892 zemřel). Matku Boží v ten den na Hostýně pozdravilo na 100 000 poutníků.

- Roku 1895 byla potvrzena a schválena Matice svatohostýnská. Jejím předsedou byl olomoucký světící biskup Dr. Karel Wisnar, jednatelem Dr. Stojan. Matice byla pak právní budovatelkou všech hostýnských staveb. Téhož roku 1895 posvětil olomoucký arcibiskup Dr. Theodor Kohn pro hostýnský chrám 12 centů těžký zvon, který má tento nápis: „Vrah svatyni na Hostýně zbořil, Moravan opět postavil a ozdobil L. P. 1845. Proto za 50 let mne mistr Hiller brněnský ulil. Daroval farář z Blanska František Sobecký. Světil na své jubilejní pouti Theodor Kohn, kníže arcibiskup olomoucký L. P. 1895. Volám Tě, Moravane, k Bohu, Kristu, k jeho Matce a své Vítězné Ochráně Panně Marii Hostýnské!“
- R. 1897 navštívil hostýnský chrám sám císař František Josef I. Přezehnal se, pokropil svěcenou vodou a poklekl u hlavního oltáře. Pak byl na svátostném požehnání a zapsal se do pamětní knihy.
- R. 1908 byl pro Hostýn pořízen další zvon, těžký 27 metrických centů, který stál 12 000 zlatých.
- R. 1909 bylo zbudováno 250 schodů, vedoucích ke svatyni – stály 40 000 zlatých. Biskup Dr. Wisnar při svěcení pronesl: „Požehnáním nechť jsou oběti na toto dílo živým i mrtvým. Kéž jsou blahoslaveni všichni, kteří budou chodit po cestách těchto.“ V r. 1965 bylo z příspěvku arcidiecéze schodiště opraveno. Vše, co na Hostýně vidíme, budovala Stojanova láska.

Pro hmotné památky Hostýna však nesmíme zapomínat na jeho duchovní poklady. A to jsou dary Boží Rodičky nespočetným ctitelům. Kdyby ten oltář, ty zdi, ty zpovědnice, a křížová cesta mohly promluvit, ty by vyprávěly o divech milosrdenství a lásky.

Nakonec aspoň jeden záznam z hostýnské knihy vyslyšených proseb: „Byla jsem jeden rok stará, když mi zemřel otec. V sedmi letech jsem ztratila matku. Nezanechali mi ani halěře, ani obydlí, ani šatů, poněvadž sami nic neměli. Byla jsem z domu, kde matka zemřela, vypuzena. Toulala jsem se po vesnici a žebřala jsem dům od domu. Nikde jsem neměla stálého noclehu. Tak se stalo, že jsem si nachlazením a hladem uhonila nezhojitelnou nemoc. Sloužila jsem za chůvu. Otekla jsem na celém těle, chrčila jsem krev a nohy se mi otevřely. Teprve až mi bylo 15 let, ujali se mne dobří lidé. Starali se o mne ubohou a neschopnou práce. Po čtyřech letech jsem odešla od těchto dobrých lidí. Trvalo to 6 roků, žádný lékař si nevěděl rady. V tom stavu umínila jsem si vzít útočiště k Panně Marii Svatohostýnské. Ale jak tam dojít? Doufala jsem

v Pannu Marii, že mne posílí. Vzala jsem si celé jmění osm krejcarů na cestu. Kus po kuse jsem posedávala, až jsem se přece na Sv. Hostýn dostala. Stavila jsem se napřed u zázračné vody. Nato jsem šla do chrámu a plačíc padla jsem na kolena. Když jsem se připlazila za oltář před sochu Panny Marie, takto jsem u sebe promluvila: ‚Panno Maria, já od Tebe nepůjdu, až mne vyslyšíš..., vypros mi u svého Syna uzdravení...‘ Plakala jsem hořce a spínala ruce... A co se stalo? Cítila jsem se najednou, jako by těžký kámen ze mne spadl a já pocítila na celém těle náhlé uzdravení – po šestileté těžké nemoci... Bez bolestí jsem došla domů. Nyní každý rok několikrát putuji na Sv. Hostýn...“

□ **Promluv svými slovy:**

1. Maria nám je více matkou než královnou (sv. Terezie Ježíškova). Na Hostýn putujeme k Marii – Matce.
2. „Aere piorum“ – vystavěno z peněz zbožných duší. Tak bývá psáno na našich starobylých chrámech. Co krásného na poutních místech vidíme, budovala jen a jen zbožnost věřících.
3. Lidé nejvíce obdivují zázračná uzdravení. Ve světle víry jsou však nejcennější milosti: obrácení hříšníků. Každý zázračně uzdravený nakonec zemře. Duchovně uzdravení však dosahují věčného života s Bohem.

19. čtení

„KRÁLOVNA ZASEDNE ZDOBENA OFIRSKÝM ZLATEM“

(Ž 44,10)

V knize Zjevení svatého apoštola Jana 12,2 čteme o Ženě ozářené sluncem, pod jejíma nohama je měsíc a na její hlavě koruna z dvanácti hvězd. Tato jediná věta Písma sv. vedla ctitele Matky Boží, aby na její památné sochy kladli drahocenné korunky a tak jí projevíli úctu jako Královně nebes.

O první takové korunovací mariánského milostného obrazu čteme r. 732, kdy papež Řehoř III. vložil v Římě na starobylý obraz Rodičky Boží zlatou korunu posetou diamanty.

V našich zemích byla zlatou korunkou ozdobena milostná socha Panny Marie na Sv. Hoře u Příbrami. Dne 22. července 1732 ji korunoval pražský světící biskup Rudolf hrabě Špork. Milostnou sošku prý vyřezal sám první pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic. Korunovační slavnosti na Sv. Hoře trvaly celý týden za nespočetné účasti věřícího lidu. Korunovací tam připravili otcové Tovaryšstva Ježíšova. Téhož roku 21. září 1732 byla korunována milostná soška Panny Marie na Sv. Kopečku u Olomouce. Neméně krásnou slavnost tam připravili premonstráti z kláštera Hradisko u Olomouce. Korunovací vykonal olomoucký světící biskup Otto Hungersbach. Za čtyři roky na to 10. května 1736 připravili korunovací milostného obrazu Panny Marie Starobrněnské otcové augustiniáni v Brně. Světitelem tam byl olomoucký arcibiskup kardinál Wolfgang Schrattenbach. Od té doby v našich zemích podobné korunovace nebylo. V Polsku například bylo do první světové války korunováno 31 mariánských soch a obrazů. Mezi nimi zvláště bylo v roce 1717 korunováno paladium Polska na Jasně Hoře

čenstochovské. Z dalších světových poutních míst stojí za zmínku uvést korunovaci v Lurdech a Mariazell.

Hostýnští duchovní a Matice svatohostýnská přišli na myšlenku, aby i Hostýnská Madona, tolik zbožným národem uctívána, byla také ozdobena uměleckými korunkami.

S přípravami se započalo r. 1900 za hostýnského superiora P. Josefa Cibulky a trvaly mnoho let. Ke korunovaci bylo třeba vyřídit v Římě povolení, které bylo možné získat jen pro slavná poutní místa. Olomoucký arcibiskup kardinál Bauer zaslal papeži Piu X. v červnu r. 1912 prosebný list. Popsal v něm starobylost hostýnských poutí, doložil, že tam ročně putuje 150 000 až 200 000 poutníků, podává se tam ročně asi 40 000 svatých přijímání. A proto prosí, aby byla povolena tzv. papežská korunovace Hostýnské Madony. Žádost podepsal také brněnský biskup Pavel Huyn a olomoucký Dr. Karel Wisnar.

Pius X. žádosti vyhověl a pověřil arcibiskupa Bauera, aby papežskou korunovaci Svatohostýnské Madony obřadně vykonal 15. srpna 1912. Tento dekret byl předán v Římě Dr. Ant. Cyrilu Stojanovi a hostýnskému superiorovi P. Antonínu Ostrčilíkovi. Tím byla liturgická příprava korunovace zajištěna.

Současně bylo třeba pořídit korunky na sochu Panny Marie a Ježíška. K tomu účelu přinesl list „Hlasy svatohostýnské“ r. 1910 křesťanským paním a dívkám výzvu, aby pro chystané korunky věnovaly své skvosty nebo peněžité dary. Prosba měla očekávaný úspěch. Na Hostýn přicházely dary malé i velké, ze všech končin vlasti, z Vídně i z Ameriky. Za tři léta se sešel od mariánských ctitelek všechen drahocenný materiál.

Dalším úkolem bylo sehnat české umělce, kteří by dvě zlaté, drahokamy zdobené korunky, zhotovili. Kanovník u sv. Víta v Praze Dr. Josef Tumpach doporučil hostýnskému superiorovi P. Ostrčilíkovi architekta, prof. české techniky v Praze, ing. Josefa Fantu, který byl proslulým odborníkem v církevním umění. Pracoval v Praze pro Křesťanskou akademii a byl v oboru umění poradcem českých biskupů. (Stojí za zmínku, že podle jeho návrhu bylo postaveno také pražské hlavní nádraží.) Prof. Fanta zcela zdarma, s pravým zápalem a pietou se ujal tohoto úkolu a vypracoval na korunky skvostný návrh. Odbornou zlatnickou práci zadal českým umělcům. Na svátek sv. Víta 15. června 1912 architekt Fanta přijel z Prahy na Sv. Hostýn a očekávané korunky přivezl. Pro Hostýn to byl radostný den, což dosvědčují i slova samotného architekta prof. Fanty: „Svatohostýnské Madoně se dostalo klenotů nejvyšší umělecké hodnoty: skvostná, krásná koruna, kterou s dětinnou úctou národové korunují ten nejvyšší ideál Panny, Ženy, Matky – Orodovnice všech, kdož se k ní utíkají v tomto údolí slz a smutku. Dej Bůh, aby se nám s tou měrou podařilo, aby práce tato přibližně – jak to hmotám nejcenějším a lidské snaze je možno – byla hodna státi se důstojným holdem nebeské Královně!“

Závěrem aspoň krátkou zprávu o nynější svatohostýnské soše Panny Marie, která nahradila starý obraz či reliéf, který tam byl v 18. století. Nynější krásnou sochu Matky Boží s Ježíškem vytvořil brněnský sochař Benedikt Edele r. 1845. Vlákem byla dopravena do Hulína, hulínští farníci vybrali třicet krásných běloušů, zapřáhli do vozů a s velikou ochotou a radostí dopravili sochu a inventář na temeno Hostýna. Náklad 2000 zlatých za sochu uhradil rajhradský benediktin prof. Řehoř Wolný, který dal návrh na úpravu celého oltářního prostoru. Mistr sochař vtiskl mateřskou něhu tváři Hostýnské Madony, která láskyplně pohlíží na zástupy poutníků.

□ **Promluv svými slovy:**

1. Velká poutní místa a liturgická shromáždění jsou pro věřící skutečnou posilou víry a povzbuzením pro jejich duchovní život. Nelitujme proto obětí a nepohodlí, které musíme snášet při účasti na velkých poutích (náročnost cesty, špatné počasí, mnoho lidí, únava...)
2. Jak jsme každý z nás přispěli k tomu, aby i náš zdejší farní kostel byl krásný, čistý a udržovaný?

„ZŮSTAŇ MATKOU LIDU SVĚMU!“

Svatohostýnské korunky jsou tak drahocenné duchovní i hmotné klenoty, že stojí za to, abychom si o nich alespoň krátce pověděli:

Korunka Panny Marie je celá ze zlata a pokryta perlami a drahokamy. Uvnitř je vyryt nápis: „Pořízena jsem byla zbožností lidu cyrilometodějského z lásky k Panně Marii, v touze po větší slávě Boží.“ V čelence, vroubené dvěma řadami perel, čteme prosbu: „Zůstaň Matkou lidu svěmu!“ Na čelence jsou znaky Moravy, Čech a Slezska. Uvnitř korunky je ještě vryto: „Praha je mé rodiště, posvěcena jsem byla Piem X. v Římě, L. P. 1912.“ Zlaté obruče a paprsky mariánské korunky zdobí 27 démantů, 546 perel, 148 rubínů, 138 smaragdů, 113 safírů, 21 topasů a 47 opálů.

Korunka pro Ježíška je menší. Ve zlaté obruči je prosba: „Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.“ Uvnitř je vryto: „Posvěcena jsem Piem X. v Římě, L. P. 1912.“ Korunku Jezulátka zdobí 30 rubínů, 20 adulárů a 5 topasů.

Obě korunky jsou uloženy v umělecké kožené schránce s třemi zlatými zámky. Zlatnické práce stály 12 000 rakouských korun.

Když byly korunky zhotoveny, vypravila se s nimi deputace výboru Matice svatohostýnské vedená kroměřížským proboštem Dr. Ant. Stojanem a hostýnským superiorem P. Antonínem Ostrčilíkem do Říma. Do Věčného města dorazili 17. července 1912. Dne 21. července měli audienci u papeže Pia X., který korunky posvětil. K deputaci papež pravil: „Blahopřeji vám k tak významnému výkonu, kterého jste se k oslavě Matky Boží podjali. Zároveň vám za tuto snahu děkuji.“ Když probošt Dr. Stojan Jeho Svatost ujistil, že se za něho budou na Sv. Hostýně modlit, odpověděl: „Děkuji vám, já se rovněž budu modlit. Žehnám vás, vaše rodiny, vaše příbuzné, vaše práce a všechny vaše zájmy, aby prospěly vám i mně na přímluvu Matky Boží.“ Mimo to udělil Svatý otec duchovní privilegia. S delegací se nechal vyfotografovat, a pak ji propustil se slovy: „Pozdravujte ode mne svoje domácí a veškerý moravský lid.“ Delegace pak s posvěcenými korunkami putovala na nejposvátnější místa Itálie i naší vlasti. Korunky spočinuly na oltářích chrámů sv. Antonína v Padově, sv. Petra v Římě a všech slavných římských bazilik, ve Florencii, v Assisi na hrobě sv. Františka a sv. Kláry, v Loretě na známém poutním oltáři, v Praze na hrobech našich světců, na Sv. Kopečku a na Velehradě. Celkem na 58 hrobech světců a na oltářích. Je možné směle tvrdit, že snad žádná z korunek na celém katolickém světě neprožila takové posvátné putování jako korunky svatohostýnské. Dne 26. července 1912 dorazila římská deputace na Sv. Hostýn a položila korunky na hlavní oltář. Pak čekaly na korunovační den 15. srpna 1912. Bylo však ještě třeba vykonat veliké přípravné práce. Řídil je pan probošt Stojan s řadou pomocníků v kroměřížské kanceláři. Tam byl dojednáán pořad korunovační slavnosti, pozvání biskupové, kněží, kazatelé, zpovědníci, hodnostáři, spolky... Byly rozeslány zprávy a pozvánky do všech našich katolických novin a časopisů.

Jak ubytovat na Sv. Hostýně tolik tisíc poutníků? Stojan si věděl rady. Jako poslanec požádal ministerstvo vojenství, aby Matici svatohostýnské půjčilo 35 vojenských stanů. Postavili je vojáci kroměřížské posádky.

Pan probošt Stojan osvětlil po dobu slavností Hostýn elektrinou. Deseti páry volů dal dopravit na temeno hory parní stroj, který pak vyráběl elektrinu, a tak Hostýn poprvé tonul v záři elektrických světel. Dále Stojan zařídil na Hostýně telefonní ústřednu, zdravotní službu, požární službu, velké vývařovny, ohňostroje.... Obstaral hudební kapely, pěvecké sbory, družičky,

redaktory, fotografy atd..., atd... Jen krásné počasí se nedalo objednat. To bylo třeba si na Královně nebes vyprosít.

Před korunovací byl ve všech kostelích čten pastýřský list olomouckého arcibiskupa pana kardinála Bauera. Začínal takto:

„Zvěstuji vám velikou radost, radost velikou, po které jsme už nejednou zatoužili, ba které jsme již po celou delší dobu s velikou ochotou a s nemalými oběťmi konali přípravy a které se má již za málo dní dostat naší milé Moravě. Zvěstuji vám, že o svátku Nanebevzetí a korunování Nejblahoslavenější Panny Marie dne 15. srpna 1912 s povolením a zmocněním samého Svatého otce Pia X. na posvátné hostýnské hoře bude se konat slavnost korunování sochy Panny Marie a jejího Božského Děťátka. Budeme ji konat, abychom tímto obřadem splatili dluh od nejdávnějších dob Rodičce Boží a jejímu Děťátku povinný a vyprosili si její pomoci a ochrany...“

Celá katolická Morava byla pozvána a připravoval se na slavný den korunovace Matky Boží Svatohostýnské.

Závěrem ještě drobná příhoda, jak probošt Stojan zařídil v Římě fotografování delegace s hostýnskými korunkami u papeže, dnes již sv. Pia X.: Povož Dr. Stojana v Římě najednou zmizel. Jel pro papežského dvorního fotografa Felice. Když fotograf dorazil, pravil mu Svatý otec: „Co ty tady chceš?“ Delegace přednesla prosbu o vyfotografování. Svatý otec se usmál a ptal se fotografa: „Kde máš své věci? A kde to má být?“ Fotograf ukázal na pracovnu Svatého otce. Ten vybídl delegaci vstoupit a sám k nemalému úžasu přítomných odstavoval židle, aby se mohla skupina sestavit. Fotografie se dochovala.

Tatíček Stojan tam drží svatohostýnské korunky, po jeho pravici v bělostné klerice papež Pius X. Oba z tak prostého rodu, tak pokorní, tak velcí, tak svatí!

□ **Promluv svými slovy:**

1. Snad někoho z vás napadlo: „Nač tak drahocenné klenoty?“ Jidáš Iškariotský také vytýkal Marii, že pomazala Kristu nohy drahocennou masťou a že to raději měla prodat a peníze dát chudým (Jan 11,12n). To ale neřekl kvůli tomu, že by měl péči o chudé. Pán Ježíš však tu ženu pochválil.
2. Zbožnost a starostlivost Církve uchovává klenoty po staletí. O jaké klenoty se jedná? Nejde přece jen o vzácné památky, hmotné kulturní dědictví.
3. Světitelem svatohostýnských korunek byl dnes svatořečený papež Pius X. Kdy bude blahorečen i arcibiskup Stojan?

„NA JEJÍ HLAVĚ JE KORUNA Z DVANÁCTI HVĚZD“

(Zj 12,1)

„Toto je den, který učinil Pán. Jásejme a radujme se z něho!“ (Ž 118,24) Tato slova žalmu platí v plné míře o slavné korunovaci Svatohostýnské Madony ve čtvrtek 15. srpna 1912. Onen den a celý následující týden jsou nejskvělejším holdem Královně nebes v naší vlasti. Stojan, vroucí ctitel Panny Marie, nejobětavější organizátor poutních slavností, připravil na Svatém Hostýně nejkrásnější oslavu a přivedl k jejímu trůnu velký počet ctitelů. Pořad oné slavnosti byl tento:

15. srpna 1912 na svátek Nanebevzetí P. Marie už v 5 hodin ráno procházela vrcholem Hostýna beňovská kapela, kterou sem Stojan pozval. Hrála jako budíček „Bože, chválíme Tebe“. V kostele i venku bylo připraveno 17 oltářů, kde od svítání sloužili kněží mše svaté. Šest kazatelů ten den promlouvalo k zástupům o Matce Boží a o posvátném dni korunovace. 54 vlaků dovezlo poutníky do Bystřice pod Hostýnem. Všemi cestami proudili na posvátnou hostýnskou horu. Všechny cesty byly ozdobeny slavobránami, prapory a stožáry. Nejnádhemější kroje z celé Moravy se pestřily na celém lesnatém kopci. Na 200 kněží stálo na schodišti před chrámem a očekávalo vzácné hosty, které nadšeně vítal Dr. Stojan. Přijel český primas, pražský arcibiskup Lev Skrbenský, brněnský biskup Pavel Huyn, biskup amerických Čechů monsignore Josef Koudelka, olomoucký světící biskup Dr. Karel Wisnar, opati, preláti, zástupci moravských šlechtických rodů, hejtmani, poslanci, dvanáctičlenná delegace vojenských důstojníků z Kroměříže, starostové, družičky a nakonec sám světitel olomoucký arcibiskup kardinál Dr. František Bauer. V průvodu byly nesené korunky z kláštera do poutní svatyně. Dr. Stojan se při té slavnosti ukázal jako mimořádně schopný pořadatel a organizátor. Kroje, prapory, družičky, hudba kapel, fanfáry z věží, hlahol zvonů; kněží, preláti, biskupové. Vše bylo malebně uspořádáno v průvodu kolem pana kardinála. Kardinál byl na nosítkách pod baldachýnem, kolem něho velká asistence. Za ním vzácní hosté a delegace. Před hlavním chrámovým vchodem byly korunky postaveny na zvláštní oltářík. Kol chrámu a po stranách Hostýna bylo na 100 000 poutníků. Hora zaznívala radostnými zpěvy.

Tu předstupovali před pana kardinála Bauera slavnostní žadatelé o korunovaci: 1. za děti Bohumil Hnilica z Kroměříže, 2. za mládence František Stanislav ze Strážnice, 3. za panny Josefa Lišková ze Štítné, 4. za studenty kandidát inženýrství František Horký z Cyrilovce, 5. za řeholnice sestra Boleslava z Choryně, 6. za matky Kateřina Červenáková z Nové Vsi, 7. za muže Josef Švach, starosta z Nedašova, 8. za starší lidi poslanec Krška z Rakvic, 9. za duchovenstvo kanovník František Vaculík z Kroměříže, 10. za šlechtické rody Johana hraběnka Nosticová, 11. za římskou delegaci, která vezla korunky posvětit k Piu X., Dr. Stojan, kroměřížský probošt, 12. za americké Čechy – krajany biskup z Milwauke monsignore Koudelka, 13. za Matici svatohostýnskou biskup Dr. Karel Wisnar. Byla to úctyhodná řada prosebníků. Nato promluvil k zástupům sám kardinál Dr. Bauer. Tolik posluchačů Božího slova neměl asi žádný z olomouckých biskupů. Hostýnský superior P. Antonín Ostrčilík přečetl dekret Posvátné kongregace obřadů v Římě, kterým papež Pius X. korunovaci milostné sochy Panny Marie na Sv. Hostýně povoluje a pověřuje tímto obřadem kardinála Bauera. Poté složili přísahu, že budou svatohostýnské korunovační klenoty bedlivě opatrovat předseda Matice svatohostýnské biskup Dr. Wisnar a hostýnský superior P. Antonín Ostrčilík. Když kázal zástupům kardinál

Bauer, na vzdálených místech na temeni Hostýna ještě kázali biskup Dr. Wisnar a monsignore Koudelka.

Po kázání vešel s průvodem do chrámu kardinál Bauer a korunky byly položeny na oltář. Před oltářem kardinál zapěl: „Raduj se, nebes Královno.“ Sbor bohoslovců na kůru kostela zpíval „Regina coeli“. Za těchto zpěvů nejdůstojnější pan kardinál vystoupil s asistencí na vyzdobené lešení nad oltář k milostné soše Panny Marie. Položil pak zlatou korunku na hlavu sošky Božího Dítěte a potom druhou korunku na hlavu sochy P. Marie. Při kladení korunky na hlavu Jezulátka pronesl: „Jako jsi naší rukou korunován na zemi, tak kéž si zasloužíme být od Tebe korunováni v nebesích korunou slávy věčné.“ Podobně řekl při kladení korunky na hlavu sochy P. Marie: „Jako jsi korunována naší rukou na zemi, tak kéž i my si zasloužíme být korunováni Kristem v nebesích slávou a ctí.“ Tu zazářily kolem oltáře elektrické žárovky a korunovaná milostná socha se zaskvěla v oslnivé nádheře. Pan kardinál Bauer sochu třikrát kadidlem okouřil. Dokončil předepsané modlitby a chrámem i po celém Hostýně zazníval chvalo zpěv: „Bože, chválíme Tebe...“ Zástupům před chrámem průběh korunovace ohlašoval probošt Stojan za zvuků fanfár. Po korunovaci zaduněly horou salvy hmoždířů a děl, rozezvučely se zvony hostýnské a všech moravských katolických chrámů. Na pokyn Stojanův poutníci poklekli a modlili se nábožně desátek růžence: „Který Tě, Panno, na nebi korunoval.“ To byla první vroucí prosba moravského lidu ke cti korunované Matky Boží Svatohostýnské. Po korunovaci obětoval pan kardinál u hlavního oltáře slavnou mši svatou. Venku před chrámem celebrou biskup Koudelka. Po dvanácté hodině polední byla slavnost ukončena. Pan kardinál Bauer si právě toho dne připomínal třicáté výročí biskupského svěcení. Jaké cti a radosti se mu dostalo, že směl z pověření papeže Pia X. korunovat sochu Vítězná Ochránkyně Moravy! Byla to nezapomenutelná slavnost pro něho i pro všechny účastníky. Odpoledne po svátostném požehnání se davy poutníků rozcházely, plné nadšení, za zpěvů mariánských písní, do svých domovů...

„A jestliže se všichni radovali, tím více se zajisté nad zdarem slavnosti radoval hlavní její pořadatel probošt Dr. Stojan. Ten den korunovace a v ostatní dny slavností vykonal obrovskou práci. A že únavou neklesl, to musíme přičíst zvláštní ochraně Matky Boží Svatohostýnské.“

„Hostýn v královské nám slávě září,
Matka Boží stkví se na oltáři,
kolem bratři ze Slezska i z Čech,
Moravané v četných zástupech.
Královno, buď zdráva na Hostýně;
vroucně zpívá naše hrud'.
Vítězná Moravy Ochránkyně,
lidu svému Matkou buď!

(P. Fr. Žák: Královně Svatohostýnské)

□ **Promluv svými slovy:**

1. Stojan dovedl uspořádat velkolepé církevní slavnosti. Nikdy však nestavěl do popředí svou osobu. Jeho zásadou bylo: „Všecko k větší slávě Boží a cti Panny Marie.“
2. Panně Marii patří mezi svatými nejvyšší úcta. Patrné je to např. v množství slavností, svátků a liturgických památek Panny Marie během roku. Nijak tím však nezastiňujeme Ježíše Krista.
3. Naše nejkrásnější modlitba k nebeské Královně: „Zdravas Královno.“ Naše nejkrásnější píseň: „Vesel se, nebes Královno!“

„BUDOU MNE BLAHOSLAVIT VŠECHNA POKOLENÍ“

(LK 1,48)

Korunovační slavnosti Svatohostýnské Madony probíhaly od 15. do 25. srpna 1912. Hned 16. srpna 1912 se konala na Hostýně slavnostní valná hromada Matice svatohostýnské, která měla lví podíl na mariánské korunovaci. Dr. Stojan podal přítomným o Matici pečlivě vypracovanou jednatelskou zprávu. Matice měla již 13 884 členů. Dne 17. srpna měly na Hostýně zvláštní pouť katolické matky. Kázal jim známý vídeňský kazatel P. Alois Jemelka. Na dvě stě matek přivedlo s sebou na pouť asi 1200 dětí. V neděli 18. srpna připutovalo na Hostýn na 25 000 katolických mužů. Přivedl je známý poslanec Josef Šamalík z Ostrova u Blanska. V průvodech byly neseny krásné spolkové prapory, mnoho mužů přišlo v krojích. Katolickou inteligenci vedl poslanec Josef Kadlčák z Frýdlantu. O putování s hostýnskými korunkami do Říma promluvil probošt Stojan. Slovenské poutníky přivedl děkan Ludvík Okánik ze Skalice. Dne 19. srpna připutovali ke Královně apoštolů na Sv. Hostýn kněží. Z jejich darů byla pořízena nad vchodem do svatohostýnské svatyně barevná mozaika Panny Marie. Její velikost je 26 metrů čtverečních a byla zhotovena podle návrhu pražského malíře Viktora Föerstra. V každém čtverečním metru této mozaiky je zasazeno asi 10 000 barevných kamínků. Den 19. srpen byl věnován zvláště těm kněžím, kteří se 15. srpna na korunovační den na Hostýn nemohli dostavit. Mezi poutníky byl také univerzitní profesor Dr. František Kordač, známý autor kněžských úvah, Dr. František Xaver Novák z Vídně, kroměřížský archivář monsignore František Snopek a jiní. Celkem se sešlo na dvě stě kněží. Ovocem tohoto sněmování bylo ujednání, že bude na Hostýně dohotovena křížová cesta podle návrhu moravského malíře Jano Köhlera. Zastavení IV. a XI. přislíbil pořídit biskup českých vystěhovalců v Americe monsignore Koudelka. Dne 20. srpna se konala na Hostýně pouť mariánských družin a terciářů. Sešlo se jich na 7000. 1200 sodálek z Uherskohradištska přivedl P. Josef Pospíšil, kaplan v Uherském Hradišti. 21. srpna připutovala na Hostýn Katolická omladina. Jejím zakladatelem byl sám tatíček Stojan. Z Českých Budějovic připutoval biskup Josef Hůlka, z Prahy opat Metod Zavoral. V ten den zase vyhrávaly krojované kapely, mladí řečníci promlouvali na akademii. 22. srpna se sjeli na Hostýně katoličtí akademici, profesori a učitelé. Z Hradce Králové dojel biskup Dr. Doubrava. Konečně 25. srpna přišli na závěr korunovačních slavností členové Stojanova Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Nakonec poklekli před korunovanou sochou P. Marie Svatohostýnské cyrilometodějští horlitélé. Jenom při této slavnosti získal Apoštolát 1800 nových členů.

Duchovní žeň hostýnských korunovačních slavností byla velkolepá a požehnaná. Od 15. do 25. srpna 1912 připutovalo na Hostýn asi 200 000 mariánských ctitelů. Mezi nimi byl český primas pražský kardinál Lev Skrbenský, olomoucký kardinál Dr. František Bauer, pět českých biskupů, šest opatů, představených řádů, pět prelátů a osm kanovníků z Olomouce, přes tisíc kněží. Přítomen byl i zemský hejtman a dvacet poslanců. Poutních průvodů bylo několik set, nejpočetnější byl průvod z Uherskobrodsko, 1500 poutníků. Kněží přednesli 58 duchovních promluv. Slavnostních schůzí venku bylo devět. Ke stolu Páně přistoupilo tehdy 24 600 věřících. Zpovídalo se od rána do noci.

A jak vypadala zbožnost svatohostýnských poutníků? Nebyli to snad jen zvědavci, které přitahovala na Hostýn touha vidět tak mimořádnou událost, jako je korunovace milostné sochy?

Poslechněme si samého probošta Dr. Stojana, jak sám popsal zbožnost svatohostýnských poutníků: „Je záhodno, aby byla učiněna zmínka o zbožnosti, kterou svatohostýnští poutníci projevovali a která tolik dojímalá cizí hosty. Ta zbožnost se jeví při modlitbách, při mši sv., při sv. přijímání, při konání křížové cesty, při zpěvech atd. Je se co divit, že poutníci, když vystupují na Sv. Hostýn, že po veškeré neobvyklé cestě a námaze se modlívali růženec anebo jiné modlitby, nebo dokonce zpívají. Při hlavních schodech padají na kolena, v duchu kajícího kleče vystupují po schodech. Jaká zanícenost se jeví ve tvářích, když vejdou do chrámu a zde spatří sochu bl. Panny Marie. Po pozdravu se kleče ubírají okolo hlavního oltáře. Nic je nedovede vyrušit ze zanícené zbožnosti. Po malém občerstvení – mnohokrát i bez jakéhokoliv občerstvení – vykonávají křížovou cestu. Je třeba se obdivovat poutníky, kteří konali dalekou cestu, v noci nespali, ani neodpočinuli a až po 11. hodině před polednem se teprve zpovídali. Věru, je to velká kajícího. Zpovědnice praští pod návaem kajících. Po sv. zpovědi poutníci v kostele a při pohodě po kopci dlouho do noci, ba mnozí celou noc zpívají. Celý kopec a kostel je sám zpěv. A což teprve říci o sv. přijímání?

Často se lidé tlačí o větších poutích, neboť se bojí, že se snad k němu ani nedostanou. V pohledu při sv. přijímání se zračí veškerá víra, důvěra, toužebnost a láska. Touha poutníků je být na mši sv., a to ne jen na jedné, ale na více mších svatých. Ba, velmi mnozí z kostela ani nevycházejí, aby jen byli na nejvíce mších svatých. Modlitba poutníků je jednoduchá a přece při tak velikém počtu poutníků tak dojímalá. Úchvatný je okamžik, kdy tisícové klečí na kolenou a vysílají své prosby Bohu. Kdo miluje náš lid a chce jeho dobro, zajisté z celé duše a z celého srdce volá: „Bože, utvrď a upevni tuto dobrou vůli. Rozněť a zachovej tuto vroucí zbožnost!“

□ **Promluv svými slovy:**

1. I naše poutě musí mít skutečnou duchovní náplň. Nikdy nesmějí být jenom výletem nebo zájezdem.
2. Poutě bez přijetí svátosti jsou jen plané květy. Stojan neúnavně sháněl při poutích zpovědníky.
3. Skrze Marii k Ježíši. Na mariánských poutních místech bývá největší počet sv. přijímání.

23. čtení

APOŠTOL MÍRU

Na Stojanovu duši plnou optimismu dolehl těžký mrak a smutek. Dne 28. července 1914 vypukla první světová válka. Probošt Stojan tu zprávu zaslechl, když byl na schůzi Červeného kříže v Kroměříži. „Mobilizace, všeobecná mobilizace!“ letělo městem. Tím dnem začala Stojanovi nová starost a nová apoštolská práce. Z Kroměřížska jelo na frontu asi 20 000 vojáků. Stojan byl ten den vzrušen a rozechvěn a dlouho do noci se modlil. A jako muž činu hned jednal. Odcházející na frontu volal ke stolu Páně, zařizoval v chrámech pobožnosti za mír, pečoval o knihy pro vojáky, hledal všemožnou pomoc raněným, napsal pro vojáky duchovní příručku „Rádce vojáků“. Hned 13. září 1914 uspořádal prosebnou pout' k Matce Boží Svatohostýnské a 27. září na Velehradě. Z úst tisíců a tisíců poutníků zněly úpěnlivé prosby k nebesům o smilování a odvrácení hrozného válečného metly. Obdivuhodnou energii

a křesťanskou lásku ukázal Stojan začátkem roku 1915. Ze Lvova, Přemyšlu a Stanislavova museli před frontou uprchnout řeckokatoličtí bohoslovci z Haliče. Stojan jim zařídil v Kroměříži seminář a složil profesorský sbor, aby mohli ve studiích pokračovat. Získal k tomu i státní souhlas a pomoc. Do kroměřížského provizorního semináře se uteklo 75 bohoslovců, kteří tam pobýli do konce října 1915, kdy se zase mohli vrátit do vlasti. Stojanovi byli nesmírně vděční.

Po všechna další léta první světové války svolával Stojan poutníky na Hostýn, kde s nimi konal vroucí prosebné pobožnosti. V kostele před oltářem Božského Srdce Páně se Dr. Stojan modlil na Velehradě za bojující vojáky, raněné, nemocné, za ošetřovatele a lékaře, za padlé, za vlast a národ, za odvrácení válečných hrůz a modlitbu Sv. otce za mír. Nezapomenutelně dojemný byl také průvod, který konal Stojan na padlé vojíny. Mnozí hlasitě plakali. Tak tomu bylo o velehradské pouti dne 5. dubna 1915, které se zúčastnilo i 70 polských kněží a kleriků vypuzených z Haliče. Těm Stojan poskytl útulek na Velehradě.

U Stojana vždycky hned za duchovní pomocí kráčela pomoc hmotná. Roku 1915 se obrátil se zvláštní prosbou na naše krajany v Americe, aby pomohli své vlasti, strádající válečnými poměry. Redakce chicagských listů Katolík a Národ Stojanovu výzvu uveřejnily, a tak k nám přicházely značné obnosy a dary ze zámoří.

Další Stojanovy pomocné akce za války pomáhaly uprchlíkům z válečných území, kteří hledali na Moravě útočiště. Stojanovou houževnatostí byly v Kroměříži zřízeny školy chorvatská, slovinská a italská, kde se vyučovaly a živily děti uprchlíků.

Stojanovo kroměřížské proboštství bylo za války obléháno prosebníky; invalidé, vojáci, vdovy, uprchlíci, nejrůznější žadatelé o poslaneckou intervenci denně docházeli a posílali prosebné dopisy. „Zachraňovat rodiny“ bylo Stojanovým válečným heslem. Kde koho jen mohl, Stojan z vojenské služby vyreklamoval. A pomáhal i v takových případech, kdy mu dokonce hrozil trest velezrady, zatímco jiní vlivní politici se báli ozvat. Aspoň jeden příklad, na který později vzpomínal kyjovský lékař MUDr. Josef Keller, který byl za války odsouzen k trestu smrti oběšením za šíření protistátních letáků. Stojan spolu s Kellerovou manželkou totiž obcházel všemožné úřady, a nakonec se mu podařilo pro kyjovského lékaře vyprosit milost: „Jinak hledím na práci p. Dra. Stojana pro nás. Jaký rozdíl mezi ním a třeba (jediným nejmenovaným) pokrokovým pánem. Ten neměl nic než pokrčení ramen a strach, aby mu neuškodil nějaký zákrok ve prospěch velezrádce. Stojan se neptal, zda postižený je klerikál či protivník. Ochotně, nedbaje ničeho, přes pokročilý věk běhal (...) po ministerstvech a vlivných osobách. Nedbá, že by se ‚pošpinil‘, že by se na něho hledělo úkosem, nečeká za to nic, vydá se dokonce do posledního krejcaru. Na nádraží hubuje na vyděračství vídeňských lidí a obrací se na ženu: ‚Dušičko, nic mi nezůstalo na cestu domů, půjčete mi dvacet korun!‘ Zakrátko v dopise vrací ženě půjčené peníze. K slzám jsem byl dojat, když jsem se o tom dověděl a když jsem se z vězení vrátil a četl ten dopis. Ten bude jako drahá relikvie chován v rodině na památku nezapomenutelného, předraženého Dr. Stojana.“

Našel se ale bohužel i někdo, kdo Stojana – lidumila udal pro „velezrádné“ řeči. V kroměřížské nemocnici Stojan těšil vojáka: „Důvěřujte v Boha, bude zase dobře. Vy už na frontu nepůjdete.“ Nějaký udavač Stojanova slova zaslechl a udal jej. Bylo s ním zavedeno řízení pro velezradu. Vídeňské vojenské velitelství však asi dobře vědělo, kdo Stojan je, a trestní řízení zastavilo. Za zmínku též stojí, jak Stojan zachraňoval před rekvizicí velehradské, hostýnské zvony a také zvony u sv. Mořice v Kroměříži. Rovněž zabránil rekvizici měděné krytiny kostela sv. Michala v Olomouci, která vážila 4 700 kg.

Zvlášť je třeba ocenit, jak Stojan na půdě vídeňského parlamentu dne 27. června 1917 vystoupil jako obránce míru. Jménem kněží – poslanců, zástupců náboženství a míru, v duchu výzvy papeže Benedikta XV. navrhoval sněmovně, aby důrazně vyzvala vládu ke všemožnému úsilí o uzavření míru. Do své dlouhé parlamentní řeči vložil všechn oheň svého láskyplného srdce: „Kamkoli se obrátíme, všude a všude se ozývají prosebná slova touhy

po míru. Veřejné hlasování by nás o té pravdě přesvědčilo. My, členové kněžského parlamentního sdružení, žijeme uprostřed lidu, na němž spočívají velká břemena. Žijeme s lidem, s nímž sdílíme žal i radost. Slovo ‚vraždění lidu‘ se stalo okřídleným slovem a více vypovídá než celé svazky knih. Toto vraždění nemůžeme a nesmíme podporovat, nýbrž mu všemi možnými prostředky zabraňovat. Všechna hrůza a boje dávných dob jsou proti tomu, co se nyní děje, dětskou hračkou. Je to pohana a kritika na naši osvětu. Prosím slavnou sněmovnu, aby přijala pilný mírový návrh. Připravuj mír, chceš-li vojnu!“ Volání muže Božího Stojana za spravedlivý mír mezi národy zůstává výzvou i v dnešní době, kdy válečné konflikty, bezpráví a lidské utrpení v různých částech světa neustávají.

24. čtení

METROPOLITNÍ KANOVNÍK

Kdyby chtěl umělec zobrazit Stojana v době první světové války, musel by namalovat dva obrazy. První kresba by byla: Stojan uprostřed poutníků klečí před oltářem a prosí Boha o mír. Druhý obraz: Stojan obklopen všemi možnými ubožáky poděluje strádající. A oba obrazy by stejně nebyly vystihující. Bylo by třeba filmu, a to velmi dlouhého. Stojanův dobročinný a mírový stan po dobu války byl v Kroměříži. Tam pobyl plných deset let, od r. 1908 do r. 1918. Pád Rakouska a vznik nového československého státu zastihl už Stojana jako poslance a metropolitního kanovníka v Olomouci. Jako probošt kolegiální kapituly v Kroměříži byl totiž také členem olomoucké metropolitní kapituly jako nesídelní kanovník. Na přání a žádost světícího biskupa Dr. Karla Wisnara požádal Stojan o sídelní olomoucký kanonikát. A tak zaměnil slavnou Kroměříž za ještě památnější Olomouc. Kroměříž opustil počátkem dubna 1918. Odešel bez rozloučení. Cestou na kroměřížské nádraží jej potkaly děti ze sirotčince, doprovázené sestřičkou. Odcházející pan probošt jim dal „S Pánem Bohem“, a ony mu podaly kytičku fialek.

V Olomouci se nastěhoval do rezidence po prelátu, známém biblistovi Dr. Melchioru Mlčochovi, která se rázem stala velkou kanceláří a křižovatkou. Jeho kanovnícká rezidence, kdysi obývaná šlechtickými preláty, byla zařízená prostince. Na pracovním stole socha Božského Srdce Páně, nad postelí obraz sv. Antonína. Strava Stojanova byla jednoduchá. Alkohol nepil, jen když přijel z dalekých cest, napil se piva. Když pak se objevily příznaky nemoci, pil jen ovesný odvar jako medicínu. Spávat chodil – pokud byl doma – po seminárním zvyku v 9 hodin večer, vstával o 5. hodině ráno. Mši svatou sloužil na dómě, třebaže měl domácí kanovníckou kapli. Domácnost mu stále vedla jeho neteř Marie Hřívová. Do kuchyně Stojan však nechodil nikdy.

Z Olomouce konal Stojan ještě poslední cesty do vídeňského parlamentu. Den 28. října 1918 jako vlastenec ryzího charakteru prožíval s rozehvělým srdcem. Jako poslanec a zástupce lidu věděl, kde je jeho místo. Jeho jméno jako poslance je na prvním svolání olomouckého Národního výboru 29. října 1918. V listopadu byl jmenován poslancem do pražského Národního shromáždění. Dne 14. listopadu 1918 v 10 hodin obětoval v Praze v památném chrámu P. Marie před Týnem slavnou mši svatou za zdar sněmování a za blaho československého státu. Chrám byl zaplněn věřícími i členy Národního shromáždění.

Historickou svatyní zazníval svatováclavský chorál a starobylá píseň „Hospodine, pomiluj nás“. Tímto dnem započala Stojanovi další poslanceká činnost v osvobozeném státě. Národní samostatnost byla vybojována, nastal však těžký protikatolický boj, boj o duše a o náboženství. Dne 8. ledna 1919 se Stojan zasazoval o vybudování olomoucké univerzity, 21. ledna 1919 pak předložil Národnímu shromáždění návrh, aby olomoucká bohoslovecká fakulta obdržela úřední název Cyrilometodějská a aby byly při ní zřízeny katedry pro bohovědu jižních a východních Slovanů, pro srovnávací vědu náboženskou a pro křesťanskou sociologii. Na Stojanův návrh byla v Olomouci ponechána Studijní knihovna, dnes Vědecká knihovna v Olomouci. Jako poslanec pak neustále jezdil po schůzích po celé Moravě. Dne 25. dubna 1920 byl Stojan zvolen senátorem.

Dne 7. listopadu 1918 zvolili se kněží – členové olomoucké Jednoty duchovenstva Stojana svým předsedou. Znamý spisovatel Dr. Jaroslav Durych o Stojanovi napsal: „Zdá se, že Stojan přišel v pravý čas na své místo, aby mnoho zachránil a mnoho připravil, nevěda o tom, jako člověk prostého a čistého srdce, který poslouchá vnuknutí Boží a hlas svého srdce bez spekulace, vypočítavosti, ohledu a ambicí.“

Dne 29. září 1920 odeslal pražský nuncius Klement Micara olomouckému arcibiskupovi kardinálu Skrbenskému list vatikánského státního sekretáře kardinála Gaspariho, ve kterém se oznamovalo, že Sv. otec Benedikt XV. vyhověl žádosti kardinála Skrbenského a přijal jeho rezignaci na olomoucký arcibiskupský stolec. Kardinál Skrbenský o tom informoval metropolitní kapitolu a ta 1. října 1920 zvolila prozatímním správcem arcidiecéze (tzv. kapitulním vikářem) kanovníka Dr. Antonína Cyrila Stojana. Kněží i věřící přijali tuto volbu s největším povděkem. Vždyť za Dr. Stojanem šla celá arcidiecéze. A nový kapitulní vikář spěchal na Velehrad, aby tam poprosil o novou Boží pomoc pro nový zodpovědný úřad.

Závěrem ještě tři úsměvné příhody o Dr. Stojanovi:

1. Stojan kdysi přišel jako poslanec do Hrochova Týnce. Jeho voliči jej prosili, aby jim vyložil, co je to ta politika. Stojan položil ruku na stůl a požádal jednoho strýčka, aby ho pořádně přes tu ruku uhodil. Strýček se rozpráhl a uhodil, ale Stojan současně ruku utrhl a strýček se uhodil o desku stolu. „Tož vidíte, to je ta politika!“ doprovodil Stojan stručně svůj názorný vyklad.
2. Opat Dr. Metoděj Zavoral, také poslanec a Stojanův milý přítel, vzpomínal na Stojanovo poslanecké putování s vlnákem (vlněným přehozem proti zimě): „Chlubil se mi jednou Stojan ve vlaku – podívejte se, tento vlnák už s sebou vozím déle než dvacet let a nikdo mi ho dosud neukradl.“ A Zavoral na to: „Toho zloděje bych rád znal, který by tak ošuntělý přehoz chtěl ukrást!“ Stojan brblal a smál se.
3. Ještě ve vídeňském parlamentu předčítával Stojan prezenci poslanců. Jeho tón předčítání se podobal předřikávání litaní. Proto němečtí poslanci při Stojanově volání jmen poslanců připojovali: Bit für uns – Oroduj za nás! – K žádnému z těch vídeňských poslanců asi nebudeme nikdy volat „Oroduj za nás“, ke Stojanovi však doufáme, že ano.

□ **Promluvy svými slovy:**

1. Stojan byl i při nejvyšších politických a církevních funkcích vždycky pokorný, skromný, všem přístupný. A to imponovalo i nepřítelům víry.
2. Stojanova přísná životospráva a jeho důkladné využívání času z něj dělaly skutečně pracovitého člověka, díky čemuž vykonal mnoho dobra. Zahálení mu bylo cizí.
3. Duch Svatý vedl Stojana v pravý čas na správné místo. Duch Svatý ho orientoval, že se dovedl rychle rozhodovat a rychle jednat. Stojan nežil v nejistotě a nerozhodnosti.

BYLA TO VŮLE BOŽÍ I VŮLE LIDU

V pátek dne 1. října 1920 zvolila olomoucká metropolitní kapitula svého kanovníka Dr. Ant. Cyrila Stojana kapitulním vikářem olomoucké arcidiecéze. Stojan si byl vědom, jaký kříž byl vložen na jeho ramena. Mezi kněžstvem byly kalné proudy, které chtěly zakládat novou národní církev. Jejich vlivem bylo tisíce duší odváděno od cyrilometodějské víry, pryč od katolické církve. Za těchto neutěšených poměrů klesl v seminářích počet bohoslovců. Ve školách probíhal tuhý boj o vyučování náboženství. Nově zvolený kapitulní vikář proto s rozehvělým srdcem spěchal na Velehrad a tam se dlouho a dlouho modlil. Doléhalo na něj vědomí lidské slabosti. Zároveň ho však posilovala – podobně jako svatého Pavla – slova Kristova: „Stačí ti moje milost, protože síla se tím zřejměji projevuje ve slabosti.“ (2 Kor 12,9)

Stojan se bezodkladně chopil kormidla arcidiecéze. První jeho nařízení v úředním konzistorním listu bylo, aby se kněží po každém kázání modlili: „Aby nás Pán v pravé katolické Církvi zachoval a nebezpečí odpadu od pravé Církve Kristovy ráčil odvrátit – Otče náš... Zdrávas Maria...“ A stále byl na cestách po arcidiecézi, stále byl mezi kněžími. Kněží a přední katoličtí laici měli jediné přání: aby Stojan co nejdříve zasedl na stolec sv. Metoděje jako arcibiskup. Na pražskou nunciaturu se hrnuly přípisy, žádosti, které Stojana k arcibiskupské hodnosti vřele doporučovaly. Stojan však jakoukoli agitaci pro svou osobu radikálně a příkře odmítal. „Do tak vážné a svaté věci, jako je obsazení stolce diecéze, nemá nikdo nepovolaný právem zasahovat. To musí rozhodnout jedině vůle Boží.“ To jsou slova kapitulního vikáře Stojana.

A přece jeden z vedoucích katolických laiků do obsazení uprázdněného stolce sv. Metoděje účinně zasáhl. Byl to olomoucký poslanec a senátor Dr. Mořic Hruban. Ve svých pamětech o tom napsal:

„Kněžstvo ze všech krajů Moravy zahrnovalo pražskou nunciaturu peticemi a telegramy a dožadovalo se Stojanova jmenování metropolitou. My, zástupcové katolického hnutí, sešli jsme se k poradě a sdíleli názory kněžstva, i když jsme si přitom byli vědomi některých nedostatků Stojanovy kandidatury. Tyto stíny však zanikly v oslnivém světle jeho ctností. Napsal jsem pražskému arcibiskupovi Dr. Kordačovi dlouhý dopis, v němž jsem mu vylíčil celou situaci u nás opravdu tak, jak byla. Naprosto objektivně a spravedlivě, a proto ani stínů jsem nezamlčoval. Prosil jsem, aby nuncia monsignore Klementa Micaru, který u něho bydlel, zevrubně informoval. Těmi stíny jsme rozuměli známou, až anekdotickou Stojanovu nehospodárnost a jakousi nevážnost k penězům. Byly tu pochopitelné obavy, že by tuto jeho absolutní netečnost k ‚věcem tohoto světa‘ těžce mohly odstonat arcibiskupské statky. Na jejich prosperitu je odkázána celá řada ústavů a institucí. Konečně jsme měli na mysli i Stojanovu politickou činnost, aby se snad nevytklo, že kněz – politik – si zasloužil mitry a berly. O sv. Václavu 1920 jsem zajel v té věci do Prahy a s nunciem Micarou zdlouha a široka jednal. Micara byl patrně spokojen mým rozkladem a výkladem, protože mne požádal, abych se snažil zastavit tak nezvyklou a upřílišněnou agitaci kléru, že to nepůsobí dobře ani pěkně, v Římě že by se mohli domnívat organizované agitace. A ukázal mi svůj pracovní stůl s kupami dopisů, přípisů a telegramů. ‚Líbí se mi, že vy, čelný politik katolické strany, se snažíte o objektivitu. Já doufám, že Vatikán bude sdílet stanovisko moje i biskupů.‘“

To se stalo na svátek sv. Václava v Praze. Dne 11. ledna 1921 byla uveřejněna v tisku úřední zpráva, že Dr. Antonín Cyril Stojan byl jmenován papežem Benediktem XV. olomouckým arcibiskupem.

Všichni Stojanovi přátelé se pak domluvili, že ho půjdou na olomoucké nádraží slavnostně přivítat. Čekali jej v 7 hod. večer na nádraží u rychlíku, ale nepřijel. Někteří proto zůstali na nádraží a další na něj čekali v jeho rezidenci až do pozdních večerních hodin. Marně ale vyhlíželi, kdy přijede od nádraží arcibiskupský kočár. Minula půlnoc. Tu pouliční elektrická dráha projela kolem Stojanovy kanovnické rezidence a zastavila. Bylo v ní jen pár lidí. Jedna zavalitá, dost vysoká postava v typickém klobouku a s vlňákem pod paží, za ní maličká a ještě třetí, vzpřímená. Ano, byl to pan arcibiskup a deputace z nádraží. Hrůza, přijel tramvají, jako obyčejný cestující! V domě nastal křik, zazněl zvonek, kdosi otvírá vrata a jimi vchází sehnutá postava nového arcipastýře. Snímá z prošedivělé hlavy svůj starý klobouk a zdraví: „Pochválen buď Ježíš Kristus. Dobrý večer.“ Jeden z přítomných vykřikl: „Ať žije pan arcibiskup!“ A celý shluk přítomných volání opakoval. Hnali se po ruce pana arcibiskupa, aby ji políbili, ale bránil se. A když přece svého cíle dosáhli, dostali po pohlavku a dobrácké důtce: „Prosím vás, nedělejte mi tu rámus, nebo mne i s vámi sebere policajt. Přece je už půlnoc.“ Ale potom celou společnost odvedl po schodech do svého pokoje, rozsadil kolem stolu a pohostil nejprve obvyklou slivovicí a potom koláči a čajem. Konečně také sdělil zběžně i bližší zprávy o svém jmenování a přijetí u nuncia... Tak tedy přijel do svého sídla arcibiskup Stojan, muž z lidu a jeho miláček.

□ **Promluv svými slovy:**

1. Dobře rozpoznat Boží vůli a ochotně ji plnit – to je základ našeho duchovního života.
2. Dar rady je dar Ducha Svatého. Umět poradit a také nechat si poradit je veliké umění.
3. Stojan zůstal vždy skromným člověkem, kult osobnosti mu byl úplně cizí. Vždycky se vyhýbal všem osobním oslavám a gratulacím. Proti své vůli však dosáhl nevyšších církevních hodností. Bůh povyšuje pokorné.

26. čtení

„HOSANA! POŽEHNANÝ, JENŽ PŘICHÁZÍ VE JMÉNU PÁNĚ!“

(Mk 11,10)

Stojanovo jmenování arcibiskupem bylo tiskem zveřejněno již 11. ledna 1921. Papežské buly však došly do Olomouce teprve na svátek sv. Josefa 19. března 1921. Proto byl termín Stojanova biskupského svěcení stanoven na neděli 3. dubna 1921. Jako nově jmenovaný arcibiskup přichvátal Stojan na Velehrad již 23. ledna 1921. Žáci papežského ústavu hráli právě pro veřejnost divadlo „Vítězství lásky“. Po prvním jednání zašumělo Slovanským sálem: „Je tu pan arcibiskup!“ Skutečně. Přišel pěšky ve strašném blátě polní cestou z nádraží na Velehrad, aby tu poprvé jako nástupce sv. Metoděje poděkoval za svěřený arcibiskupský úřad. Živý jásot zazněl prostorami sálu. Zaplesal sv. Metoděj, zaplesala srdce mladých i starých, bijící pro Církev a vlast.

Dne 20. března 1921 byla z kazatelny metropolitního chrámu sv. Václava v Olomouci přečtena bula Benedikta XV., který v ní jmenoval kapitulního vikáře Dr. Stojana olomouckým

arcibiskupem. Po doručení bul spěchal nový arcibiskup zase na Sv. Hostýn, kde sloužil mši svatou. Do knihy v sakristii zapsal: „Za šťastné arcibiskupování.“

Dne 20. března 1921 zastavil se v Olomouci a pozdravil arcibiskupa Stojana Iovovský metropolita Andrej Šeptyckyj, dobře známý z velehradských unijních sjezdů.

Dne 30. března se Stojan tiše a nehlučně rozloučil se svou starou kanovníckou rezidencí. S sebou nesl relikviář s ostatky Sv. Kříže a obraz P. Marie Čenstochovské a ubíral se do rezidence arcibiskupské. Bylo pozdě večer. Nikdo jej v rezidenci nečekal, jenom vrátný. Vešel do arcibiskupského bytu, políbil ostatky Sv. Kříže a obraz P. Marie postavil na psací stůl.

Biskupské svěcení A. C. Stojana bylo stanoveno na 2. neděli velikonoční 3. dubna 1921. Abychom si o této slavnosti učinili aspoň kusý dojem, museli bychom si přečíst celý výtisk o Slavnosti svěcení a nastolení arcibiskupa A. C. Stojana v Olomouci a pak také všechny možné stránky tehdejších novin. Poslechněme si tedy alespoň kratinký popis oné velké slavnosti:

Byl to velký svátek cyrilometodějské Moravy. V tisíciletých dějinách staroslovanského olomouckého biskupství nebylo dosud takového svěcení a nastolení nástupce sv. Metoděje. Do moravské metropole se sjelo na sto tisíc věřících, a to ze všech zemí republiky, z Vídně, z Polska, z Jugoslávie i z Holandska. Olomouc byla po dva dny v krojích a v průvodech poutníků a ubytovala na 6000 hostů.

První zvláštní vlak dojel už v sobotu po poledni a přivezl 1300 účastníků z Uherskobrodsko. Pak přijížděly vlaky další a další. V 7 hodin večer přijel z Prahy světitel, nuncius Klement Micara s pražským arcibiskupem Kordačem. Sjel se všechen český i slovenský episkopát, opati, preláti, zástupci úřadů, ministři, poslanci, zástupci spolků, měst a vesnic. Vládu zastupoval ministr spravedlnosti Dr. Augustin Popelka. Olomouc tanula ve věncích, slavobránách a praporech.

V neděli 3. dubna 1921 ráno přijelo do Olomouce 14 zvláštních vlaků s účastníky. Do osmé hodiny byly zcela zaplněny ulice i náměstí kolem arcibiskupské rezidence a kolem dómu. O půl deváté vyšel průvod z rezidence se svěcencem a světiteli nunciem Micarou, nitranským biskupem Dr. Karolem Kmetkem a olomouckým světícím biskupem Dr. Karlem Wisnarem. V čele průvodu mezi davy kráčely družičky, sestřičky, za nimi 512 kněží, provinciálové řádů, opati, zástupci diecézí, episkopát zahraniční i československý. V 9 hodin začal na dómě posvátný obřad. Čteny byly papežské buly, nový arcibiskup skládal přísahy. Potom během mše sv. nastal hluboký a krásný obřad biskupského svěcení. Po mši sv. udělil nový arcibiskup své první arcipastýřské požehnání. Po obřadech vykonal světitel arcibiskup Micara nastolení nového arcibiskupa. Nový metropolita latinsky, česky a německy poděkoval Bohu a přítomným a prosil o duchovní podporu a spolupráci. Pak svého arcipastýře pozdravovalo kněžstvo. Dómem zazníval svatováclavský chorál...

Venkovní mši svatou na náměstí před dómem sloužil Stojanův spolužák, děkan Jan Ryšavý z Kostelce na Hané. Kázal znamenitý kazatel profesor Dr. Jan Martinů. Slovenským poutníkům celebroul v kostele P. Marie Sněžné biskup spišský, v kostele sv. Michala se shromáždili němečtí katolíci a u sv. Mořice byli věřící z Holešovska.

Když vyšel nový arcibiskup oděn v liturgická roucha do vchodu katedrály, nadšení věřícího lidu na náměstí nebralo konce. Lidé radostí plakali, když jim metropolita Antonín Cyril Stojan žehnal. Podle jeho přání dómem i náměstím po skončení obřadů zaznívala mariánská píseň „Tisíckrát pozdravujeme Tebe...“

Když se pak nově vysvěcený metropolita vrátil do rezidence, po dvě hodiny pochodovaly před jeho branou zástupy mládeže, spolkových organizací, venkovanů, měšťanů, krojovaných i civilních, rolníků, dělníků... V průvodu bylo neseno 65 spolkových praporů. Zvláště krojované Slovácko zpestrovalo celou slavnost. A tatíček Stojan jim nakonec pokorně poděkoval: „Nezasloužil jsem si tolik lásky a oddanosti. Konal jsem vždy jen svou povinnost. Pán Bůh vám všem zaplat' a odměň vaši lásku!“ Po svěcení byli všichni hosté pohoštění.

A nejen ti vznešení. Ty vznešené Stojan opustil a pospíchal do městského chudobince, kde pohostil 622 dětí. U sester v Mariánské ulici uhostil na tři tisíce dětí. Rychle šel pozdravit kněze shromážděné v semináři. Pak všechny delegace, korporace a všechny odpolední akademie konané na jeho počest... Na druhý den byli v rezidenci pohoštěni také zřízenci a úředníci drah, pošty, řidiči tramvají a mužstvo policie, kteří během slavnosti zajišťovali organizaci a dopravu.

Tak tedy vypadalo biskupské svěcení arcibiskupa Stojana.

Tak uvedla katolická Morava druhého Metoděje na biskupský stolec.

27. čtení

STOJANŮV PRVNÍ PASTÝŘSKÝ LIST

Arcibiskup A. C. Stojan hned v den svého biskupského svěcení vydal první pastýřský list. Do své smrti jich vydal celkem devět. Jako otec a pastýř promlouvá ke všem svěřeným duším své rozlehlé cyrilometodějské arcidiecéze. Evangelní prostota a hloubka jeho slov má plnou váhu i dnes. Poslechněme si tedy pozorně, jak arcibiskup Stojan promlouvá ke svému lidu v prvním pastýřském listu ze dne 3. dubna 1921. Kéž jeho slova zapadnou jako semeno Boží do našich srdcí a přinesou stonásobný užitek:

Antonín Cyril, milostí Boží a apoštolské Stolice arcibiskup olomoucký, vzkazuje svému milovanému duchovenstvu a všem arcidiecézánům pozdrav a požehnání ve jménu Páně!

Přemilí v Kristu! Všemohoucí Pán mne podporoval nesčetnými milostmi po celý můj život. Povolal mne do kněžského stavu, jsem prostředníkem mezi Bohem a lidmi.

A nyní dovršil Pán nejvyšš milosrdný míru svého milosrdenství a slitování. Podle jeho úradku jsem se stal vaším arcibiskupem. I musím s Matkou Páně volat: „Veleb, má duše, Pána a Spasitele, neboť mi učinil veliké věci!“ Musím být vděčný Boží prozřetelnosti, že mně tak nehodnému svěřila tak vznešený úkol. Vždyť mně bude možno vykonat přemnoho k oslavě Boží, a k časnému i věčnému blahu svěřených arcidiecézánů.

Chvěl-li se svatou úctou jistý svatý kněz, když měl vykonávat kněžský úřad, oč více musím být jat svatou hrůzou já při takové důstojnosti a jejich výkonech! Musím si přiznat svou nehodnost a nedostatečnost. Pán mi však dává odvahy, i ke mně volá: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a jste obtíženi, a já vás občerstvím.“ (Mt 11,28) Pán bude mou oporou a posilou. Se svatým apoštolem mohu volat: „Všechno mohu v tom, který mne posiluje.“ (Fil 4,13) Budu brát útočiště k Matičce Boží, které jsem byl i já pod křížem na hoře Kalvárii ve svatém Janu odporučen. O pomoc budu volat k našim sv. patronům a dědicům.

I k Vám, přemilí v Kristu, volám a Vás prosím, abyste na mne pamatovali ve svých modlitbách. Ano buďte, prosím Vás i mými pomocníky při díle mi svěřeném, totiž při Vašem posvěcení, Vaší časné i věčné spáse.

Prosím Vás, abyste konali, oč Vás hned při nastoupení svého úřadu prosím.

Děti milené! Přičinite se, abyste prospívaly moudrostí a milostí u Boha i u lidí. Působte s milostmi, které Vám Pán Bůh každého okamžiku propůjčuje, a všemohoucí Pán milosti rozmnoží. I budete Mu milejšími a milejšími a lidé budou mít ve Vás své zalíbení.

Předrazí mladíci! Se starým Tobiášem Vám volám: „Po všechny dni života svého měl na paměti Boha. Varuj se, abys nikdy nesvolil k hříchu a nezanedbal příkázání Hospodina, našeho Boha. Dobrořeč Bohu každou chvíli a pros Ho, aby řídil tvé cesty a všechny tvé záměry aby došly u Něho zdaru.“ (Tob 4,5,20)

Spanilé dívky! Vaší ozdobou a vaší okrasou nejvzácnější je svatá čistota, kterou Pán tak velebí: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha.“ (Mt 5,8) I proste Boha, aby Vám dal dar bázně Boží, abyste svatě prožívaly své mládí a podle písně – zachovaly své věnce.

Předrahé matky! Vy, andělé strážní rodin, opatrujte své děti jako zříteľníci svého oka. Váš úkol je těžký a nedocházíte uznání. Proste Boha o dar síly, abyste mohly konat vznešený úkol. Pronáším k vám prosbu s dcerou faraónovou: „Vezmi tohoto chlapečka a živ ho.“ (Ex 2,9) A Pán Vám zajisté dá svou mzdu.

Přemilí, předrazí otcové! Starost o celou rodinu spočívá na Vašich bedrech. Nemalá odpovědnost je Vaším údělem. Vaše vráskovité čelo svědčí o Vašich útrapách a Vašich tísních. Neklesejte na mysli! Pozdvihněte své srdce! Proste o dar moudrosti, abyste dobře spravovali Vám svěřené duše a aby se Vám žádná z nich neztratila. Vzmuzte se a konejte své dílo, Bůh je Váš pomocník!

A Vy, milí stařečci a milé stařenky! Ze své bohaté zkušenosti uštědřujte naučení mladým, buďte vzorem zbožnosti a vytrvalosti v dobrém ve svém okolí. Pak Vám bude možno zvolat: „Nyní propouštíš, Pane, svého služebníka v pokoji, aby na Tebe mohl patřit tváří v tvář.“

Ctihodné sestřičky, jeptišky! Přičiňte se, abyste se utužovaly ve vnitřním životě ve spojení s Pánem Bohem. Váš zevnější život bez tohoto vnitřního pokladu by neměl ceny. Pamatujte ve svých modlitbách na všechny, kteří jsou na světě zapleteni do různých bojů a pokušení, aby v pokušeních zvítězili. Obětujte se za časné i věčné blaho svých rodáků.

Vy, velectění učitelé! Podle vzoru Učitele všech učitelů – Božského toho učitele – vychovávejte děti. Obohacujte jejich rozum vědomostmi, jak jen můžete a dovedete. Zušlechťujte i jejich srdce, zdokonalujte v nich obraz Boží. Božský Přítel dítek, který nenechá doušek vody bez odměny, dá Vám bohatou odměnu.

Slavné úřady! Buďte dbalí vznešených povinností, které Vám Vaše postavení ukládá. Vládněte Bohu ke cti, vlasti k ozdobě a bezpečnosti a bližnímu ku pomoci.

A Vy, „bratři moji rozmilí a přezádoucí, radosti a koruno má“ (Fil 4,1), buďte mými horlivými spolupracovníky. Pán si nás vyvolil, i nám platí slova: „Ne vy jste vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás a ustanovil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek.“ (Jan 15,16) Sjednoťte se a milost Boží nás nemine, „neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“. (Mt 18,20) Ano, Pán bude s námi po všechny dni, až do skonání světa!

Volám prosebně i k Vám, kteří jste se odloučili:

Vraťte se k Pánu, Pastýři duší, abyste obdrželi nevadnoucí korunu slávy. (1 Petr 2, 25,5,4) Církev svými oltáři a kazatelnami i při své latině, kterou jí vyčítáte, zachránila nám národnost a řeč.

Budeme si, drazí, vážit své víry, chceme ji slovem, ústy i skutky a celým životem projevovat. Chceme láskou lnout k Náměstku Kristovu, ke Sv. otci. Budeme se starat o rozšiřování a utvrzování naší sv. víry. Království Boží, Království víry, naděje a lásky ať se v nás upevňuje. Ale ať se také Království Boží vůkol nás rozmnožuje a rozšiřuje. Proto se budeme modlit za sblížení a sjednocení našich bratří, aby kýžené sjednocení či unie, toužebně očekávané od Sv. otce a jeho předchůdců jako Lva XIII., se uskutečnilo.

Budeme se starat každý ve svém stavu podle své možnosti o blaho naší vlasti. Zvelebujme ji, pomáhejme, aby vzkvétala k blahu a zdaru nás všech. Takto společně pracujme a ušlechtilé tužbě dá Pán dojít cíle.

S neobyčejnou úchvalou a radostným Vaším souhlasem byl jsem jmenován Vaším arcipastýřem, což mi dodalo odvahy ujmout se tohoto úřadu. A tu Vás prosím, uposlechněte

vždycky mého hlasu, když k Vám budu volat. Stane se tak vždycky jen z lásky k Vašemu blahu. Vždyť, když jsem ležel při kněžském svěcení a nyní při biskupském na své tváři před oltářem, umínil jsem si: „Bud' můj život jedna Boží chvála, slastí Kristus, tužbou ctnosti krása a mzdou lidu spása.“

Za Vás se chci modlívát, pro Vaši časnou i věčnou spásu chci žít a pracovat. Vás pak opětně o spolupráci prosím. Ke společnému dílu kéž popřeje všemohoucí Pán své požehnání na přímluvu Matky Boží, sv. Cyrila a Metoděje a všech našich svatých patronů a dědiců.

A nyní z duše a ze srdce uděluji Vám své první arcipastýřské požehnání. Žehnám Vám ve jménu – Otce – i Syna – i Ducha Svatého. Amen.

Dáno v Olomouci v den mého svěcení na biskupa o neděli Provodní (*tj. první neděli po Velikonocích*), dne 3. dubna 1921.

+ Antonín Cyril, arcibiskup

Z toho prvního Stojanova pastýřského listu vane pokora, důvěra v Boha, láska k nesmrtelným duším, touha po jednotě s odloučenými ovečkami.

I dnes, po tolika letech, mluví do našich duší tehdejší hlas velikého pastýře a otce. Kéž padne na půdu připravenou a úrodnou. Kéž přinese stonásobný užitek!

28. čtení

„JÁ JSEM DOBRÝ PASTÝŘ A ZNÁM SVOJE OVCE A MOJE OVCE ZNAJÍ MNE“

Jan 10,14

(Stojan jako metropolita)

Jásavý a slavný den Stojanova biskupského svěcení minul. Začala mu nová starost o nejrozlehlejší diecézi ve střední Evropě. Aby měl přístup do vládních kruhů a mohl intervenovat na nejvyšších místech, ani jako arcibiskup se nevzdal senátorského mandátu.

Kněžím a všem věřícím, kteří mu projevíli k biskupskému svěcení tolik lásky a oddanosti, zaslal zvláštní děkovný dopis. V něm je ujišťuje: „Já se všemožně přičiním, abych byl s Boží pomocí dobrým pastýřem a věrně konal, co jsem v onen památný den přislíbil. Budu se za Vás modlit, budu pro Vás pracovat, vynaložím veškerou starost na Vaši věčnou spásu a budu pečovat podle největší možnosti i o vaše časné blaho.“

Jako arcibiskup zajíždí k vídeňským Čechům, kterým jako vídeňský poslanec věnoval tolik péče. Ujistil je, že ani za změněných poměrů je neopustí. České vídeňské duchovní správě přislíbil pomoc 100 000 Kč. To bylo 9. dubna 1921. Dne 17. dubna byl v Brně na valné hromadě Katolických zemědělců a Omladiny. Všude je vítán s velkým nadšením. Z Brna pak nočním vlakem uháněl do Prahy, aby jako arcibiskup navštívil všechna možná ministerstva. Drahý přítel, strahovský opat, mu zapůjčil kočár, a tak jezdil Prahou od jednoho paláce k druhému za doprovodu P. Ludvíka Storka. Zajel na nunciaturu i k p. arcibiskupovi Kordačovi.

V katedrále svatovítské pokorně prosil sv. Václava i sv. Jana Nepomuckého o nebeskou pomoc. Předseda vlády, ministři i úředníci dobře již známého poslance Stojana uvítali jako moravského metropolitu. A on je přátelsky poděloval moravskou slivovicí, ba i růženci. Další jeho apoštolská cesta byla na milované Hlučínsko, Opavsko a do Kroměříže, kde udělil šesti tisícům biřmovanců svatost biřmování. Čtvrtou neděli po Velikonocích se vypravil na první jarní pouť na Sv. Hostýn. Poprvé jako arcibiskup. Hostýnské zvony jásaly. Dvacet kněží, družičky a zástupy poutníků jej vítaly. Hostýnský superior P. Josef Stryhal pronáší k obnoviteli Hostýna krátký proslov. Pan arcibiskup děkuje a přislubuje tomuto poutnímu místu další péči.

I jako arcibiskup zasedá na Sv. Hostýně do zpovědnice večer i brzy ráno. Při zdejší akademii přednesli také malí i velcí gratulanti ve valašském nářečí krátká blahopřání. Sestavil je valašskomeziríčský spisovatel Adolf Bogner. U hlavního oltáře, před milostnou sochou korunované Ochránkyně Moravy poprvé sloužil tatíček Stojan pontifikální mši svatou. Jeho srdce přetévalo zbožností a Matka Boží láskyplně patřila na svého věrného, pokorného a neúnavného služebníka.

Brzo nato unášel z Olomouce rychlík Stojana do Prahy na zasedání senátu. Senátoři mysleli, že uvidí arcibiskupa Stojana se vznešenými odznaky své důstojnosti. Zklamali se, Stojan stejně jako dříve jen s fialovou náprsenkou, jak ji nosíval už jako probošt. Sedával na starém senátorském místě a konal jako dříve funkci zapisovatele. A ta jeho skromnost všem imponovala. Nočním rychlíkem do Prahy přijel, nočním rychlíkem zabalen do vlnáku se do Olomouce vracel. A ráno už byl ve své práci.

Jako arcibiskup uděloval kněžská svěcení na Velehradě. Srdce jej však bolelo, vždyť světil jen tři kněze. Rozeštvané popřevratové proticírkevní agitace neblaze působily na mladé duše tehdejších studentů.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje k arcibiskupově radosti vzkvétal. Stojan jako metropolita uskutečnil na Velehradě v roce 1921 a 1922 unionistické porady. Pořádat velké kongresy nebylo pro poválečné nesnáze ještě možné. Papež Benedikt XV. vřele ocenil velehradské misijní snahy a Apoštolát sv. CM biskupům vřele doporučil.

Stojan jako arcibiskup zahájil na Velehradě stavbu krásného exercičního domu a v Bruntále německého chlapeckého semináře.

Vydal 9 pastýřských listů. Z 53 děkanství arcidiecéze stačil vizitovat 16.

V roce 1921 vedl do Říma pouť československých katolíků a podal Benediktovi XV. memorandum o církevním sblížení mezi Slovany. Pout' trvala od 30. září do 11. října.

Stojí zato zde uvést i vzpomínku jedné účastnice římské pouti: „Bazilika sv. Petra, dojem ohromující, na to nestačí vůbec slova. Hrob sv. Petra. Jsem jista, že nikdo z poutníků, modlících se tam Věřím v Boha, nezradí Církev. Nejprve biskupové, pak kněžstvo (celkem 200) a ostatní věřící, celkem 500. To byla modlitba, to bylo „Věřím“. Pak prohlídka vatikánských zahrad, muzeí, obrazáren, knihoven, všechno nad všechen lidský pomysl, něco velkolepého, nebesky krásného. V sobotu 8. října o 10. hodině jsme byli přijati Sv. otcem Benediktem XV. Přišel se svou družinou a byl osloven nejdůstojnějším arcibiskupem Stojanem. Potom dlouze zpaměti odpovídal a velice dobře jsem mu rozuměla. Pak zpívaná papežská hymna, již sledoval Sv. otec se zájmem maje v ruce latinský text. Při slovech „Bože, Benedikta XV. žehnej nám a zachovej“ bylo vidět, jak v koutcích kolem úst mu škube pohnutím a vedle sedící kardinál plakal. Pak bylo společné apoštolské požehnání. Pak už to byl tatíček Stojan a jeho české děti. To Vatikán, co Vatikánem stojí, ještě neviděl. Důstojný pán vikář Hoffman z Vinohrad předal vázu, paní Šamalíková koláč, který Sv. otec ochutnal. Slovák soudeček slivovice, kraslice, domácí papuče atd. Nato jsme se rozestavili po délce zdi trůnního sálu a vedlejších místností a Sv. otec šel od jednoho k druhému a v ruce položené růžence, medailonky sám žehnal a dal ruku k políbení. Sv. otec, Náměstek Kristův na zemi... Ó, jak se chvěla duše a nikdy necítěné blaho se rozlilo v mé srdce... Po všem se ještě tázal p. arcibiskup Stojan: „Jste všichni hotovi, nikdo neschází?“ Inu, jak to dovede jen tatíček Stojan. Pak se Sv. otec ještě tázal: „Uspokojil

jsem je? Měl bych ještě něco českým dětem učinit?“ Pak jsme se vyfotografovali a plni radosti a nadšení ve dvě hodiny jsme šli k obědu. To byla první a poslední pout' Stojana – arcibiskupa do Věčného města.

□ **Promluv svými slovy:**

1. Stojan pokorně přijal v den svěcení hold věřícího lidu. Hned se však vrhá do práce. Navždy nám zůstane vzorem neúnavného dělníka Božího.
2. Stojan uměl jednat s nejvyššími osobnostmi. On vždycky dával, co je císařovo, císaři a co je Božího, Bohu (Mk 12.17).
3. Stojanova naprostá věrnost a oddanost stolci sv. Petra.

29. čtení

„PŘISTUP, MORAVĚNKO, PŘISTUP BLÍŽE, SLYŠ, JAK APOŠTOL TVŮJ UMÍRÁ“

J. Soukup – P. Křížkovský

(Stojanova nemoc a smrt)

Antonín Cyril Stojan dosedl na stolec sv. Metoděje jako bělovlasý sedmdesátiletý kmet. Jeho duch měl sice sílu mladistvou, ale tělesný organismus začal pociťovat stáří. Tento veliký dělník Boží od prvního vystoupení na vinici Páně neznal oddechu, neznal prázdnin, neznal lázeňských léčení, často obětoval i noční spánek. A když se stal arcibiskupem, množství práce ještě přibývalo. Tak se stalo, že přišla těžká nemoc, která zasáhla jeho starostlivou hlavu. V pátek 11. května 1923 byl arcibiskup Stojan stížen silným krvácením do mozku. Zdálo se, že dojde ke katastrofě. Když ho však světící biskup Dr. Karel Wisnar zaopatřoval, trhavě opakoval: „Žiju, žiju.“ Dne 14. května se však záchvat opakoval. Od té doby zůstal Stojan upoután na lůžko ve svém pokoji. Pět měsíců nesl těžký kříž nemoci a utrpení a nesl jej pokorně a odevzdaně. Po vzoru svého Mistra dokončil svůj velekněžský úřad s křížem a na kříži. Dne 13. května v přítomnosti prof. Dr. Františka Cínka, když se poněkud probral, pozvedl arcibiskup ruku a trhanými slovy pronesl: „Žehnám, žehnám bohoslovcům!“ Mrtvice zachvátila trpitele celkem pětkrát. Olomoučtí lékaři mu věnovali tu nejlepší péči. Stejně tak dvě milosrdné sestry. Nemocný byl všem, kteří o něj pečovali, dětinně vděčný. Když se časem ze záchvatu probral, mile hovořil, ba i žertoval. Dr. Cínkovi, který odjížděl na bohoslovecký sjezd na Velehrad, řekl: „Já už Velehrad nevidím. Řekněte bohoslovcům, že je prosím, jak to řekl sv. Cyril svému bratru, když umíral, aby neopouštěli náš dobrý lid.“

Nějakou dobu ho pak bylo možné vozit na zvláštním vozíku rezidenčními pokoji. Jeho mysl nejvíce zalétala na Sv. Hostýn a na Velehrad. Obraz Panny Marie hostýnské chtěl mít stále na očích. Najednou žádal, aby mu obraz podali. Klepal na něj a opakoval vroucně: „Pomoz, pomoz, Matičko Boží, ještě nebylo slýcháno, abys koho opustila, pomoz i mně...“ A když se mu kalilo vědomí, dostavovalo se blouznění. Chtěl se vydat na Sv. Hostýn. Domácí museli zpívat mariánskou píseň, jako by průvod skutečně šel. Když se dověděl, že je na Sv. Hostýně

nějaká pout', nebo že tam konají kněží duchovní cvičení, neměl v horečkách ve dne v noci pokoje. Ustavičně žádal, aby jej i s postelí zavezli na Hostýn, že i on musí Matičku Boží pozdravit. Kdysi volal, ukazuje svou ochrnutou ruku: „Až já budu zdrav, pojedu na Sv. Hostýn, tam svou mrtvou ruku přivážu ke kříži a budu žehnat celou Moravu!“ – Tento výkřik Stojanovy duše mluví za celé knihy, jež o tomto mariánském apoštolu mohou být napsány.

Tehdejší hospodář Matice svatohostýnské vypráví: „Když jsem jej naposledy asi měsíc před smrtí navštívil, vzpomínal v slzách na Hostýn. Postel měl postavenou tak, že za jasného dne viděl oknem rezidence vršek Hostýna. Několikrát opakoval: ‚Pozdravujte všechny ode mne. Rád bych jel s vámi. Jak bude lépe, moje první cesta bude na Sv. Hostýn.‘ Vzpomínal na všechny, kdo pro Sv. Hostýn něco dobrého udělali. Všem vzkázal dík, a když jsem mu řekl, že i 20 000 cihel bylo poutníky vyneseno, plakal dojetím nad láskou lidu k jeho dílu...“

Ošetřující sestra Norbertina z řádu Milosrdných sester sv. Františka zapsala řadu vzácných vzpomínek o Stojanově nemoci: „Když ho pronásledoval záchvat jeden za druhým a krev mu byla při každém záchvatu odebírána, pan arcibiskup chřádl. Nebylo mu tajemstvím, že jde k hrobu a věčnosti. Poznával nemohoucnost člověka i vědy. Jedenkrát řekl celému lékařskému shromáždění: ‚Jedna stařenka mne varovala; nic nemějte s těmi doktory!‘ Jindy po neúčinku prášků žádal, aby ho na vozíku zavezli mezi lékaře. Tu jim slavnostním hlasem pravil: ‚Vážení pánové, profesoři a doktoři. Dali jste mi prášky a slíbili jste, že účinek je zaručený. Ale kde nic, tu nic. Dali jste už všechnu vědu dohromady, ale vidím, že lékař radí a pomáhá, ale jediný Bůh uzdravuje, nebo volá do lepší vlasti. Přijměte můj dík – sbohem!‘ – Tatáž sestra předčítala nemocnému život sv. Terezie Ježíškovy. Pan arcibiskup se zamyslel a tázal se: ‚Kolik měla roků, když zemřela?‘ „Čtyřadvacet,“ odpověděla ošetřovatelka. „Milé dítě, ve 24 letech by měla každá dívka a každý mladík být svatým. Kdo se však dožije sedmdesáti let a prošel všemi utrpeními, pracemi a boly a věrný Bohu umírá, pak je to vskutku velký světec.“

Krásnou vzpomínku na těžce nemocného pana arcibiskupa nám dochovala provinční představená sester sv. Vincence, sestra Techildis: „Navštívili jsme pana arcibiskupa v Olomouci. Zastihli jsme ho však na smrtelné posteli, dva dny před jeho smrtí. I na té posteli jsme viděli jeho velikost a šlechtnost. Pravil nám: ‚Jak se máte, sestřičky? Myslím, že už lepší. Já jsem již na odchodu a chtěl bych vám říci jen toto: Pracujte poctivě a pamatujte si, že jeden poctivý halěř přinese vám tisíc halěřů jiných a za každý nepoctivý halěř ztratíte tisíc halěřů jiných.‘ Pak nám ještě vleže udělil své požehnání...“

Blížil se podzim r. 1923. Stav chorého arcibiskupa se vážně zhoršoval. Přidal se zánět plic. Když se mu nebezpečně přitížilo, sám žádal, aby mu bylo poslouženo svátostmi, které přijal s vroucí zbožností. Nemocného velmi potěšil telegram Sv. otce Pia XI.: „Hluboce zarmoucen nad nemocí ctihodného arcibiskupa olomouckého uděluje mu Sv. otec pro útěchu v jeho chorobě, jako záruku nebeských darů své apoštolské požehnání, aby nabyl zdraví a mohl se opět ujati svého arcipastýřského úřadu.“ Stav nemocného se však zhoršoval. V sobotu 29. září 1923 po poledni arcibiskup Antonín Cyril Stojan tiše dokonal. U smrtelného lože byli přítomni jeho příbuzní, sekretář Dr. Oldřich Karlík a věrný přítel senátor Dr. Mořic Hruban.

Hrany olomouckých zvonů oznámily žalostnou zprávu, která se roznesla po celé arcidiecézi a po celé republice. Cyrilometodějská Morava propukla v pláč.

„Naposled vás, dítky drahé, žádám,
bděte se mnou do třetího dne,
prosbu za vás posledně již skládám,
modlitbami provázejte mne
k Bohu Kristu, Spasiteli našemu,
sluhovi by milostiv byl svému
a vám pastýře vždy věrné dal,
ovečky mé v lásce zachoval.“

(Z písně: Ejhle, svatý Velehrad už září)

□ **Promluv svými slovy:**

1. Smrt zastihla papeže i biskupa. Jednou přijde i k nám. A každý, každý z nás musí být na ni stále připraven.
2. Pokud jsme staří nebo nemocní, přistupujme pravidelně ke svátosti nemocných. Je to lék pro naši duši i tělo. Pamatujme také na to, abychom k těžce nemocným, umírajícím a jednou i sami sobě, až budeme umírat, zavolali kněze. Ať co nejvíce lidí odchází z tohoto světa s čistou duší a posílení svátostmi
3. Budme milosrdnými samaritány těžce nemocným. V těžké a dlouhé nemoci se pozná pravá láska a obětavost.

30. čtení

POSLEDNÍ CESTA NA VELEHRAD

(Pohřeb arcibiskupa Stojana)

Po zesnutí arcibiskupa Stojana došel olomoucké metropolitní kapitule z Prahy tento telegram: „Vyslovuji Vám, pánové, při odchodu pana arcibiskupa vřelou sympatii. Poznal jsem záhy jeho upřímnou lidumilnost, zejména také v době společného poslancování. Vážil jsem si vždy, že si ve své vysoké hodnosti zachoval svou lidovou bodrost a srdečnou laskavost k moravskému lidu. T. G. Masaryk.“

Všechny noviny věnovaly zemřelému arcibiskupu Stojanovi vroucí úmrtní vzpomínky. A to jak listy katolické, tak i liberální. Nebylo dosud kněze a biskupa v našem národě, o němž by bylo psáno s tak jednomyslným obdivem, láskou a respektem. Alespoň několik ukázek:

Národní politika: „O Dr. Stojanovi se právem může tvrdit, že to byla osobnost přímo evangelijní prostoty a vzácné čistoty ducha, opravdový apoštol dobra, který nežil sobě, nýbrž jiným. Jeho nesmírná obětavost byla vskutku bezmezná.“

Národní listy: „Zesnulý byl znám všeobecně jako člověk nanejvýš ušlechtilý a jemný, srdce zlatého, předobrého. Proto také neměl nepřátel, proto byl na všech stranách ctěn a vážen. Byl to pravý kněz, pravý křesťan. Svou činnost přenesl výhradně na pole lidumilnosti, na němž si získal zásluh obrovských. V něm odchází arcibiskup – lidumil, člověk hluboké víry a skutečných křesťanských ctností.“

Olomoucký POZOR: „Zemřel zářný příklad kněžského života a účinné lásky k bližnímu. Český národ na Moravě zachová Stojanovi čestnou památku. Byl z jeho nejlepších synů a tisíce je těch, kteří jsou mu osobně vděční. Budeme ho dlouho, dlouho vzpomínat... On by mohl Církvi získat novou lásku.“ A tak bychom mohli uvádět všechny tehdejší noviny v Československu. Jejich nekrology jsou velikým přesvědčivým svědectvím. ----

Balzamované tělo zesnulého metropolitě bylo celé pondělí 1. října 1923 vystaveno v arcibiskupské rezidenci. Zástupy lidí se přicházely rozloučit. Církevní obřady začaly v úterý ráno před devátou hodinou, kdy vykonal v rezidenci výkrop nuncijs Marmaggi. Průvod z rezidence vyšel v devět hodin. Kráčeli v něm biskupové, opati, na 500 kněží, několik set řeholnic a nepřehledné davy lidí lemovaly cestu. Prezidenta republiky zastupoval ministr Dr. Milan Hodža, s ním šli poslanci a generalita. V průvodu bylo nesených 25 spolkových

praporů. Zádušní mši sv. v metropolitním chrámu sloužil pražský světící biskup Dr. Jan Sedlák. Kázal osobní Stojanův přítel strahovský opat Metoděj Zavoral. Dóm sv. Václava přeplněný věřícími tonul v slzách při slovech tohoto kazatele. Končil těmito slovy: „Sbohem, náš tatíčku! Spi sladce v té velehradské zemi, kterou jsi tolik miloval. V duchu křesťanské víry a naděje však volám: „Až Bůh vloží na tvoji hlavu korunu slávy, kterou připravil těm, kteří Ho milují, se sv. Cyrilem a Metodějem, se sv. Václavem a všemi našimi svatými patrony, pros a oroduj za nás. Pros a přimlouvej se za celé Slovanstvo, aby Bůh zahynout nedal nám, ani budoucím.“ Po kázání vykonal obřad nuncius Marmaggi a po něm další biskupové. Rakev byla vynášena z dómu a varhany preludovaly „Bože, cos ráčil...“ Kněží a věřící vzlykali. Na olomouckém nádraží chtěli odnést Stojanovu rakev do železničního vozu zaměstnanci pohřebního ústavu. Železniční úředníci a zaměstnanci jim však nedali. „Navozili jsme se ho, chudáka, vlakem ve dne v noci dost, naposledy jej do vozu odneseme.“ Vlak potom odvezl tělesné pozůstatky arcibiskupa Stojana do Starého Města – Uherského Hradiště o půl šesté hodině k večeru. Stojanem milované Slovácko očekávalo jeho poslední příjezd. Přijel dělnický vlak a ten přivezl naposled nejjobětavějšího dělníka na cyrilometodějské vinici. Po zpěvech, za svitu pochodní, odváželi v pohřebním voze rakev s tělem moravského metropolity k posvátnému Velehradu. Poslední červánky a večerní šero nad horami a bazilikou. „Velehradských zvonů slyšte žalné znění: Stojana už není, není...“

Kolem sedmé hodiny večerní došel pohřební průvod ke starobylé kapli Cyrilce, odkud Stojan vodíval tolik, tolik průvodů. Zástupy lidí a kněží, jež vedl velehradský rektor P. Ostrčilík. Zvony žalostně vyzváněly, nebe už bylo poseto hvězdami, když průvod vcházel do památné baziliky. Rakev byla postavena před oltář a katolické spolky u ní držely stráž do deváté hodiny večerní. Na noc byl kostel zavřen.

Na druhý den ráno připutovalo na Velehrad asi 35 tisíc lidí a na 250 kněží. Přistupovali ke Stojanově rakvi. Zvlášť početná byla Katolická omladina z Moravy a Slovenska, jejímž zakladatelem a protektorem Stojan byl. V deset hodin měl zádušní mši sv. olomoucký kanovník Zikmund Ledóchowski. Mezi příbuznými zesnulého byla i Stojanova sestra, 76-letá Františka Bergerová z Moravského Berouna. Kázání k lidu měl poslanec P. Jan Rýpar. Po slavném requiem byla nesena Stojanova rakev chrámem, nádvořím, k exercičnímu domu „Stojanov“. Na rampu vystoupil Stojanův spolupracovník senátor Dr. Mořic Hruban z Olomouce a promluvil na rozloučenou jako vedoucí katolický apoštol, laik a poslanec. Plakal lid a řečník se slzami v očích dával svému drahému příteli poslední „S Bohem“. Průvod s rakví se pak vrátil do baziliky a Stojanova rakev byla uložena do připraveného zděného hrobu v Královské kapli. Obřady vykonal pražský světící biskup Dr. Sedlák. Nakonec se ještě loučila řada osobností a delegátů. Dne 3. října 1923 přijal posvátný Velehrad tělo svého největšího ctitele a budovatele, Metoděje našeho věku.

- „1. Ó, zvoňte zvony velehradských věží
nad rakví velikého syna Metoděje.
Duch jeho zůstaň v chrámu vašem svěží,
když v hrobě na prach srdce jeho ztleje.
2. Ó, zvučte na zvony hostýnské stráni,
k poslední pouti ved'te Otce svého,
necht' Boží Mát' svou horu i lid chrání
dál na přímluvu v nebi mocnou jeho.
3. Ó, lkejte zvony Moravěnkou sirou,
že přestalo už bítí srdce ryzí, zlaté,
kéž z nebe požehnání vždy
s námi bude spjaté...“

KONČÍME „STOJANŮV KVĚTEN“

Naše májové pobožnosti končí. Rok co rok podáváme nové kytice a věnce naší Matce a Královně. Jsou uvity z nevadnoucích modliteb, písní a promluv. Poroučíme se do mocné ochrany té, o níž mluví kniha Sirachovcova (kap. 24): „Já jsem vyšla z úst Nejvyššího jako prvorozená před veškerým tvorstvem. Já přebývám na výsostech a můj trůn stojí na oblakovém sloupu. Na celé zemi dlím u všech národů, v každém národě mám prvenství a podrobila jsem si srdce všech vznešených a obyčejných lidí. Kdo mne poslouchá, nevyjde naprázdno, a kdo se o mne snaží, nezhrěší. Kdo o mně rozšiřují světlo pravdy, budou věčně žít.“

Po celý letošní květen k nám promlouval, s námi se modlil, s námi zpíval, nás k pravé lásce k Boží Rodičce učil jeden z našich největších mariánských ctitelů Služebník Boží ANTONÍN CYRIL STOJAN, moravský metropolita, šedesátý čtvrtý nástupce na stolci svatého Metoděje. Aspoň kratince jsme si ukázali velikost jeho apoštolského srdce. Opravdu jen kratince. Vždyť Stojanův životopis je objemná kniha, a kdyby bylo vydáno všechno to, co o Stojanovi napsali jeho pamětníci, byla by to kniha, druhá, ještě větší. Stojanova duše je nádherná jako vnitřek velehradské baziliky a vznešená jako posvátná hora Hostýn, ze které vytéká pramen živé vody...

Zajděme v duchu na závěr našich májových pobožností do velehradské svatyně, kterou Stojan tolik miloval a do které přiváděl nesčetná procesí od kaple Cyrilly.

Poklekáme se Stojanovou vírou na schodech hlavního oltáře a klaníme se svátostnému Kristu slovy Stojanovými: „Ó Ježíši, můj Božský Spasiteli! Před Tebou je vesmír jako zrnko, moře jako kapka vody na klasu. Ty vládneš všemi živly. Ty tišíš bouři. Před Tebou se třesou andělé a zakrývají svou tvář. A přece, Bože, se ke mně snižuješ. Se sv. apoštolem Tomášem volám: „Můj Bože, můj Pane! Můj Spasiteli, Tobě se klaním!““

Od velehradského hlavního oltáře vejďeme do boční kaple zvané Královská, kterou ozařují okna se znaky Přemyslovců a velehradských opatů. Na čelní straně je sousoší Kalvárie. Ukřižovaný Spasitel, Bolestná Matka a apoštol Jan. Kaple slouží o Svatém týdnu jako Boží hrob. A zde je místo, kde od 3. října 1923 v nádherném náhrobku odpočívá balzamované tělo moravského metropolity Antonína Cyrila. Ze země mezi dvěma okny ční mohutný kamenný náhrobek, zbudovaný roku 1936 podle návrhu brněnského architekta Klaudiva Madlmayera akademickými sochaři Juliem Pelikánem z Olomouce a Josefem Axmanem z Brna. Na mramorovém náhrobku spočívá v životní velikosti bronzová socha zvěčnělého metropolity v biskupském rouše, s berlou a mitrou, v sepjatých rukou kříž. Tak jak odpočíval na smrtelné posteli před uložením do rakve. Na zdi nad sarkofágem reliéf Matky Boží Svatohostýnské, sv. Cyrila a sv. Metoděje. Texty pro náhrobek vybral prof. František Cinek, Stojanův životopisec. Okraj náhrobku zdobí text z knihy Sirachovcovy, vrytý do bronzu: „Kněž veliký, který za života svého podepřel dům Boží a za dnů svých upevnil chrám... Jako oheň svítící a kadidlo hořící v ohni...“ (Sir 50,1.9) Čelní stěna náhrobku nese slova ze Skutků apoštolů, která pronesl svatý Pavel při loučení v Milétě: „Ve všem ukázal jsem vám, že takto se lopotíce, máte se ujímat slabých, pamětlivi slov Pána Ježíše: „Lepší je dát nežli brát.““ (Sk 20,35) Pod reliéfy sv. Cyrila a Metoděje, jež s Hostýnskou Pannou Marií zdobí stěnu nad náhrobkem, čteme slova autora velehradských písní P. Jana Soukupa: „Cyrilem a Methodem – bdí Bůh nad svým národem.“

To je náhrobek jediného moravského metropolity, který odpočívá ve velehradské bazilice. Z olomouckých biskupů zvolil si Velehrad za pohřebiště r. 1240 světitel velehradského chrámu biskup Robert. Od roku 1222 odpočívá v tomto chrámě jeho zakladatel markrabě Vladislav, bratr Přemysla Otakara I. Hrob Vladislavův, Robertův, stejně jako hrob sv. Metoděje propadly zkáze... Hrob metropolity Antonína Cyrila ode dne jeho pohřbu je zasypán květy. A na klekátku před jeho náhrobkem denně poklekají poutníci a jeho ctitelé v usebraných modlitbách.

Od Stojanova hrobu zaměříme své kroky ještě do sousední kaple. Je to kaple Matky svaté jednoty. Kaple chová velehradské paladium – drahocenný obraz Boží Rodičky s Dítětem. Podnět k jeho pořízení dal cyrilometodějský horlitel a spisovatel P. Josef Jaroš. S velikou pietou podle římského starobylého obrazu v chrámu P. Marie Sněžné zobrazil Matku Boží s Dítětem pražský profesor Emanuel Dítě. Ve svatozáři P. Marie čteme nápis: „Já jsem Matka krásného milování.“ Ve svatozáři Jezulátka: „Beránku Boží, daruj nám mír.“ Nad obrazem se vznášejí andělé, drží svatováclavskou korunu, nad ní je ve zlatě vsazena částička z trnové koruny Kristovy. V rámu perlami posázeném jsou zobrazeni sv. Cyril, sv. Metoděj, sv. Josef, papež sv. Kliment, sv. Ludmila, sv. Václav, sv. Jan Nepomucký a sv. Jan Sarkander. Tento vzácný obraz, provedený předními umělci na zlatém plechu, posetý drahokamy, je vyjádřením mariánské, cyrilometodějské a unijní velehradské myšlenky. Obraz přivezli z Prahy 6. září 1909 lurdští poutníci. Průvodu poutníků tehdy vyšel vstříc celý velehradský misijní ústav v čele s kroměřížským proboštem Dr. Antonínem Cyrilem Stojanem. Ten uvítal s jásajícím srdcem Matku svaté jednoty na posvátném Velehradě.

My, na závěr našich májových pobožností, v duchu poklekáme před tímto velehradským paladiem a přednášíme své Matce a Královně prosbu: „Před obrazem tvým, ó Matko Páně, chceme prosby svoje skládati; kéž nás chrání tvé mateřské rámě, kdykoliv tě budem žádati. V smutku světa, v nouzi, v těžkém kříži k tobě srdce s důvěrou se blíží: přímlyvkyní buď nám na nebi, pomocnicí v dobách potřeby.“ (Z písně Tisíckrátě pozdravujem Tebe, č. 812, sloka 9).

„Jako děti za své matky klínem
s touhou spějí ze všech světa stran,
tak my k Tvému obrazu se vinem,
k paladiu z velehradských bran:
Křesťanů všech Matko Jednoty,
v jedno všechny spojíš jenom Ty!“

(Píseň k Matce křesťanské jednoty)

□ **Promluv svými slovy:**

1. „Spím, ale mé srdce bdí.“ (Pís 5,2) – to platí i o Stojanovi.
2. Stojan byl a zůstane velikým apoštolem lásky.
3. Lásky k Matce Boží a ke sv. Cyrilu a Metoději, a apoštolská práce pro sjednocení odloučených bratří, to je stále živý odkaz metropolitě Antonína Cyrila Stojana.

STOJANŮV KVĚTEN

*Májová kázání o arcibiskupovi Dr. Antonínu Cyrilu Stojanovi
podle životopisu od prof. ThDr. Františka Cinka*

***Redakčně upravené a aktualizované vydání k příležitosti výročí 100 let
od jmenování A. C. Stojana olomouckým arcibiskupem (1921–2021)***

Zpracováno podle původní předlohy z roku 1966,
vydané Maticí cyrilometodějskou v Olomouci v roce 2012

Vydáno pro vnitřní potřebu, neprodejné.

Arcibiskupství olomoucké
Olomouc 2021